

Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi

WYCHODZI 15 KAŻDEGO MIESIĄCA

WYDAWCA: ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI

REDAKCJA i ADMINISTRACJA:

ŁÓDŹ, UL. PIOTRKOWSKA 104, POKÓJ NR. 127, TELEFON 280-40

APARAT WEWNĘTRZNY NR. 77

PRENUMERATA WYNOSI:

kwartalnie	Zł. 105,—
półrocznie	„ 210,—
rocznie	„ 420,—
pojedynczy egzemplarz	„ 35,—

CENY OGŁOSZEŃ:

cała strona za tekstem	Zł. 500,—
pół strony „ „ „ „	„ 250,—
drobne po zł. 1,— za wyraz.	

Treść numeru 1-go z dnia 15-go lipca 1945 roku:

	Str.
1. Eugeniusz Ajnenkiel, Wiceprezydent Miasta Łodzi — Słowo wstępne.	3
2. Włodzimierz Graliński, Wicedyrektor Zarządu Miejskiego w Łodzi — Demokratyzacja ustroju samorządu terytorialnego	4
3. Edward Rosset, Naczelnik Wydziału Statystycznego Zarządu Miejskiego w Łodzi (Odczyt wygłoszony w dniu 19. 4. 1945 r. w Stron- nictwie Demokratycznym w Łodzi	6
4. Dr. Jan Warężak — Rejestracja szkód wojennych w Łodzi	13
5. Protokół I plenarnego posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Ło- dzi, odbytego w dniu 7 marca 1945 roku	29
6. Protokół II plenarnego posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Ło- dzi, odbytego w dniu 20 marca 1945 roku	42
7. Protokół III plenarnego posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Ło- dzi, odbytego w dniu 20 marca 1945 roku.	46
8. Protokół IV plenarnego posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi, odbytego w dniu 10 kwietnia 1945 roku	49
9. Protokół V plenarnego posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi, odbytego w dniu 27 kwietnia 1945 roku	55
10. Protokół VI plenarnego posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi, odbytego w dniu 8 i 10 maja 1945 roku	70
11. Sprawozdanie finansowe Zarządu Miejskiego w Łodzi za czas od dnia 1 kwietnia do dnia 31 maja 1945 roku	82
12. Różne	83
13. Okólniki	84
14. Ogłoszenia	110

SŁOWO WSTĘPNE.

Wznawiamy wydawnictwo „Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi“
po prawie sześciu latach przerwy, w 26-letnią rocznicę jego istnienia.
Czy czynimy rzecz słuszną i konieczną?

Przeglądając 20 roczników „Dziennika“, wgłębiając się w jego
treść, wysnuć należy odpowiedź krótką i jedyną: tak!

W pierwszym numerze „Dziennika“ z dnia 19 października 1919
roku uzasadniono potrzebę powstania tego pisma tym, że musi ono
być odzwierciedleniem działalności Zarządu Miejskiego, boć przecież
„istotną podstawą ustroju demokratycznego, w pełnym tego słowa
znaczeniu, jest jawność. W ustroju takim jawność winna być cechą
charakterystyczną wszelkiej instytucji“.

Przez jawność działalności dajemy obywatelom możliwość wniknię-
cia w każdy zakres naszej pracy, powodujemy możliwość zastanawiania
się im nad koniecznością i celowością podejmowanych wysiłków,
a przez to samo wciągamy ich do współdziałania w pracy, zapoznając
z różnorodnością potrzeb miasta, z olbrzymim zasięgiem zagadnień
samorządu terytorialnego. Na tym więc podłożu powstała opinia oraz
rzeczową i słuszną krytykę witać będziemy zawsze z prawdziwym
zadowoleniem.

Jeszcze jako motyw niemniej wskazujący potrzebę na wydawanie
tego pisma wyłania się sposobność wykorzystania „Dziennika“ do
pogłębienia wiedzy o naszym samorządzie łódzkim przez tych, któ-
rzy z nim są związani bezpośrednio, tj. pracowników miejskich i rad-
nych miasta. Ci ostatni czerpać będą mogli wiele wiadomości o go-
spodarce miejskiej, wiadomości tak niezbędnych w ich pracy.
W oparciu bowiem o dekret o Miejskich Radach Narodowych, człon-
kowie tych Rad stają się czynnikiem kontroli społecznej w każdej
dziedzinie gospodarczej życia naszego miasta.

Jeśli spojrzeniem ogarniemy treść tych dwudziestu roczników
„Dziennika“ to stwierdzić będziemy musieli, że stanowi ona też
olbrzymi materiał historyczny do badań nad dziejami administracji
naszego miasta, że znajdujemy tam też wiele dokumentarnych wia-
domości o życiu jego, jego troskach i stale wzrastających potrzebach.
Wysnuć też będziemy mogli nieraz wnioski przebogate w treść, po-
zwalające nam już dzisiaj uniknąć wielu błędów a wysiłki zaś naszej
pracy skierować na właściwe tory.

Konieczne to jest zawsze, gdy chodzi o pracę dla miasta, które jest
jedną z podstaw dobrobytu jego, a tym samym wielkości Państwa.

Eugeniusz Ajnenkiel
Wiceprezydent miasta Łodzi.

Wydawca: Zarząd Miejski w Łodzi, ul. Piotrkowska 104.

WŁODZIMIERZ GRALIŃSKI

Wicedyrektor Zarządu Miejskiego
w Łodzi

DEMOKRATYZACJA USTROJU SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ODRODZONEJ RZECZYPOSPOLITEJ

Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 23 listopada 1944 roku o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego (Dz. Ustaw R. P. Nr. 14, poz. 74) wprowadza cały szereg postanowień, których założeniem jest demokratyzacja ustroju samorządu terytorialnego.

Organizacja i zakres działania samorządu terytorialnego przed wrześniem 1939 roku opierały się na Ustawie z dnia 23 marca 1933 roku o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. Ustaw R. P. Nr. 35, poz. 254) zmieniającej — jeśli chodzi o miasta — obowiązujący przed wejściem jej w życie Dekret o samorządzie miejskim z dnia 4 lutego 1919 roku (Dz. Praw R. P. Nr. 13, poz. 140).

Przytoczona Ustawa wprowadziła cały szereg przepisów umniejszających, w porównaniu z przepisami Dekretu z dnia 4 lutego 1919 roku, rolę ciała zbiorowego — Rady Miejskiej — i zwiększających uprawnienia czynnika jednoosobowego — przełożonego Gminy (burmistrza lub prezydenta).

Spośród przepisów, dotyczących poruszanej kwestii, wymienić należy jako zasadnicze:

1. Według Dekretu przedstawicielką Gminy była Rada Miejska, natomiast Ustawa z 1933 roku prawo reprezentowania Gminy przyznaje wyłącznie przełożonemu tejże (burmistrzowi lub prezydentowi).

2. Zgodnie z art. 43 Ustawy z 1933 roku uchylono wszelkie przewidziane w Dekrecie z 1919 roku przepisy, uprawniające Radę Miejską do sprawowania czynności zarządzających i wykonawczych z tym, że — zgodnie z postanowieniem art. 47 tejże Ustawy — wszelkie czynności organów kolegialnych Gminy, nie objęte wyraźnie przepisami ustawy, przechodzą na przełożonego Gminy.

Postanowienia te, w połączeniu z przepisem art. 3 Ustawy z 1933 roku, podnoszących do 24 lat wiek wyborców do Rady Miejskiej, były wynikiem pokutujących w sferach rządzących poglądów w kierunku ograniczenia roli czynnika obywatelskiego w zarządzie Państwa, co z kolei znalazło swój wyraz w ustawodawstwie, stanowiącym o ustroju samorządu terytorialnego.

Przytoczone niedemokratyczne postanowienia zostały przez obecny Rząd powołany wyżej Dekretem z dnia 23 listopada 1944 roku zniesione.

Dekret ten, w art. 33, uchyla poszczególne przepisy Ustawy z 1933 roku, ograniczające uprawnienia Rady Miejskiej i przenoszące te uprawnienia na przełożonego Gminy.

W szczególności zostały skreślone przepisy:

1. odnoszące się do zakazu sprawowania przez Radę Gminy czynności zarządzających i wykonawczych,

2. przewidujące zwierzchnictwo przełożonego Gminy nad zawodowymi członkami zarządu Gminy oraz sprawowanie przezeń nadzoru nad czynnościami niezawodowych członków zarządu,

3. nadające przełożonemu Gminy prawo wyłączności reprezentowania jej nazewnątrz,

4. postanawiające, że na przełożonego Gminy przechodzą wszelkie uprawnienia organów ustrojowych tejże, nie objęte przepisami Ustawy o ustroju samorządu terytorialnego.

Równocześnie Ustawa z dnia 11 września 1944 roku o organizacji i zakresie działania rad narodowych (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 22) regulująca kwestię kompetencji tych rad, zastępujących obecnie dawne rady miejskie, w art. 7 obniża wiek wyborców do 21 lat.

W świetle zatem obowiązujących obecnie przepisów prawnych o ustroju samorządu terytorialnego ciało zbiorowe, jakim jest Rada Narodowa, decyduje o wszystkich sprawach, dotyczących gospodarki gminnej, a nie tylko funkcjonuje jako organ uchwalający i kontrolujący.

Wszystkie omawiane postanowienia są wyraźnym i zdecydowanym przejawem woli obecnego Rządu przywrócenia demokratyzacji ustroju samorządu terytorialnego, przewidzianej w Dekrecie z 1919 roku, a przekreślonej przepisami Ustawy z 1933 roku.

Nadmienić trzeba, że Dekret z dnia 23 listopada 1944 roku nie dotyczy miast Warszawy i Łodzi, jednak niewątpliwie ustawodawstwo w odniesieniu do ustroju tych miast również wprowadzi te same zasady demokratyzacji, które są obecnie naczelnym problemem uregulowania podstaw ustrojowych całego Państwa.

EDWARD ROSSET

Naczelnik Wydziału Statystycznego
Zarządu Miejskiego w Łodzi

SPRAWA MIESZKANIOWA W ŁODZI

(Odczyt wygłoszony w dniu 19. IV. 1945 w Str. Demokr. w Łodzi)

„Zadna działalność produkcyjna nie może się oprzeć na bezdomnej ludności: wydajna praca możliwa jest tylko tam, gdzie istnieją warunki dla odpoczynku po tej pracy“. Trafną tę uwagę znajdujemy w tomie pierwszym „Sprawozdania Komisji Ankietowej“, poświęconym zagadnieniu budownictwa mieszkaniowego. Jeżeli podkreślamy współzależność, jaka zachodzi pomiędzy warunkami mieszkaniowymi a produktywnością pracy, to oświetlamy jedną tylko, zresztą bardzo ważną stronę sprawy. Ale kwestia mieszkaniowa posiada inne jeszcze strony, że tylko wymienimy jej aspekt społeczny, moralny, zdrowotny. Złe warunki mieszkaniowe torują drogę rozwojowi przestępczości, alkoholizmu, prostytucji. Złe warunki mieszkaniowe stanowią wielce podatny grunt dla szerzenia się chorób zakaźnych, przede wszystkim zaś gruźlicy, która najwięcej ofiar zabiera spośród mieszkańców szczupłych, niehigienicznych i przeludnionych mieszkań. Sprawa mieszkaniowa jest więc niewątpliwie zagadnieniem o pierwszorzędnej doniosłości, jest zagadnieniem, które stanowić powinno przedmiot troskliwych badań i szeroko zakrojonej akcji interwencyjnej ze strony administracji państwowej i samorządowej.

Jako statystyk miejski zajmuję się od lat dwudziestu badaniem warunków mieszkaniowych na terenie Łodzi. W pracy p. t. „Zagadnienia gospodarki samorządowej miasta Łodzi“, wydanej w 1926 roku, sprawę mieszkaniową wysunąłem na czoło tych zagadnień. Kwestia mieszkaniowa — pisałem wówczas — jest jedną z największych bolączek Łodzi, jest bolączką, urastającą do rozmiarów klęski społecznej. Wykazałem przytym, że złe warunki mieszkaniowe w Łodzi nie są zjawiskiem chwilowym, przejściowym, lecz noszą wszelkie cechy choroby chronicznej, trwałej, uwarunkowanej działaniem czynników nie tylko koniunkturalnych, lecz i strukturalnych. Przypomnę tutaj, że z małej miściny, liczącej u progu zeszłego stulecia kilkuset zaledwie mieszkańców, Łódź jakby za dotknięciem różdżki czarodziejskiej przeobraziła się w wielkie skupienie ludzkie. W związku z rozwojem przemysłu włókienniczego, który tu przede wszystkim obrał sobie siedlisko, nastąpił fenomenalnie szybki rozrost miasta. Około roku 1880 Łódź stała się miastem stutysięcznym, w dziesięć lat później liczba mieszkańców przekracza 200 tysięcy, jeszcze dziesięć lat upływa i Łódź ma już ponad 300 tysięcy mieszkańców, około 1910 roku Łódź osiąga imponującą cyfrę 500 tysięcy. Ale z tym niezwykłym rozrostem miasta, jaki się dokonał pod względem przemysłowym i ludnościowym, nie szedł w parze rozwój miasta pod innymi

względami: nie dotrzymywał mu kroku ani rozwój urbanistyczny, ani rozwój kulturalny. Stając się dla jednych „Ziemią Obiecana“, Łódź stawała się dla innych „Złym miastem“. W szczególności dotyczy to warunków mieszkaniowych, które w miarę rozrostu miasta doznawały ustawicznego pogarszania. Proletariat łódzki, im bardziej stawał się licznym, tym ciśniej, tym niehigieniczniej, tym gorzej mieszkał. Z biegiem czasu w wielkiej, bogatej Łodzi warunki mieszkaniowe świata pracy przybrały charakter monstrualny. Ks. Włodzimierz Kirchner, proboszcz parafii Najświętszej Marii Panny, opisał w 1901 roku okropne warunki mieszkaniowe ubogiej ludności Bałut. W dziesięć lat później naczelnik lekarz szpitala Anny - Marii, późniejszy profesor uniwersytetu warszawskiego dr. Władysław Szenajch podjął pierwszą próbę cyfrowego ujęcia niedoli mieszkaniowej mas robotniczych Łodzi. Praca jego, ogłoszona na łamach „Zdrowia“, odsłoniła wysoki stopień zageszczenia w jednoizbowych mieszkaniach, zajmowanych przez proletariat łódzki.

Systematyczne badanie warunków mieszkaniowych zapoczątkowane zostało dopiero u schyłku Wielkiej Wojny, kiedy w Łodzi utworzony został miejski Wydział Statystyczny. W styczniu 1918 roku przeprowadzony został w Łodzi poraz pierwszy spis mieszkań, którym objęto 85.000 zamieszkałych wówczas lokali mieszkalnych. Ze spisu tego okazało się, że Łódź posiada 66,3% mieszkań jednoizbowych, 18,8% dwuizbowych, 9% trzyizbowych oraz 5,9% czteroizbowych i większych. A zatem dwie trzecie ogólnej liczby mieszkań to pojedyncze izby, które spełniają równocześnie rolę jadalni, sypialni, pralni, często też i warsztatu pracy zarobkowej. W tych izbach gnieździ się nieraz po kilka rodzin, kołyska stoi tu często obok trumny. Okropny zaiste obraz niedoli!

Nader zbliżony obraz dał I powszechny spis ludności przeprowadzony w 1921 r. Aczkolwiek Łódź, po ciężkich przeżyciach wojny i okupacji niemieckiej, nie powróciła jeszcze wówczas do swego przedwojennego stanu ludności (z 600 tysięcy w 1914 roku, ludność miasta spadała za okupacji do 380 tysięcy, a w 1921 roku podniosła się do 452 tysięcy), aczkolwiek zatem w stanie ludności zaszły zmiany, które — zdawałoby się — powinny były korzystnie oddziaływać na stosunki mieszkaniowe, to jednak spis z 1921 roku odsłonił stan ostrego w Łodzi braku mieszkań, który miał jeszcze bardziej spotęgować się w latach następnych, a to w związku ze znacznym napływem ludności i zastojem w ruchu budowlanym. Wówczas następuje rozgałęziony, choć nielegalny handel mieszkaniem, za które pobierane jest odstępne, dochodzące do horendalnej niekiedy wysokości. Jednocześnie ulegają przeróbce na mieszkania różnego rodzaju niemieszkalne ubikacje, jak piwnice, szopy, stajnie, pralnie, rupieciarnie, komórki itd. i one również stają się przedmiotem wyuzdanej spekulacji. Wprawdzie rośnie w ten sposób liczba mieszkań, ale przyrost ten

raczej obniża, niż podnosi warunki mieszkaniowe w mieście. Nie może być inaczej, skoro te nowe mieszkania z reguły nie czynią zadość elementarnym wymaganiom zdrowia.

W związku ze spisem ludności 1921 roku zaszedł charakterystyczny wypadek. Rzecz dzieje się notabene nie w Łodzi, lecz w Krakowie. Oto w prastarym grodzie Jagiellonów spis wykazał 181.700 mieszkańców i wynik ten przyjęty został przez ogół ludności miejscowej z największą nieufnością. Twierdzono powszechnie, że miasto liczy nie 180 tysięcy lecz conajmniej 250.000 mieszkańców, że zatem opuszczono przy spisie 70.000 osób. Byli i tacy, którzy opuszczenia spisowe szacowali jeszcze wyżej. Fakt pominięcia wielkiej, bodaj czy nie stu-tysięcznej rzeszy ludzi wydawał się być niezbitym. Pewni siebie, choć niefachowi krytycy wychodzili z założenia, że skoro w mieście panuje ostry głód mieszkaniowy, to — rzecz prosta — musi być znacznie więcej ludności niż przed wojną; jeżeli więc spis wykazał liczbę mieszkańców zbliżoną do przedwojennej, to niezawodnie tysiące osób przy spisie opuszczono. Sprawa była przedmiotem interpe-lacji na posiedzeniu Rady Miejskiej i zapadła uchwała, nakazująca Zarządowi Miejskiemu zbadanie zebranych przez spis materiałów. Istotnie, spis został poddany gruntownej kontroli i ku powszechnemu zdumieniu wykazał niemal identyczną liczbę mieszkańców. Okazało się wówczas, że nie spis był niedokładny, lecz niedokładne było rozumowanie krytyków, którzy wychodząc z fałszywych przesłanek — do fałszywych doszli wniosków. W istocie bowiem, o czym wstředziek powinien każdy statystyk, nie stan ludności, lecz raczej jej struktura decyduje o zapotrzebowaniu mieszkań, a tym samym o warunkach mieszkaniowych w mieście. Zilustruję to za pomocą przykładu. Jeżeli, dajmy na to, mamy 60 osób, na które składają się wyłącznie czteroosobowe rodziny (mąż, żona i dwoje dzieci), wówczas ich potrzeby mieszkaniowe wyrażą się liczbą piętnastu mieszkań, jeżeli jednak będą to rodziny trzyosobowe (mąż, żona i jedno dziecko), wtedy zapotrzebowanie mieszkań — przy tej samej, co i poprzednio, ogólnej liczbie osób — wyniesie nie piętnaście, lecz dwadzieścia mieszkań. Tej ważkiej rzeczy nie uświadomiali sobie krytycy krakowscy. Nie brali też pod uwagę, że podczas czteroletniej wojny uszczupliły się szeregi dzieci (mało ich przychodziło na świat), wzrosła natomiast liczebność środkowych grup wieku, tych więc grup, które zakładają rodziny i poszukują mieszkań. Epizod krakowski jest niezmiernie pouczający i zasługuje na przypomnienie, bo czynnik strukturalno-demograficzny i dziś mocno waży na szali. W toku dalszych wywodów powrócimy do tej sprawy i wyjaśnimy, że w Łodzi — pomimo znacznego ubytku ludności, spowodowanego zbrodniami hitlerowskimi — możliwa jest z uwagi na zmienioną strukturę ludności i na działanie innych jeszcze czynników recydywa głodu mieszkaniowego.

Spis ludności z roku 1921 — na chwilę jeszcze do niego powracam ujawnił wielkie upośledzenie Łodzi pod względem warunków mieszkaniowych. Wykazał on przede wszystkim wysokie przeludnienie mieszkań łódzkich, zwłaszcza jednoizbowych a więc tych szczupłych i zazwyczaj niehigienicznych pomieszczeń, w których mieszka proletariat łódzki. Pośród tych mieszkań zaledwie 30% mogliśmy zakwalifikować jako nieprzeludnione, ponieważ były zajęte przez jedną lub dwie osoby. Reszta mieszkań jednoizbowych, czyli 70% ogólnej ich liczby, to mieszkania przeludnione. Stopień przeludnienia jest oczywiście różny, od trzech osób na izbę do piętnastu, a w jednym wypadku, który odnotowuję tutaj jako skrajny, zanotowano nawet szesnaście osób na izbę. W większych mieszkaniach przeludnienie jest z natury rzeczy zjawiskiem nie tak częstym jak w mieszkaniach jednoizbowych. Sprawa mieszkaniowa jest zatem przede wszystkim sprawą mieszkań ludności robotniczej, gnieźdzącej się w niezdrowych i z reguły przeludnionych mieszkaniach jednoizbowych. Stwierdzając ten fakt, nie zamykamy bynajmniej oczu na zjawisko, że i inne warstwy ludności pracującej dotkliwie odczuwały skutki głodu mieszkaniowego, jaki zapanował u nas po pierwszej wojnie światowej.

Dalej spis ludności z 1921 roku unaoczniał, że warunki mieszkaniowe są w Łodzi znacznie gorsze, niż w innych miastach polskich. W pracy p. t. „Łódź — miasto pracy“, wydanej w 1929 roku, przytoczyłem i tutaj powtórzę, że „odsetek mieszkań jednoizbowych, będący wykładnikiem nędzy mieszkaniowej, jest w Łodzi wyższy niż w jakimkolwiek innym mieście w Polsce“. Łódź miała w 1921 roku 59,7% mieszkań jednoizbowych, za nią szły: Częstochowa — 49,5%, Radom — 48,3%, Lublin — 47,5%, Włocławek — 45,2%, Kielce — 45%, Kalisz — 40,8%, Sosnowiec 40,7%, Warszawa — 39,2%, Piotrków — 38,3% itd. Łódź jest więc jedynym miastem, w którym mieszkania jednoizbowe tworzą bezwzględną większość. Upośledzenie Łodzi pod względem warunków mieszkaniowych wystąpi jeszcze jaskrawiej, jeśli stosunki nasze skonfrontujemy ze stosunkami w miastach województw zachodnich. Podczas gdy w Łodzi odsetek mieszkań jednoizbowych oscyluje wokół cyfry 60, w Poznaniu spis 1921 roku wykazał 10,9% mieszkań tej wielkości, w Toruniu — 5,3%, w Bydgoszczy — 4,3%, w Grudziądzu — 3,8%. Widzimy tedy, że mieszkanie jednoizbowe jest w Łodzi dominującym typem mieszkania, natomiast w miastach Wielkopolski należy do rzadkości.

Analizując cyfry i fakty, doszedłem w pracy p. t. „Samorząd łódzki w walce z głodem mieszkaniowym“ (rok wydania 1930) do wniosku, że po zakończeniu Wielkiej Wojny warunki mieszkaniowe w Łodzi przybrały charakter wręcz p a t o l o g i c z n y.

Gdy w roku 1931 przeprowadziliśmy na terenie Łodzi II powszechny spis ludności, uzyskaliśmy materiał cyfrowy potwierdzający w całości ów wniosek. Na 145,174 mieszkań objętych spisem było 91,621

mieszkań jednoizbowych, czyli 63,1%. Mieszkań dwuizbowych naliczono 27,988, co stanowi 19,3% ogólnej liczby mieszkań w Łodzi. Dwie omawiane kategorie mieszkań dają w sumie 82,4%. Mieszkania najmniejsze, nie odpowiadające — zwłaszcza przy znacznym zaludnieniu — warunkom stawianym przez naukę i życie, stanowią, jak widzimy, przytłaczającą większość mieszkań łódzkich. W 1931 roku przypadało u nas w mieszkaniach jednoizbowych przeciętnie po 3,8 osób na izbę, w mieszkaniach dwuizbowych 2,2. Zarówno w jednej, jak i w drugiej grupie mieszkań przeciętne zaludnienie izby przekraczało dopuszczalną ze stanowiska higieny normę, oznaczoną na 2 osoby na izbę przyczym w mieszkaniach jednoizbowych stan rzeczy, wyrażający się cyfrą blisko 4-ch osób na izbę, był w wysokiej mierze godny pożałowania. Przeciętne zagęszczenie, obliczone dla wszystkich mieszkań łódzkich, wynosiło 2,5 osób na izbę, co wyraźnie wskazuje, że w Łodzi było za mało izb, aby ogółowi mieszkańców miasta zapewnić normalne warunki zamieszkania.

O warunkach mieszkaniowych w Łodzi w najnowszej dobie, tj. w dobie wojny, mówić nie będę. Sprawa ta jest przedmiotem badań, prowadzonych przez Wydział Statystyczny, i dopiero z chwilą ukończenia tych badań będzie można cyfrowo zobrazować ów potworny, przez zbrodniczego najeźdźcę realizowany plan, wedle którego żywił polski miał być wyzuty z wszelkich praw, również z prawa do mieszkania. Zresztą mamy wszyscy w świeżej pamięci tę gehennę, jaką przeżywa Łódź w ciągu pięcioletnich z górą rządów hitlerowskiej bestii.

Chciałbym natomiast słów kilka poświęcić zagadnieniu aktualnych warunków mieszkaniowych w Łodzi. Przed wybuchem wojny Łódź liczyła 672.000 mieszkańców, dzisiaj ludność Łodzi nie osiąga nawet połowy tego stanu. Według wstępnego spisu ludności, przeprowadzonego w dniu 4 marca rb., liczba mieszkańców Łodzi spadła do 292.000 osób. Aby nie wykraczać poza temat odczytu, poprzestanę na uwadze, że przytoczona cyfra jest syntetycznym wyrazem tych wszystkich zbrodni, jakich okupant dopuszczał się wobec ludności naszego miasta. Od chwili przeprowadzenia wstępnego spisu ludności upłynęło półtora miesiąca, a w tym czasie Łódź była niewątpliwie terenem napływu ludzi z zewnątrz, napływu, który zresztą i nadal trwa. Jako statystyk, jestem przyzwyczajony do operowania ścisłymi liczbami, w tym jednak wypadku — wobec tego, że aparat meldunkowy na terenie Łodzi do tej pory nie funkcjonuje — nie mam możliwości ustalenia, jak wielki jest ów napływ do Łodzi, a tym samym nie mogę ustalić, ilu dziś Łódź liczy mieszkańców. Jest ich niewątpliwie więcej, niż w dniu 4 marca, ale nie sądzę, by cyfra 350.000 miała być przekroczone. Przyjmuję raczej, że cyfra ta nie jest jeszcze osiągnięta. Co za tym idzie, Łódź — pomimo intensywnego napływu ludzi, którzy przed wojną tutaj nie mieszkali — ma zaledwie połowę tej liczby mieszkańców, jaką wykazywała przed wybuchem wojny. Skąd

w takim razie ów głód mieszkaniowy, o którym się na każdym kroku słyszy? Czy istotnie Łódź przeżywa głód mieszkaniowy i to w ostrej, jak niektórzy utrzymują, formie? Chcąc odpowiedzieć na powyższe pytania, należałoby rozporządzać odpowiednim materiałem statystycznym, a tego, jak dotąd, brak. Jest nadzieja, że odbywający się obecnie w Łodzi spis mieszkań rzuci wiele światła na stosunki mieszkaniowe w Łodzi. W braku ścisłej podstawy liczbowej skazani jesteśmy na ocenę mniej lub więcej dowolną, a zatem na ocenę, której w najlepszym razie przypisać można wartość orientacyjną. Chcę właśnie podjąć próbę takiej oceny, a oparcie dla niej znajduję w analizie poszczególnych elementów, składających się na całość warunków mieszkaniowych. Biorę tedy pod uwagę, że:

1. cały szereg domów w mieście przeznaczono na siedzibę władz, urzędów oraz instytucyj o charakterze publicznym, i w związku z tym nastąpiło uszczuplenie liczby będących do rozporządzenia mieszkań,

2. podobnie ma się rzecz z domami, które zajęte zostały na potrzeby kwaterunku wojskowego,

3. domy w ghetcie są w tej mierze zniszczone, że w większości nie nadają się do zamieszkania; jest to pozycja poważna, obejmuje bowiem kilka tysięcy domów,

4 w związku z tym należy uwzględnić, że Niemcy rozebrali w Łodzi sporo domów, zwłaszcza w dzielnicy północnej, przylegającej do ghetta;

5. pewna ilość domów uległa zniszczeniu w czasie działań wojennych i bez gruntownego remontu nie nadaje się do zamieszkania,

6. wreszcie punkt ostatni i bodaj najważniejszy: o zapotrzebowaniu mieszkań decyduje nie tyle liczba ludności, ile liczba gospodarstw domowych. Otóż należy wziąć pod uwagę, że jakkolwiek jedna i druga doznała w następstwie zbrodni hitlerowskich zmniejszenia, to jednak w mniejszym stopniu skurczyła się liczba gospodarstw domowych, niż liczba ludności. W tej chwili jest na terenie Łodzi bardzo wiele rodzin, które zostały zdekompletowane przez wywiezienie do Rzeszy lub zamordowanie jednego lub nawet kilku członków, które jednak — pomimo zdekompletowania — muszą mieć i z reguły mają własne mieszkanie. Mamy dziś więc mało ludności, ale stosunkowo dużo rodzin. Powtarza się zjawisko, które już po tamtej wojnie wystąpiło na jaw i które było wówczas istotną przyczyną zaostrzenia sprawy mieszkaniowej, pomimo obniżenia się liczby ludności.

Analiza czynników, oddziaływujących na stan sprawy mieszkaniowej, prowadzi do wniosku, że w chwili obecnej sytuacja mieszkaniowa na terenie miasta Łodzi nie tylko nie jest pomyślna, ale jest od stanu pomyślności wręcz daleka. Jeżeli pojawiają się głosy, że

Łódź już obecnie przeżywa głód mieszkaniowy, to twierdzenie to, chociaż nieudowodnione, nie wydaje się być nieuzasadnionym. Nie wykluczam i tego, że ów głód może się niebawem przejawiać w formie ostrej.

W świetle wypowiedzianych uwag staje się jasnym, że opracowanie statystyki mieszkaniowej, odzwierciadlającej dzisiejszy stan stosunków mieszkaniowych, jest dla Łodzi palącą koniecznością. Statystyka ta wyprowadzi nas ze sfery domysłów i stworzy grunt dla racjonalnej polityki mieszkaniowej.

BIBLIOTEKA
 Dział. Druk.-Gospod.
 Miejski Klub Muzyczny w Łodzi

Dr. JAN WAREŻAK

REJESTRACJA SZKÓD WOJENNYCH W ŁODZI

Pożoga wojenna objęła prawie całą kulę ziemską. Olbrzymie masy ludności cywilnej złożyły swoje życie molołochowi wojny, nie licząc milionów żołnierzy poległych na polach walk.

Państwa, a w nich miasta i wioski złożyły olbrzymi haracz — miliony ludności cywilnej zostały zrujnowane, a poniesione straty przekraczają setki miliardów.

Setki tysięcy domów, warsztatów pracy leżą w gruzach. A ile cierpień niematerialnych zadał nieprzyjaciel przez złośliwe, sadystyczne zdeptanie wrodzonych praw człowieka!

Wszystkie cierpienia i ofiary, spowodowane działaniami wojny lub złośliwym, nawet sadystycznym traktowaniem i obchodzeniem się z ludnością cywilną, muszą się znaleźć na przyszłym kongresie pokojowym, a szkody będą musiały być wynagrodzone.

Nauka i prawodawstwo stoją na stanowisku, że straty wyrządzone przez wojnę winny być zwrócone. Ażeby jednak straty wyrządzone przez wojnę mogły być zwrócone, należy je spisać i oszacować.

Spis i szacowanie strat wojennych muszą być bezwzględnie wiarogodne, bo gdy sprawa ta przejdzie pod obrady kongresu, może paść pytanie, czy i przez kogo w danym kraju straty zostały spisane, na jakich podstawach i na jaką sumę je oszacowano.

Polską poniosła w tej wojnie może najbardziej dotkliwe szkody. Restytucja tych szkód, zwrot wyrządzonych strat, to jeden z najważniejszych warunków podźwignięcia z upadku naszego życia gospodarczego.

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że Łódź nie jest zniszczona. Nawet utarło się mniemanie, że Łódź wyszła z wojny cała. Ale nie znaczy to, aby Łódź nie poniosła strat wogóle.

Tu i ówdzie widzi się domy zburzone, lub mocno uszkodzone, widzi się zdemolowane mieszkania, sklepy, a szczególnie w b. ghetto itd.

A ile ofiar w ludziach, ile strat moralnych, ile strat w ruchomościach, których nazewnątrż nie widać — poniosła Łódź w czasie wojny? Napewno będą one bardzo duże.

Aby straty Łodzi poznać i oszacować, należy je najpierw spisać. Czynnością wstępną do tej akcji jest rejestracja szkód poniesionych przez nasze miasto, a w szczególności przez własność miejską, kościelną, przemysł, rzemiosło itp. Spis musi być obiektywny, oparty na autentycznych danych. To samo dotyczy szacunku tych strat, który za podstawę powinien brać ceny z przed 1 września 1939 r.

Rejestrację szkód wojennych, należy uważać nie tylko za subiektywne prawo poszczególnych obywateli do odszkodowania, ale także

za obowiązki wobec Państwa. Uchylenie się zatem od obowiązku zgłoszenia szkód wojennych jest działaniem nietylko na własną niekorzyść ale i na niekorzyść Państwa.

W związku z tym władze państwowe powinny uważać, **aby przy udzielaniu wszelkiego rodzaju pomocy, przydziałów a .w szczególności przydziału mienia ponemieckiego, ulg podatkowych i tp. żądały zaświadczeń o dokonaniu rejestracji szkód wojennych.**

PODSTAWY PRAWNE

Na mocy ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego i Prezydium Krajowej Rady Narodowej powołały do życia z dniem 27 września 1944 r. Resort Odszkodowań Wojennych.

Do zakresu działań Resortu Odszkodowań Wojennych należy:

- a. ustalanie i oszacowanie szkód wojennych jakie poniosły: Państwo, samorządy, osoby fizyczne i prawne w dziedzinie dóbr materialnych i kulturalnych wskutek obecnej wojny i barbarzyńskich zbrodni niemiecko - faszystowskich,
- b. udział w akcjach, zmierzających do uzyskania odszkodowań wojennych od Niemców i ich sprzymierzeńców,
- c. udział w międzynarodowych akcjach i organizacjach odbudowy i pomocy związanych ze sprawą szkód wojennych.

Kierownik Resortu Odszkodowań Wojennych w dniu 21 września 1944 r. polecił Wojewódzkim Radom Narodowym zbadać i oszacować szkody wojenne na terenie poszczególnych województw, położonych na prawym brzegu Wisły. Województwa leżące na lewym brzegu Wisły, zarządzenie to otrzymały w lutym 1945 roku.

Resort Odszkodowań Wojennych w ostatnich dniach grudnia 1944 roku został przekształcony na Biuro Odszkodowań Wojennych przy Prezydium Rady Ministrów.

Na skutek zarządzenia Biura Odszkodowań Wojennych przy Prezydium Rady Ministrów z dnia 1. II. br. Zarząd Miejski w Łodzi powołał do życia w dniu 16 lutego br. Biuro Rejestracji Szkód Wojennych (11-te posiedzenie Magistratu m. Łodzi z dnia 16 lutego 1945 r.), zlecając mu rejestrację szkód wojennych na terenie m. Łodzi.

Biuro Rejestracji Szkód Wojennych w Łodzi rozpoczęło swoją pracę 15 marca br.

RODZAJE SZKÓD

Konferencja Krymska sprawę odszkodowań wojennych wysunęła na pierwszy plan zagadnień powojennych i zapowiedziała ukonstytuowanie się Komitetu Reparacyjnego w Moskwie. Obowiązuje za tym zasada odszkodowań w naturze.

Rejestracji podlegają wszelkiego rodzaju szkody wojenne poniesione przez wszystkie urzędy i instytucje państwowe, samorządowe i prywatne, instytucje kościelne, społeczne, gospodarcze, oświatowe, przedsiębiorstwa i zakłady przemysłowe, warsztaty rzemieślnicze itp. oraz wszystkich obywateli m. Łodzi. Rozumiemy tu wszelkiego rodzaju szkody wojenne poniesione wskutek bezpośrednich i pośrednich działań wojennych, i to nie tylko szkody materialne, ale także szkody niematerialne i moralne poniesione w życiu i zdrowiu ludzkim.

Rejestracji zatem podlegają szkody, spowodowane wskutek bezpośrednich działań wojennych, przeprowadzonych zarówno przez wojska niemieckie i wszelkie inne wojska oraz szkody poniesione wskutek bezprawnych zarządzeń władz okupacyjnych, względnie aktów gwałtu żołnierzy, funkcjonariuszy i obywateli niemieckich, jako też osób, będących w służbie niemieckiej.

Rozróżnia się trzy rodzaje szkód:

1. Szkody niematerialne (osobowe) mianowicie:
  - a) rodzaj upośledzenia fizycznego,
  - b) % niezdolności do pracy,
  - c) wiek poszkodowanego,
  - d) jego roczny dochód (zarobek),
  - e) utrata życia (żywiciela, członka rodziny).
2. Szkody materialne (rzeczowe) tj. szkody w ruchomościach, nieruchomościach i w zakładach pracy,
3. Szkody inne (w pretensjach), tj. szkody i straty poniesione wskutek wysiedlenia, ewakuacji, opuszczenia gospodarstwa, mieszkania, zakładu pracy, nieruchomości, wskutek konfiskaty, rabunku, zawieszenia wypłat poborów, emerytur, zapomóg, zaopatrzeń, wskutek wyzysku i przymusu pracy, z powodu osadzenia w obozach i więzieniach, kontrybucyj, grzywn, kar itd.

A ponieważ obowiązuje zasada odszkodowań w naturze, przeto w czasie rejestracji szkód należy dokładnie stwierdzić rodzaj, jakość, i ilość zniszczonych, uszkodzonych lub wywiezionych przedmiotów.

W szczególności ustalić należy:

1. Jakie przedmioty (urządzenia) i w jakiej ilości zostały uszkodzone lub zniszczone przy uwzględnieniu ich wartości artystycznej, naukowej, zabytkowej itp.
2. Jakie przedmioty (urządzenia) i w jakiej ilości zostały wywiezione i w miarę możliwości wskazać, dokąd zostały wywiezione.

Szacowanie materialnych szkód wojennych według cen obowiązujących w dniu 1 września 1939 r. ma znaczenie raczej pomocnicze i w zasadzie pozostawia się je poszkodowanemu. Jedynie w odniesieniu do szkód niematerialnych i szkód w pretensjach miernik pieniędzy będzie odgrywał znaczenie bardziej istotne. Zaznaczyć jednocześnie należy, że klauzula złotego w złocie nie może tu mieć praktycznego znaczenia, a szacowanie szkód w walutach obcych np. w dolarach, markach, frankach itp. jest niedopuszczalne.

Udokumentowanie szkody jest pożądane. Wymagane będą tu zaświadczenia władz, orzeczenia fachowców, rachunki itd. a w razie braku takich dokumentów, dopuszczalny będzie dowód ze świadków. — W czasie akcji spisowej może zająć taka okoliczność, że wszelkiego rodzaju dowody pisane zaginęły i zdobycie ich narażałoby poszkodowanego na koszty, — dowodu zaś ze świadków wogóle nie było np. przy rejestracji wysiedlonych, repatriantów itp. Wówczas nie powinno się odmawiać rejestracji szkód, lecz drogą specjalnego badania poszkodowanego, należy określić rozmiar szkody, stwierdzić w odpowiedniej rubryce kwestionariusza przyczyny niemożności powołania świadków i dostarczenia dokumentów.

Rejestracji podlegają szkody wojenne wszystkich obywateli polskich i przynależnych do narodu polskiego oraz cudzoziemców mieszkających przed wojną stale w Polsce. Miejsce pobytu obywatela w chwili powstania szkody nie odgrywa żadnej roli.

Szczegółowe wyjaśnienia jak należy wypełnić kwestionariusz i kogo należy uważać za poszkodowanego podany jest w instrukcji, objaśniającej w sposób wypełnienia kwestionariusza rejestracyjnego dla miast.

Dla dokładniejszego ujęcia szkód materialnych i niematerialnych, poza kwestionariuszem głównym, należy wypełnić odpowiedni kwestionariusz dodatkowy a w szczególności:

- B. Szkody poniesione przez przemysł,
- C. „ „ „ wysiedlonych z Łodzi,
- D. „ „ „ aresztowanych i osadzonych w obozach,
- E. „ „ „ zaginionych i nieżyjących,
- F. „ „ „ wywiezionych na roboty,
- G. „ „ „ zamkniętych w Ghetto,
- H. „ „ „ wyrzuconych z mieszkań i przesiedlonych w obrębie miasta.

Kwestionariusz ogólny wypełniają wszyscy poszkodowani obywatele Państwa Polskiego i przynależni do narodu polskiego bez względu na rodzaj poniesionych szkód, a kwestionariusze dodatkowe poszczególnych ich rodzajów — z nadmienieniem, iż za osoby nieżyjące, zaginione i nieobecne w Łodzi, kwestionariusz wypełnia ktoś z bliskiego ich otoczenia.

STATYSTYKA STRAT OSOBOWYCH

Niezależnie od indywidualnej rejestracji szkód wojennych, na skutek pisma Ministerstwa Administracji Publicznej z dnia 9 maja 1945 r. nr. I. Og. 7894/45, zaszła konieczność zebrania materiału szacunkowego strat w ludziach przez zbiorowe ujęcie tych danych z urzędu.

Będzie to środkiem pomocniczym dla kontroli stopnia nasilenia szkód indywidualnych i stanowić będzie orientacyjne dane szacunkowe do chwili uzyskania pełnego materiału cyfrowego, jak również będzie uzupełnieniem tego materiału w licznych wypadkach w braku bezpośrednio poszkodowanych, względnie ich rodzin i wynikającej stąd niemożności indywidualnego zgłoszenia szkód.

Rejestracja dotyczyć będzie strat w ludziach, statystyki osadzonych w więzieniach, obozach koncentracyjnych, wywiezionych na robotę przymusową, wysiedlonych itp.

Obywatele polscy i przynależni do narodu polskiego (ostatnia kategoria znajduje się przede wszystkim na terenie ziem zachodnich, nowoprzyłączonych do Państwa Polskiego), zarówno należących do Polskich Sił Zbrojnych, jak i cywilni bez różnicy płci i wieku, którzy w czasie wojny:

1. polegli w działaniach wojennych,
2. zostali zamordowani na podstawie zarządzeń władz niemieckich, oraz przez żołnierzy niemieckich, względnie sprzymierzonych z Niemcami, lub przez osoby cywilne narodowości niemieckiej lub w ogóle przez osoby stojące w służbie niemieckiej, a także przez ukraińskie bandy dywersyjne grasujące na Wołyniu, Małopolsce Wschodniej itd;
3. Zmarli w więzieniach, obozach koncentracyjnych, obozach karnych i wszelkich innych obozach odosobnienia, z wyjątkiem obozów jeńców wojennych;
4. zmarli na robotach przymusowych w Niemczech, lub innych państwach okupowanych przez Niemcy, względnie na terenach polskich przyłączonych podczas okupacji do Niemiec, względnie na obszarze t.zw. Generalnego Gubernatorstwa, (rejestracji powyższej nie podlegają osoby, które udały się na roboty jako ochotnicy);

5. zmarli wskutek otrzymanych ran zarówno podczas działań wojennych, jak i innych działań niemieckich (np. przechodzenie przez granicę, obławy itd.) a także chorób nabytych podczas działań wojennych, w więzieniach, obozach, wskutek pracy przymusowej, wycieńczenia (niedożywiania) i wreszcie wskutek ukrywania się.

Osoby, które wskutek działań wojennych, względnie wskutek zarządzenia władz niemieckich lub aktów gwałtu funkcjonariuszy i żołnierzy niemieckich oraz innych podległych dowództwu niemieckiemu, następnie aktów gwałtu obywateli niemieckich, oraz przynależnych do narodu niemieckiego i wszelkich innych osób, będących w służbie niemieckiej, poniosły szkody na zdrowiu lub ciele, następujących rodzajów:

1. Trwałe kalectwo,
2. Ciężkie naruszenia zdrowia (choroby w szczególności chroniczne),
3. Ciężkie uszkodzenia ciała,
4. Zgwałcenie,
5. Trwała choroba umysłowa,
6. Ciężkie upośledzenie na umyśle (zaburzenia umysłowe i nerwowe).

Osoby, które ze względów narodowościowych, politycznych zostały osadzone w więzieniach, obozach koncentracyjnych, w obozach karnych lub jakichkolwiek innych obozach i miejscach odosobnienia, z wyjątkiem obozów jeńców wojennych.

Osoby, które wywiezione zostały na roboty przymusowe do Niemiec, na teren innych państw okupowanych przez Niemcy, na polskie ziemie przyłączone podczas okupacji do Niemiec, a także na teren t.zw. Generalnego Gubernatorstwa (rejestracji nie podlegają osoby, które wyjechały ochotniczo na roboty).

Osoby, które wskutek zarządzenia władz niemieckich zostały wysiedlone ze swoich mieszkań i gospodarstw, względnie wywiezione w niewiadomym celu.

Przy rejestracji należy: ustalić ogólną liczbę wypadków, w sumie tej oddzielnie ująć grupę żywicieli rodzin;

Wypadki zanotować na podstawie wiarogodnych danych (zawiadomienia o śmierci władz polskich względnie urzędów niemieckich, szpitali, więzień, obozów, zeznań świadków i jakichkolwiek innych dowodów i dokumentów). Zeznania można przyjmować także od członków rodziny poszkodowanego, a nawet osób obcych, znajomych sąsiadów itp. W wypadkach luk i braków w zeznaniu można posługiwać się wszelkimi innymi dowodami, dotyczącymi tych kategorii strat (dane z ewidencji ludności, ocalałe wykazy osób wywiezionych na roboty, wysiedlonych itp.).

W razie wątpliwości co do śmierci należy zapisać dany wypadek do rubryk prawdopodobnych wypadków śmierci.

W żadnym wypadku przy podobnej rejestracji nie można trzymać się zbytniej formalistyki i nie przeciągać załatwienia tej sprawy.

Rejestracji co do wypadków śmierci, uszkodzeń zdrowia lub ciała, pozbawienia wolności, należy dokonać nie tylko w stosunku do stałych mieszkańców miasta, ale również tych wszystkich, którzy zostali na terenie danej gminy wysiedleni podczas wojny a także w danym czasie przebywają faktycznie na terenie danej gminy.

Rejestracji co do wypadków wysiedlenia — należy dokonać jedynie w tej gminie, z której nastąpiło wysiedlenie, a nie w gminie, w której wysiedleni obecnie się znajdują.

PLAN PRZEPROWADZENIA REJESTRACJI

Rejestrację szkód wojennych w Łodzi przeprowadza Zarząd Miejski przez swoje biuro Rejestracji Szkód Wojennych według miejsca zamieszkania poszkodowanych. W tym celu podzielono miasto na 7 rejonów, obejmujących po trzy komisariaty Milicji Obywatelskiej.

Każdy dzielnicowy obwodowy jest rejestratorem, który przy pomocy sił pomocniczych przeprowadza rejestrację w swojej dzielnicy i obwodzie. W zasadzie dopuszczalne jest wypełnianie kwestionariuszy przez samych poszkodowanych, rejestrator jednak musi bacznie by kwestionariusze były wypełnione zgodnie z instrukcją szczegółową.

Funkcje rejestratorów spisowych pełnić będą przygotowani do tych czynności umysłowi pracownicy miejscy, przy pomocy czynnika społeczno-obywatelskiego.

Wszyscy poszkodowani niezależnie od wypełnionych kwestionariuszy powinni załączyć szczegółowy opis szkód, a szczególnie szkód niematerialnych na oddzielnych kartach, o ile mają coś naprawdę istotnego i ważnego do zanotowania.

INSTRUKCJA

dotycząca wypełnienia kwestionariusza rejestracyjnego dla miast.

I. Wskazówki ogólne:

1. a) W zasadzie rejestracji podlegają szkody spowodowane wskutek bezpośrednich działań wojennych, przeprowadzonych zarówno przez wojska niemieckie, jak i wszelkie inne wojska oraz szkody poniesione wskutek bezprawnych zarządzeń władz okupacyjnych, względnie aktów gwałtu funkcjonariuszy i żołnierzy niemieckich oraz innych, podległych dowództwu niemieckiemu, następnie aktów gwałtu obywateli niemieckich i przynależnych do narodu niemieckiego oraz wszelkich innych osób, będących w służbie niemieckiej, a wreszcie szkody spowodowane wskutek konieczności opuszczenia domu, gospodar-

- stwa, zakładu pracy przez poszkodowanego w związku z działaniami wojennymi, lub zarządzeniami władz wojsk niemieckich i sprzymierzonych z Niemcami.
1. b) Rozróżnia się 3 rodzaje szkód a mianowicie: 1 — szkody niematerialne (osobowe), 2 — szkody materialne (rzeczowe), i 3 — szkody inne (w pretensjach). Szkody rzeczowe dzieli się na szkody poniesione w ruchomościach i nieruchomościach oraz zakładach pracy.
  2. Rejestracja wszystkich rodzajów szkód odbywa się w urzędzie Rejestracyjnym (Zarząd Miejski względnie urząd gminny) według miejsca zamieszkania poszkodowanego.
  3. Obowiązuje zasada odszkodowań w naturze. Podstawowym założeniem przy rejestracji szkód jest możliwie dokładne stwierdzenie ilości i jakości zniszczonych, uszkodzonych i wywiezionych obiektów. Przeliczenie szkody wedle wartości pieniężnej ma znaczenie pomocnicze i w zasadzie pozostawia się je poszkodowanemu. Jedynie w odniesieniu do szkód niematerialnych i szkód w pretensjach miernik pieniądza będzie posiadał istotniejsze znaczenie.
  4. Wszystkie normy pieniężne ustala się według cen obowiązujących w dniu 1 września 1939 r. Niedopuszczalne są określenia w innych walutach, np. dolary, marki. Jeżeli jakiś przedmiot był nabyty podczas wojny według cen rynkowych a następnie uległ zniszczeniu czy uszkodzeniu lub wywiezieniu to jego wartość pieniężną trzeba podać według cen 1 września 1939 r. Klauzula złotego w złocie nie ma tu również praktycznego znaczenia.
  5. Należy wyraźnie określić czy szkoda powstała wskutek zniszczenia, lub uszkodzenia, czy też wywiezienia, następnie czy przyczyną jej były bezpośrednie działania wojenne, czy też akt gwałtu władzy okupacyjnej lub innych czynników niemieckich.
  6. Pożądane jest jak najlepsze udokumentowanie szkody. Dowód ze świadków jest dopuszczalny wówczas, gdy przedłożenie innych (zaświadczeń władz, orzeczeń fachowców, rachunków itd.), byłoby trudne, względnie narażałoby poszkodowanego na koszty. Nie można jednak odmawiać rejestracji szkód, gdy istnieje uzasadnienie trudności do przedstawienia jakichkolwiek dowodów, a więc i dowodów ze świadków (przy rejestracji szkód wysiedlonych, repatriantów itp.). Rejestrator wówczas drogą badania poszkodowanego winien określić właściwy rozmiar szkody i stwierdzić w odpowiedniej klauzuli przyczyny niemożności powołania świadków.

7. a) Rejestracji podlegają szkody wojenne wszystkich obywateli polskich i przynależnych do narodu polskiego (kategoria ta znajduje się przede wszystkim na ziemiach zachodnich nowoprzyłączonych do Państwa Polskiego). Kwestia pobytu obywatela względnie przynależnego do narodu polskiego w chwili powstania szkody nie odgrywa roli.
7. b) Szkody cudzoziemców, którzy mieszkali stale w Polsce przed 1. 9. 1939 winny być zarejestrowane osobno. Rejestrator winien pouczyć poszkodowanego cudzoziemca, że ewentualna realizacja odszkodowania zależna jest od zasady wzajemności tj. od faktu, czy obywatele polscy na terenie państwa, którego obywatelem jest cudzoziemiec, otrzymają za pośrednictwem tego państwa odszkodowanie za poniesione straty, ewentualnie od zawartych umów międzynarodowych.
7. c) Za poszkodowanego uważa się:
  1. każdą osobę fizyczną z zastrzeżeniem par. 7. a) i b) która zgodnie z par. 1a doznała naruszenia zdrowia, uszkodzenia ciała, upośledzenia umysłowego, była więziona, osadzona w obozie koncentracyjnym, w obozie pracy, poniosła straty moralne.
  2. każdą osobę, fizyczną z zastrzeżeniem jak w 7.a) i b), która zgodnie z par. 1a utraciła kogoś ze swojej rodziny,
  3. każdą osobę fizyczną lub prawną z zastrzeżeniem jak 7. a) i b) która zgodnie z par. 1. a) posiada z tytułu innych strat jakiegokolwiek pretensje do państwa niemieckiego, obywateli niemieckich lub przynależnych do narodu niemieckiego.
8. Wnioskodawca nie koniecznie musi być osobą poszkodowaną. Np. w imieniu nieletniej sieroty składa wniosek opiekun, w imieniu nieobecnego męża, żona itp. Można przyjąć również wniosek zgłoszony przez osobę obcą w stosunku do poszkodowanego (Np. sąsiad. o ile istnieje uzasadnienie, że poszkodowany i jego rodzina zginęli, względnie zginęli i nikt inny w jego imieniu nie wniesie wniosku o rejestr. szkód. Okoliczność ta musi być we wniosku wyraźnie zaznaczona. Głowa rodziny zgłasza szkody z całego swego mieszkania i gospodarstwa, włączając również szkody wszystkich członków rodziny, będących na jego utrzymaniu. W stosunku do majątku bezpańskiego tj. opuszczonego przez właściciela winien występować jako wnioskodawca tymczasowy zarząd.
9. Kwestionariusz wypełnia się zasadniczo dla każdej poszkodowanej osoby prowadzącej samodzielnie gospodarstwo.
10. Rejestracja szkód wojennych jest nie tylko wykonywaniem subiektywnego prawa do odszkodowania, ale i obowiązkiem

wobec Państwa. Uchylenie się z tych czy innych powodów od zgłoszenia swoich szkód wojennych jest działaniem nie tylko na własną niekorzyść, ale i na niekorzyść Państwa.

II. Wskazówki szczegółowe:

Dane ogólne:

Ad. 1. Dane personalne rejestrator winien sprawdzić na podstawie dowodu tożsamości lub innych wiarygodnych dokumentów posiadanych przez poszkodowanego.

Ad. 2. a) Należy wymienić kolejno daty i miejsca wszystkich szkód ujętych w kwestionariuszu.

Ad. 2. c) W opisie zdarzenia, powodującego szkody należy między innymi podać, czy szkoda powstała wskutek uszkodzenia, zniszczenia, czy też wywiezienia obiektu, a następnie czy wskutek działań wojennych, czy wskutek aktów gwałtu.

Ad. 3. Rejestrator powinien pouczyć poszkodowanego, aby na świadków zgłaszał osoby obce i niezależnione pod względem materialnym od poszkodowanego. Jak np. pomocnica domowa, czeladnik, itp. W razie niemożności znalezienia takich osób, można przyjmując świadectwo członków rodziny, względnie osób zależnych materialnie od poszkodowanego z odpowiednim wypełnieniem p. d.

Tytuł I. Straty niematerialne

Ad. 1. W punkcie tym rejestrator winien starannie ustalić nast. elementy:

- a) rodzaj upośledzenia fizycznego,
- b) % niezdolności do pracy,
- c) wiek poszkodowanego,
- d) jego dochód (zarobek) roczny.

Co do rodzaju i % niezdolności do pracy, w zasadzie winien ustalić to lekarz Ubezpieczalni Społecznej, wzgl. lekarz powiatowy i miejski, w ostateczności lekarz prywatny (w tym ostatnim wypadku winno być dokładnie podane nazwisko lekarza i jego adres). Gdy istnieją trudności w uzyskaniu świadectwa lekarskiego można posługiwać się innymi dokumentami wiarygodnymi (Np. świadectwo Szpitala, Ośrodka Zdrowia itp.), a nawet w wypadkach oczywistych rejestrator winien sam zorientować się w rodzaju upośledzenia i % niezdolności do pracy i odpowiednio je zakwalifikować. Wiek poszkodowanego należy stwierdzić na podstawie dowodu osobistego, wzgl. innego dokumentu wiarygodnego lub ewentualnie za pomocą świadków. Dochód roczny poszkodowanego powinien być stwierdzony w razie braku innych dowodów (np. zaświadczenia z Zakładu pracy lub Urzędu Skarbowego), również przez świadków.

ad. 2. Postąpić jak pod I.

ad. 3. W razie posiadania przez rodzinę dowodów, co do śmierci zmarłego żywiciela z powodów, wyłuszczonych w niniejszym punkcie (zawiadomienie z obozu koncentracyjnego, obozu pracy, świadectwo Czerwonego Krzyża, ewentualnie innych władz polskich), należy polecić rodzinie zrobienia odpowiednich odpisów i poświadczwszy za zgodność dołączyć do kwestionariusza. W razie braków dowodów śmierci należy stwierdzić ten fakt przez świadków, jak również ustalić w ten sam sposób, że zmarły był istotnie żywicielem rodziny, a następnie wiek i roczny zarobek.

ad. 4. W przypadku utraty życia członka rodziny wnioski zgłasza tylko jedna osoba, wymieniając w swoim kwestionariuszu resztę poszkodowanych krewnych. Dla uniknięcia parokrotnego zgłoszenia utraty życia; względnie innych wypadków wyłuszczonych w p. 4, a odnosząc się do tej samej osoby, ustala się następująca kolejność zgłaszania: współmałżonek, dzieci, rodzice, i inni krewni (np. dzieci zgłaszają śmierć ojca, gdy nie ma matki, a ojciec lub matka zgłaszają śmierć zamężnej córki, tylko wówczas gdy nie pozostawiła ona męża ani pełnoletnich dzieci itp.) Poza tym należy podać stosunek pokrewieństwa do poszkodowanego oraz imiona i nazwiska osób objętych p. 4.

ad. 5. Jeżeli istnieje bieg kilku rodzajów strat niematerialnych, a więc np. składający wniosek poniósł straty na ciele, a jednocześnie utracił rodziców, brat mu zginął, nastąpiła przymusowa rozłąka z żoną lub dziećmi, to należy w punkcie tym zsumować poszczególne kwoty, oczywiście oddzielnie w rubryce renty i oddzielnie w rubryce jednorazowego odszkodowania.

Dwa te rodzaje odszkodowania są bowiem różne. Wypadek renty zachodzi wówczas jeżeli poszkodowany żąda z tytułu poniesionej szkody stałego miesięcznego zaopatrzenia, natomiast wypadek jednorazowego odszkodowania, jeżeli poszkodowany ustala sumę, mającą być wypłaconą jednorazowo, jako ekwiwalent poniesionych strat. Przy ustalaniu renty względnie odszkodowania jednorazowego rejestrator winien uważać, aby nie było ono zbyt wygórowane tzn. odpowiadało zarobkom poszkodowanego, względnie jego żywiciela, oraz zdolności zarobkowej (zdolność tę w zasadzie określa wiek, zważywszy, że przeciętnie pracuje człowiek i zarabia do 65 roku życia).

Tytuł IIa. Szkody w gospodarstwie i ruchomościach

Ad. 1, 2, 3, 4, 5; W rubrykach tych rejestrator winien główny nacisk położyć na ustaleniu ilości i jakości uszkodzonych, zniszczonych, względnie wywiezionych obiektów. Rubryka, cena i rok nabycia ma znaczenie pomocnicze i w wypadkach kiedy poszkodowany nie pamięta tych danych może być pominięta. Należy bliżej zainteresować się zeznaniem poszkodowanego, dotyczącym dzieł sztuki. Po-

szkodowany winien opisać szczegółowo rodzaj zniszczonych przedmiotów, ich pochodzenie, styl, markę fabryczną, nazwisko twórcy itp., a także wartość, przy czym jest tu pożądanym świadectwo odpowiedniego rzeczoznawcy.

ad. 8. W punkcie tym uszkodowany winien ustalić procent zniszczenia jego gospodarstwa oraz ruchomości.

Tytuł II B. Straty w nieruchomościach, zakładach pracy.

ad. 1. Przy zeznaniu uszkodowanych co do szkód nieruchomości rejestrator może poprzestać na danych bardziej ogólnych, ustalając przede wszystkim wartość domu, wzgl. polisy ubezpieczeniowej lub innych dowodów, o ile uszkodowany je posiada (wrazie braku tych dowodów, na podstawie oceny uszkodowanego), a następnie w jakim % dom ten został zniszczony. Do ustalenia wartości domów mogą być pomocne zestawienia kosztów budowy domu, cena nabycia względnie aktu hipotecznego itp.

Poza tym należy stwierdzić przy domach czynszowych ilość mieszkań z wyszczególnieniem ilości mieszkań zniszczonych, a przy domach jednorodzinnych ilość izb i ilość izb zniszczonych. Podawanie numeru hipotecznego nie jest niezbędne.

Jeżeli właściciel uszkodowany posiada kilka zniszczonych lub uszkodzonych nieruchomości, wówczas dla każdej z nich należy wypełnić oddzielnie kwestionariusz, natomiast dane odnoszące się do szkód niematerialnych, szkód w ruchomościach oraz szkód w pretensjach należy podać tylko na jednym z tych kwestionariuszy. Jeżeli nieruchomość stanowi własność spółki lub innej osoby prawnej wówczas wnioskodawcą jest jeden ze współników względnie zastępca prawny.

Jeżeli nieruchomość znajduje się w dzierżawie należy w oddzielnym kwestionariuszu wypełnić dane dla właściciela, a ewentualnie szkody własne powinien dzierżawca podać na odrębnym kwestionariuszu.

Nieruchomości, znajdujące się pod zarządem powierniczym winny być zgłaszane przez Urzędy Powiernicze. Dane personalne, dotyczące właściciela nieruchomości należy wpisać w miarę posiadanych informacji.

ad. 2. W punkcie a. rejestrator winien ustalić do jakiego rodzaju należy zakład przemysłowy. Klasyfikacja rodzajów przemysłu jest następująca: Przemysł mineralny, (cegielnie, cementownie, wapieniki, huty szkła, kamieniołomy), metalowy (huty żelaza, odlewnie żelaza, huty, walcownie i odlewnie innych metali, fabryki wyrobów masowych, fabryki narzędzi, fabryki konstrukcji i urządzeń, fabryki maszyn i narzędzi rolniczych, fabryki środków przewozowych, fabryki wyrobów precyzyjnych), elektrotechniczny, chemiczny, (gazownie, rafinerie nafty i gazoliny, fabryki przędzy, sztucznej jedwa-

biu, fabryki nawozów sztucznych, fabryki wyrobów gumowych, fabryki przetworów tłuszczu), włókienniczy — (zakłady wielooddziałowe, przędzalnie, tkalnie, fabryki wyrobów dzianych), papierniczy (papiernie), skórzany (garbarnie), drzewny — (tartaki, fabryki mebli giętych, fabryki dykt i fornierów), spożywczy — (młyny, cukrownie, gorzelnie i rektyfikacje, browary i słodownie, bekoniarne, fabryki konserw, fabryki wyrobów tytoniowych), odzieżowy — (obuwnictwo mechaniczne), zabawkarski — poligraficzny (drukarnie), budowlany, oraz górnictwo (wszelkie kopalnie).

Przy większych przedsiębiorstwach przemysłowych należy dodatkowo kwestionariusz B — wypełnić.

W punkcie G. jest rzeczą istotną stwierdzenie jaką kategorię świadectwa przemysłowego posiadał zakład przemysłowy w r. 1938.

ad. 3. W p. a. i f. postąpić jak wyżej.

Kwalifikacja rodz. rzemiosła, jest nast. krawiectwo, szewstwo, rzeźnictwo, wędliniarstwo, kowalstwo, stolarstwo, piekarstwo, fryzjerstwo, murarstwo, ślusarstwo, ciesielstwo, cholewkarstwo, kołodziejstwo, malarstwo, blacharstwo, rymarstwo i siodlarstwo, zegarmistrzostwo, kuśnierstwo, cukiernictwo, czapnictwo, fotografów, szkolarstwo, kapelusznictwo i inne.

ad. 4. W p. a. Ic. postąpić jak wyżej.

Kwalifikacja rodz. rzemiosła, jest nast.: krawiectwo, szewstwo, skup towarów (w tym zboże, owoce, zwierzęta żywe, skóry surowe), sprzedaż towarów nast. branże; surowce rolne, i art. dla potrzeb rolnictwa oraz sklepy z artykułami rolnymi, zboże, zwierzęta żywe), art. żywnościowe, (w tym mąka, kasza, ryż, wymiana zboża na mąkę i chleb, pieczywo, nabiał, mięso, ryby, owoce, warzywa, słodycze, piwo, napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe), art. odzieżowe (w tym tkaniny, odzież, futra, bielizny, trykotaży, galanteria, kapelusze, czapki, obuwie, skóry, wyroby ze skóry), meble, sprzęty, naczynia (w tym meble, sprzęty domowe, szkło, ceramika), art. chemiczne (w tym apteki, składy apteczne, mydlarnie, farby, lakiery, przetwory naftowe), papier i wyroby papieru, książki, czasopisma i dzieła sztuki, (w tym księgarnie, czasopisma), żelazo, metale, wyroby (w tym środki komunikacji, maszyny, przybory, instrumenty, wyroby zegarmistrzowskie, jubilerskie, wyrobów elektrotechniczne), materiały budowlane i opałowe (w tym materiały budowlane i węgiel), zakłady gastronomiczne i wynajem pomieszczeń, handel pieniężny i ubezpieczenia, biura wszelkie, wypożyczalnia, transport, komunikacje i ekspedycje, przedsiębiorstwa rozrywkowe, lecznictwo i higiena, inne nieokreślone.

Zakwalifikowanie zakładu pracy winno nastąpić według działów ogólnych, a nie szczegółowej specyfikacji podanej w nawiasie.

ad. 5. Rodzaj zawodów wolnych winien rejestrator ustalić na podstawie zeznania uszkodowanego. Co do oceny wartości zakładu pra-

cy požądane jest odpowiednie zaświadczenie organów samorządu gospodarczego (Izby Przemysłowo-Handlowej), izby rzemieślnicze, izby lekarskie, adwokackie itd.

Tytuł III. Inne straty (w pretensjach).

ad. 1 Szkody wyszczególnione w tym punkcie powstały wskutek wysiedlenia, ewakuacji, a także faktycznej konieczności opuszczenia gospodarstwa, mieszkania, zakładu pracy, nieruchomości (domu czynszowego, fabryki), w związku z działaniami wojennymi. W bezpośrednią przyczynę szkód (rabunek, pomór inwentarza z głodu, zniszczenie, z powodów warunków atmosferycznych itd.), rejestrator nie wchodzi. Dla zorientowania się jaką szkodę poniósł poszkodowany z tego tytułu rejestrator winien ustalić i opisać następujące elementy: a) wielkość i rodzaj opuszczonego przez właściciela obiektu, stosując kryteria w części II B. kwestionariusza p. 1, 2, 3, 4, b) jego roczny dochód (przy mieszkaniu ewentualny dochód z wynajmu poszczególnych pokoi) c) czas trwania wysiedlenia, ewakuacji, opuszczenia faktycznego. Do ogólnej straty należy dołączyć koszty przeprowadzki, a także inne koszty spowodowane wysiedleniem (np. opłaty za utrzymanie mebli, urządzeń technicznych itd.).

ad. 2. Szkody wyszczególnione w tym punkcie powstały wskutek konfiskaty, zarządzanej przez władze niemieckie (np. konfiskata kosztowności w safesach bankowych), rabunku przez żołnierzy niemieckich lub innych podległych władzy niemieckiej, a także wszystkich osób cywilnych stojących w służbie niemieckiej, a wreszcie wskutek przechowane. O ile możliwości rejestrator winien ustalić rodzaj złota i kosztowności, jej wagę następnie rodzaj walut obcych (dolary, funty szterlingi, franki francuskie, franki szwajcarskie itd), z podaniem sumy i zaznaczeniem czy to były monety złote czy banknoty. Przy pieniądzach obiegowych, a więc zł. krakowskich, ostmarkach, markach, karbowanicach itp. należy podać sumę, przy akcjach, listach zastawnych należy podać nazwę przedstawicielstwa, wzgl. instytucji finansowej, która je emitowała, a następnie czy opiewała na złote czy na inne waluty oraz podać sumę nominalną przy wekslach, czekach, rewersach podać o ile możliwości nazwisko wystawcy i jego narodowość, przy książeczkach oszczędnościowych, wkładach bankowych podać nazwę banku itd. Złoto, waluty obce, należy według kursu z 1. 9. 1939 r. przeliczyć na złote w rubryce wysokość żądanego odszkodowania, tak samo należy określić wartość akcji i papierów wartościowych oraz okupacyjnych pieniędzy obiegowych.

ad. 3. Punkt a). Szkody wyszczególnione w tym punkcie powstały wskutek tego, że władze okupacyjne zawiesiły wypłaty niektórych kategorii poborów, emerytur, zapomóg, zaopatrzeń itp. W tym celu należy ustalić w jakiej instytucji państwowej, ewent. w jakim

zakładzie pracy poszkodowany otrzymywał te należności przed wojną, następnie jaka była ich wysokość roczna, oraz przez jaki czas należności te nie były otrzymywane.

Punkt b). — Szkody wyszczególnione w tym punkcie, powstały wskutek niewypłacenia przez władze okupacyjne, względnie firmy niemieckie, lub pod niemieckim zarządem będące należności z tytułu wykonanej przez poszkodowanego pracy (zaległości w wypłatach) lub innego stosunku służbowego. Trzeba tu podać nazwy firmy względnie instytucji, urzędu niemieckiego i jego miejsce pobytu, a następnie wysokość zaległości oraz datę od której należności nie były wypłacone.

Punkt c) — Należy postąpić jak wyżej; w razie niewypłacenia należności za wykonane dzieło lub za wykonane urządzenie dostaw maszyny dla władz i instytucji niemieckich. Poszkodowany winien wskazać nazwę i adres urzędu lub instytucji niemieckiej, a następnie załączyć, jeżeli ma pokwitowanie odbioru dostawy.

Punkt d). — Szkody wyszczególnione w tym punkcie, powstały wskutek utraty zabezpieczenia rzeczowego dla posiadanych wierzytelności hipotecznych ze względu na zniszczenie nieruchomości, na której poszkodowany posiadał hipotekę. Trzeba tu podać adres możliwie dokładny, a także jeżeli poszkodowany pamięta nazwę hipoteczną zniszczonej nieruchomości, rodzaj tej nieruchomości, (dom, fabryka, przedsiębiorstwo przemysłowe itp.), wysokość sumy hipotecznej wraz z procentami, wreszcie przyczyny zniszczenia nieruchomości (w grę wchodzi tylko zniszczenia wojenne w myśl powołanych wyżej przepisów).

ad. 4. Punkt a) — Szkody wyluszczone w tym punkcie powstały w ten sposób, że władze okupacyjne względnie przedsiębiorstwa niemieckie i będące pod niemieckim zarządem, a także wszystkie inne zakłady pracy na skutek odpowiednich zarządzeń i przepisów niemieckich stosowały wyzysk pracy. Płace były nieproporcjonalnie niskie w stosunku do kosztów utrzymania pracownika i jego rodziny. Szkody te mogły powstać zarówno na terytorium polskim, jak i terytoriach innych państw, a także i w Niemczech. (Przymusowe roboty, kopanie okopów itp.) Rejestrator powinien ułatwić następujące elementy, nazwę i adres pracodawcy, otrzymany zarobek w stosunku rocznym, czas trwania niedostatecznego wynagrodzenia.

Punkt b). — Szkody wyszczególnione w tym punkcie powstały wówczas, gdy nastąpiło niekorzystne przeliczenie i uiszczenie, na zasadzie tego niekorzystnego przeliczenia wierzytelności osób uprawnionych do odszkodowań w myśl wyżej wymienionych przepisów, w stosunku do państwa niemieckiego, względnie do obywateli lub przynależnych do narodu niemieckiego, niezależnie od tego, czy wierzytelności te powstały podczas wojny, czy przed wojną.

W tym celu rejestrator winien ustalić rodzaj wierzytelności (hipoteka, weksel, czek itp.) wysokość sum wierzytelnych, datę ich uiszczenia.

Punkt c). — Szkody wymienione w tym punkcie powstały wówczas, gdy władze niemieckie pozbawiły osobę uprawnioną do odszkodowań jakichkolwiek korzyści wynikających z zawartych przez nią umów zarówno przed wojną, jak i podczas wojny, a także różnych innych praw, mających znaczenie materialne (eksploatacja praw górniczych, patentów, wynalazków, praw autorskich itd.) Poszkodowany winien możliwie dokładnie opisać na czym polega strata, podać rodzaj i rozmiar eksploatacji odszkodowania.

ad. punkt 5a. — Szkody wyszczególnione w tym punkcie powstały wówczas, gdy poszkodowany ze względu na osadzenie go w więzieniu, obozie koncentracyjnym, obozie pracy wzgl. innym nie mógł w tym czasie zarabiać i utrzymywać względnie pomagać w utrzymaniu rodziny i z tego powodu rodzina jego poniosła szkodę

Wysokość szkody jest określona kwotą jego zarobku rocznego i czasem pobytu w więzieniu lub obozie. Wobec tego rejestrator winien ustalić, gdzie pracował poszkodowany, ile zarabiał rocznie i jak długo siedział w więzieniu.

Punkt b) — Szkody wyszczególnione w tym punkcie powstały wskutek nałożonych przez władze niemieckie kontrybucji na ludność, bezprawnych grzyw i kar pieniężnych. W związku z tym rejestrator winien ustalić z jakiego tytułu grzywna została nałożona, kiedy i jej wysokość.

Ogólne uwagi:

1. W zasadzie wysokość żadanego odszkodowania jest określona przez poszkodowanego, (w rubryce wysokość żadanego odszkodowania), rejestrator winien jednak oddziaływać na poszkodowanego w kierunku obiektywnego jej określenia i baczyć, aby nie było ono zbyt wygórowane.

2. W razie braku miejsca w rubrykach kwestionariusza poszkodowany winien dołączyć odpowiednią wkładkę, podpisaną przez siebie, świadków i rejestratora.

3. Oryginały dokumentów i dowodów winny być zwrócone poszkodowanemu do starannego przechowania. W tym celu rejestrator pouczy poszkodowanego, aby zrobił dokładne odpisy dokumentów i dowodów, poświadczy je za zgodność, a oryginały zwróci poszkodowanemu.

PROTOKÓŁ

I PLENARNEGO POSIEDZENIA MIEJSKIEJ RADY NARODOWEJ W ŁODZI,

odbytego w dniu 7 marca 1945 roku w sali Teatru Miejskiego przy ul. Cegielnianej Nr 29.

Ob. Pełnomocnik Rządu Tymczasowego R. P. na m. Łódź i Województwo:

„Otwieram I Plenarne Posiedzenie Miejskiej Rady Narodowej m. Łodzi. Do Prezydium proszę: Ob. ob. Logę-Sowińskiego, Duniaka, Bańczyka, Tomaszewicza, Dzikowską.

Porządek dzienny dzisiejszego zebrania odczytuję raz jeszcze:

Porządek dzienny I Plenarnego Posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej m. Łodzi:

1. Zagajenie i wybór Prezydium Zebrania.
2. Sprawozdanie Komisji Mandatowej.
3. Ślubowanie.
4. Dokooptowanie 3-ch członków M.R.N. i ich zaprzysiężenie.
5. Wystanie depech hołdowniczych.
6. Przemówienie Pełnomocnika Rządu Ob. K. Mijała.
7. Sprawozdanie z działalności Tymczasowego Zarządu Miejskiego m. Łodzi za czas do dnia 7 marca 1945 r.
8. Dyskusja nad sprawozdaniem.
9. Referat o organizacji i zakresie działania Miejskiej Rady Narodowej m. Łodzi (referent Ob. St. Żółkiewski).
10. Dyskusja nad referatem.
11. Wybór Prezydium Miejskiej Rady Narodowej m. Łodzi.
12. Wybór kandydatów na Prezydenta Miasta i trzech Wiceprezydentów.
13. Wybór 5 posłów do Krajowej Rady Narodowej.
14. Wolne wnioski.
15. Zamknięcie obrad.

Wpłynął wniosek o przesunięcie p. 4 na p. 13.

Ze względów formalnych punkt zostaje przesunięty.

Na przewodniczącego dzisiejszego zebrania proponuję Ob. Pułk. Logę-Sowińskiego”.

Ob. Loga-Sowiński: „Obywatele Radni! Przystępujemy do 2-go punktu porządku dziennego, a mianowicie do sprawozdania Komisji Mandatowej. Głosu udzielam Ob. Szudzińskiemu”.

Ob. Szudziński: „Na sali są obecni przedstawiciele, delegowani przez polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturalne organizacje—jako członkowie Miejskiej Rady Narodowej m. Łodzi”.

Radni zajęli pierwsze 7 rzędów na parterze tak, że głosować za wnioskami będą tylko radni. Na podstawie osiągniętego porozumienia Komisji Porozumiewawczej ustalam, że jako kandydaci do MRN wchodzi:

z ramienia Polskiej Partii Robotniczej	20
„ Polskiej Partii Socjalistycznej	20
„ Stronnictwa Demokratycznego	10
„ „ Ludowego	5
„ Związków Zawodowych	12
„ Organizacji społecznych i kultur.	6
„ Młodzieży	2

Wspomniane Organizacje zgłosiły swych kandydatów na piśmie.

Zgodnie z tym przedkładam Prezydium Zebrania listę kandydatów, wysuniętych przez wyżej wymienione organizacje: Z ramienia Polskiej Partii Robotniczej delegowani zostali:

1. Płk. Ignacy Loga-Sowiński. 2. Władysław Nieśmiałek. 3. Inż. Aleksander Litwin. 4. Kazimierz Przybył-Stalski. 5. Bronisław Kulesza. 6. Waclaw Piotrowski. 7. Edward Wróblewski. 8. Stanisław Gołębiowski. 9. Stanisław Łaszewski. 10. Władysław Frotczak. 11. Adela Jaranowska. 12. Bronisław Augustyniak. 13. Bolesław Nowicki. 14. Jakub Borkowski. 15. Józef Wesoły. 16. Bolesław Faust. 17. Maria Dzikowska. 18. Kazimierz Mijał. 19. Józef Pokorski. 20. Józef Dąbrowski.

Z ramienia Polskiej Partii Socjalistycznej delegowani zostali:

1. Jan Stefan Haneman. 2. Lucjan Głowacki. 3. Wiencysław Badzian. 4. Sergiusz Gricuk. 5. Jan Jatczak. 6. Ludwik Skrzydlewski. 7. Jan Dąbrowski. 8. Artur Karaczewski. 9. Bronisław Andrzejewski. 10. Stefan Szudziński. 11. Roman Pipeczyński. 12. Franciszek Rosiak. 13. Henryk Zawierucha. 14. Monika Walczak. 15. Władysław Murawski. 16. Edward Andrzejak. 17. Irena Duniak. 18. Edmund Stankiewicz. 19. Cecylia Cyrul-Zdunek, 20 Leon Czesław Walasik.

Z ramienia Stronnictwa Demokratycznego delegowani zostali:

1. Stanisława Aletowa. 2. Kazimierz Gallas. 3. Stanisław Jaszczak. 4. Waclaw Kaczmarek. 5. dr. Artur Kopacz. 6. Jan Nowak. 7. Romuald Rudnicki. 8. Józef Rutkowski. 9. Wincenty Tomaszewicz. 10. Jan Wojtyński.

Z ramienia Stronnictwa Ludowego delegowani zostali:

1. Mgr. Michał Rękas. 2. Jan Wiktor. 3. Roman Karolak. 4. dr. Jan Wójcikiewicz. 5. Konstanty Król.

Z ramienia Okręgowej Rady Związków Zawodowych delegowani zostali:

1. Eugeniusz Stawiński. 2. Julian Kukułski. 3. Mieczysław Górski. 4. Antoni Bijak. 5. Józef Janas. 6. Józef Szymczykiewicz. 7. Feliks Zaluski. 8. Stanisław Leśniak. 9. Zygmunt Zdziechowski. 10. Paweł Galek. 11. Stanisław Pietrzyk. 12. Szczepan Balcerzak.

Kuria Biskupia Łódzka wydelegowała ks. Franciszka Patynowskiego. Związek Artystów Scen Polskich wydelegował:

Henryka Szletyńskiego.

Związek Zawodowy Literatów Polskich wydelegował:

Przeclawa Smolika.

Izba Rzemieślnicza wydelegowała Stanisława Kaucza.

Związek Gospodarczy Spółdzielni Spożywców „Społem” wydelegował:

Czesława Dębickiego.

Związek Kupców i Przemysłowców w Łodzi wydelegował:

Franciszka Pawlaka.

Związek Walki Młodych wydelegował:

Kazimierza Maciejewskiego.

Organizacja Młodzieży „TUR” wydelegowała:

Wiesława Kaczmarka.

Razem wydelegowanych zostało przez partie polityczne, związki zawodowe i organizacje społeczne i młodzieżowe

75 przedstawicieli.

Przystępujemy do następnego punktu: ślubowania.

Radni składają ślubowanie na ręce Pełnomocnika Rządu Tymczasowego Ob. Kazimierza Mijała.

„Ślubuję uroczystie, jako Członek Rady Narodowej, według najlepszego mego zrozumienia i zgodnie z sumieniem, rzetelnie pracować dla dobra Narodu Polskiego, stać na straży jego praw demokratycznych i czynić wszystko w miarę swych sił i uzdolnień dla umocnienia Niepodległości i pomyślnego rozwoju Rzeczypospolitej”.

Następny punkt piąty — przemówienia Pełnomocnika Rządu Tymczasowego Rz. P. Ob. Mijała:

„Obywatele Radni i Szanowni Goście! Przybywając do m. Łodzi jako Pełnomocnik Rządu Tymczasowego Rz. P., miałem za obowiązek jak najszybsze powołanie demokratycznego przedstawicielstwa na terenie Województwa i miasta Łodzi.

Rząd Tymczasowy Rz. P. stał na stanowisku jak najszybszego powołania do życia samorządowych organizacji demokratycznych. Mimo jednak tego stanowiska Rządu i moich jak największych wysiłków, nie mogłem dokonać tego w pierwszych dniach, gdyż w Łodzi nie istniała podziemna Rada Narodowa, a konieczność wymagała powołania tymczasowego aparatu, który zająłby się organizacyjnym życiem gospodarczym, społecznym i kulturalnym, zdewastowanym przez okupanta w ciągu 5 i pół lat.

Kierując się koniecznością i interesem ludności, powołałem Tymczasowy Zarząd Miejski i na jego przewodniczącego powołałem znanego ze swej działalności przedwojennej i z okresu wojennego kpt. Witaszewskiego. Tymczasowy Zarząd Miejski miał za zadanie zając się uruchomieniem aparatu miejskiego, zabezpieczeniem instytucji miejskich, zatroszczyć się o potrzeby miasta w jak najszybszym czasie przygotować posiedzenie M.R.N. Prawie że w ciągu miesiąca udało się nam dopiąć tego zadania. Już komisaryczny Zarząd Miejski przestaje istnieć, a władza przechodzi w ręce Miejskiej Rady Narodowej. Miejska Rada Narodowa ma wielkie zadanie do spełnienia. Łódź po zniszczonej Warszawie jest największym miastem w Pol-

sce — nie tylko największym miastem, lecz największym centrum przemysłowym kraju. Jeśli weźmiemy pod uwagę wielkie zniszczenie Polski i okoliczność, że Łódź jest stosunkowo nie zniszczona, że fabryki mogą pracować, to jeśli postawimy produkcję na właściwym poziomie — Łódź stanie w pierwszym szeregu odbudowującej się Polski. Łódź nie tylko uruchomi przemysł, życie kulturalne i społeczne, ale stanie w pierwszym rzędzie z pomocą odbudowującej się stolicy naszego Państwa — Warszawie.

Warszawa jest na sercach i ustach całego Narodu. Wróg chciał zniszczyć naszą stolicę. Zniszczenie Warszawy dotknęło cały kraj, który złoży w ofierze wszystko dla jej szybkiej odbudowy. Miejska Rada Narodowa bierze na swe barki ten ciężar. Musimy dołożyć starań, aby pokonać wszelkie trudności — nie ulega wątpliwości, iż są one ogromne. Zarówno, jeśli chodzi o aprowizację miasta, sprawę pomocy Warszawie, sprawę oświaty i kultury — to są zadania pałające, które muszą być rozwiązane przez Miejską Radę Narodową. Są to trudności nie nierozwiązalne, są one do rozwiązania. W zależności od tego, jak M.R.N. będzie pracowała, zadań tych dokonamy wcześniej lub później. Najważniejszą rzeczą jest, aby reprezentanci partyj politycznych — przedstawiciele ugrupowań społecznych i kulturalnych, skupiając się w M.R.N., czynili wszystko, aby nie dopuścić do jakichkolwiek oznak rozłamu, gdyż byłoby to klęską dla Narodu. Miejska Rada Narodowa ma ogromne zadania do spełnienia — życzy M.R.N., aby je wykonała jak najlepiej i jak najszybciej — aby jako przedstawicielka Łodzi w demokratycznej Niepodległej Polsce stanęła w pierwszych rzędach odbudowy Państwa Polskiego.

Kończąc te słowa, wnoszę okrzyk: „Niech żyje Pierwszy Obywatel R. P. Prezydent Bierut! Niech żyje Rzeczpospolita Polska!”

Następnym punktem porządku dziennego będzie odczytanie zaproponowanych depesz:

Miejsce postoju dowództwa Naczelnego Wojska Polskiego
gen. broni Michał Rola-Zymierski.

Miejska Rada Narodowa w Łodzi zbiera się na swe pierwsze posiedzenie w chwili, gdy żołnierz polski pod Waszym, Obywatelu Generale Dowództwem, u boku żołnierza bohaterskiej Czerwonej Armii, oczyszcza od niemieckiego wroga odwieczne słowiańskie ziemie Pomorza zachodniego, własną krwią wyznacza nowe granice Polski nad Bałtykiem i Odrą.

Miejska Rada Narodowa Łodzi przesyła Wam, Obywatelu Generale, wyrazy głębokiej miłości ogółu mieszkańców Łodzi dla Wojska Polskiego, zbrojnego ramienia Narodu, straży niepodległości i straży demokracji polskiej.

Łódź, jej robotnicy i pracownicy umysłowi zrobią wszystko, co jest w ich mocy, aby jak najszybciej uruchomić w pełni potężny przemysł łódzki, aby jak najszybciej dostarczyć żołnierzowi mundurów i koców, sprzętu bojowego i broni.

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi.

Warszawa

Premier Rządu Tymczasowego
Edward Osóbka-Morawski.

Miejska Rada Narodowa w Łodzi przesyła Wam, Obywatelu Premierze, na pierwszym swym posiedzeniu wyrazy uznania i wierności dla Rządu Tymczasowego, którego pracami, Obywatelu Premierze, kierujecie. W toku swej działalności Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, a następnie Rząd Tymczasowy Rz. P., założyły fundamenty nowego, odrodzonego, demokratycznego Państwa Polskiego. Łódź, która drogo zapłaciła za zgubną dla Narodu profaszystowską politykę sanacyjno-endeckiej reakcji, zwarcie i jednolice stoi pod sztandarami Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej.

Robotnik, pracownik umysłowy, pracujący inteligent Łodzi wyteżą wszystkie siły, aby ten potężny warsztat wielkoprzemysłowy, jakim są fabryki łódzkie, został w jak najkrótszym czasie uruchomiony — na pomoc dla walczącego o wolność Kraju Wojska Polskiego, na usługi odbudowy Kraju, zniszczonego przez niemiecki najazd.

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi.

Moskwa — Kreml

Marszałek Związku Radzieckiego
Józef Stalin.

Miejska Rada Narodowa w Łodzi na I swym posiedzeniu przesyła Wam wyrazy hołdu i głębokiej wdzięczności całej ludności Łodzi dla Narodu Związku Radzieckiego i Jego Bohaterskiej Armii Czerwonej.

Armii Czerwonej zawdzięcza Łódź, że znów nad nią powiewa biało-czerwony sztandar Rzeczypospolitej Polskiej. Genialnej strategii dowództwa i bohaterstwu żołnierzy Armii Czerwonej zawdzięcza Łódź, że Niemcy nie zdołali wykonać swego nikczemnego planu zniszczenia miasta i jego przemysłu. Łódź wie, że swe wyzwolenie i ocalenie zawdzięcza sojuszowi Polski i Związku Radzieckiego.

Przed 40 laty, na barykadach 1905 r. walczyli wspólnie przeciw caratowi najlepsi synowie Łodzi i ich towarzysze — robotnicy Moskwy i Petersburga. Dziś ich synowie i wnukowie walczą wspólnie nad Odrą i Bałtykiem przeciw wspólnemu wrogowi — faszyzmowi niemieckiemu.

Miejska Rada Narodowa w imieniu całej ludności Łodzi, zapewnia Was, że przemysł łódzki zostanie uruchomiony w jak najszybszym czasie, aby dawać jak najwięcej produkcji dla Armii Czerwonej i Wojska Polskiego, dla przyspieszenia zwycięstwa nad Niemcami hitlerowskimi.

Przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi.

Warszawa
Prezydent
Bolesław Bierut.

Miejska Rada Narodowa w Łodzi na swym I posiedzeniu przesyła Wam, Obywatelu Prezydencie, wyrazy wierności dla Rzeczypospolitej Polskiej, której majestat reprezentujecie.

Łódź zawsze była twierdzą polskości i twierdzą demokracji. Pięć lat najazdu niemieckiego nie złamało naszego przywiązania do Ojczyzny, ani naszych przekonań demokratycznych. Łódź staje dziś bez zastrzeżeń pod sztandarami Krajowej Rady Narodowej i Rządu Tymczasowego.

Przed naszym narodem stoją olbrzymie zadania: wyteżenia wszystkich sił dla szybszego zwycięstwa nad wrogiem i dla odbudowy kraju — przede wszystkim dla odbudowy zniszczonej przez wroga Warszawy. Łódź, jej potężny przemysł, jej kwalifikowane kadry robotnicze i pracownicze mogą i powinny odegrać wielką rolę w tym wysiłku.

Przyrzekamy Wam, Obywatelu Prezydencie, że Łódź godnie spełni wszystkie zlecenia, jakich udzieli jej odradzające się Państwo Polskie.

Przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi.

Punkt 6. Sprawozdanie z działalności Tymczasowego Zarządu Miejskiego w Łodzi za czas do dnia 7 marca 1945 r.

Głos zabiera ob. Jan Jaguś, który jako I Wiceprezydent m. Łodzi zreferował w długim przemówieniu całokształt pracy Zarządu Miejskiego. Ob. Jaguś w schematycznym porządku przeszedł wszystkie wydziały, podległe Zarządowi Miasta, dając pełny obraz prac, jakie zostały dokonane w tak ciężkich, jak obecnie, wojennych warunkach, tym bardziej, że cały szereg agend wydziałów i przedsięwzięć miejskich musiał ulec rozszerzeniu, rozbudowie, a niekiedy na skutek potrzeby chwili, stworzony został od podstaw.

Skończywszy swój referat, ob. Jaguś życzył nowopowstałej Miejskiej Radzie Narodowej pomyślnego rozwoju prac dla dobra miasta i Państwa.

Dyskusja nad sprawozdaniem, zgodnie z p. 7 porządku dziennego, została połączona z dyskusją nad referatem ob. Litwina i przesunięta na p. 9 porządku dziennego.

Punkt 9 porządku dziennego:

Głos zabiera ob. Litwin:

Ustawa z dnia 11 września 1944 r. o organizacji w zakresie działania rad narodowych mówi: „Ustawą naczelną przedwojennej Polski demokratycznej była Konstytucja z dnia 17 marca 1921 r. Ustawą naczelną Polski demokratycznej w okresie wojny stał się statut Rady Narodowej, uchwalonej 1 stycznia 1944. Ustawa o radach narodowych opiera się na nowej

polskiej rzeczywistości i wyłonionej nowej formie organizacyjnej dla ogółu narodu, dla zjednoczonej woli narodu w walkach o Niepodległość i w walkach o utrwalenie tej Niepodległości. Rady narodowe są wyrazem nowej Polski demokratycznej — Rady Narodowe są w chwili obecnej najbardziej demokratyczną formą władzy, są one bezpośrednio związane z masą i wyrazem potrzeb mas polskich, Rady Narodowe działają pod bezpośrednią kontrolą mas. Działalność Rad Narodowych odpowiada najbardziej palącym potrzebom kraju i pracującej ludności polskiej. Rady Narodowe są politycznym wyrazem wszelkich kierunków demokratycznych. Zadania Rad Narodowych są określone podczas wojny przy uzyskaniu Niepodległości Polski oraz przy maksymalnie szybkiej odbudowie kraju i są przejawem najbardziej mocnego związania Narodu z demokracją w nowym ustroju Polski”.

Ustawa z dnia 11.9.44 o organizacji i zakresie działania w art. 1 rozdziału 1 mówi:

„Do czasu powołania stałej politycznej reprezentacji Narodu w myśl zasad Konstytucji z dn. 17.3.21 r. na oswojonych przez okupanta terenach Rzeczypospolitej działają Rady Narodowe”.

Jak wynika więc z samej ustawy — Rady Narodowe są powołane jako organa ustawodawcze i samorządowe.

Ustawa jasno powołuje się na demokratyczną Konstytucję z dnia 17 marca 1921 roku.

Naród nie uznał faszystowskiej Konstytucji z 1935 roku — Ustawa uznaje wolę narodu i Konstytucję Demokratyczną. Skład Rady Narodowej określa ustawa i podaje, o ile chodzi o Łódź, liczbę członków, nie przekraczającą osób 100. Łódź jest miastem wydzielonym i tym samym posiada uprawnienia Wojewódzkich Rad Narodowych. O ile chodzi o wybór członków Rad Narodowych według art. 5 tejże ustawy, organizacje polityczne wysyłają swych przedstawicieli do Krajowej Rady Narodowej na podstawie porozumienia się między sobą ich instancji kierowniczych. Następujące zrzeszenia robotnicze i pracownicze winny być odpowiednio reprezentowane. Organizacje związków zawodowych inteligencji pracującej, rzemieślnicze i rolnicze centrale, związki spółdzielcze, organizacje przemysłowe i handlowe, instytucje kulturalno - oświatowe, stowarzyszenia pomocy i opieki społecznej i organizacje młodzieży.

Ustawa dba o wysoki poziom moralny członków Rady Narodowej, dba o to, by Rada Narodowa, jako rzeczywisty reprezentant Woli Narodu, prostała swym zadaniom. W myśl art. 7 tej ustawy delegatami organizacji wymienionych mogą być osoby, które brały lub biorą czynny udział w walce zbrojnej z okupantem, bądź w cywilnej akcji samoobrony i oporu, włączając w to akcje propagandowe, bądź też w akcji odbudowy państwowości polskiej w zakresie politycznym, społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, o ile ukończyły 21 rok życia. Ustawa dodaje, że nie mogą być delegatami osoby, obciążone zarzutem współdziałania z okupantem niemieckim, w jego walce z Narodem Polskim, bądź też udziałem w walce bratobójczej z niepodległościowymi organizacjami de-

mokratycznymi. Rady Narodowe, aby były organami, zdolnymi do działania, aby były organami z jednej strony kontrolującymi działalność władz, z drugiej zaś podstawą prac organizacyjnych, administracyjnych i samorządowych, muszą posiadać możność wglądu w gospodarkę samorządu.

Prezydium Rady Narodowej składa się z przewodniczącego, jego zastępcy oraz 3 członków. Ponadto art. 17 ustawy powiada: „Rady Narodowe, jako organ kontroli społecznej, mają prawo w swoim zakresie działania wyłaniania i wyznaczania nadzwyczajnych komisji dla poszczególnych spraw, sprawę wzywania świadków i rzeczoznawców oraz przesłuchiwanie stron zainteresowanych. Posiadają tym samym dużą władzę i jest ich prawem, aby te władze wykorzystywały dla dobra narodu, dla dobra ludu. Nie ulega wątpliwości, że łódzka Rada Narodowa te swe prawa wykorzysta. Stoją przed nią duże zadania. Aby Rada Narodowa mogła rzeczywiście kontrolować prace władz administracyjnych, powinna wyłonić odpowiednie ciało, które przeprowadzi kontrolę prac poszczególnych wydziałów na odcinku łódzkim. Łódzka Rada Narodowa powinna wyłonić specjalne komisje, które przez swe współdziałanie z Zarządem Miejskim pomogą w pokonaniu trudności, stojących przed nim. Z dotychczasowego stanu rzeczy wynikałoby, że poszczególne wydziały borykają się z wielkimi trudnościami i nie ulega wątpliwości, że jeśli Rada Narodowa wyłoniła odpowiednie komisje, które mogłyby oczyścić aparat administracyjny z wszystkich niepożądanych elementów, które sabotują i szkodzą w aprowizacji ludności, przydziale mieszkań itp., byłoby to bezwątpliwie znacznym krokiem naprzód. Ustawa nie przewiduje tego rodzaju komisji, ale też nie stawia żadnych przeszkód w tym względzie”.

W sprawie funkcjonowania Rad Narodowych art. 21 mówi:

„Rady Narodowe zorganizowane są na zasadzie hierarchicznego podporządkowania się. Władzą zwierzchnią jest Krajowa Rada Narodowa, która ustala linie wytyczne i nadaje kierunek pracom innych Rad Narodowych. Krajowa Rada Narodowa może rozwiązać każdą bezpośrednio lub pośrednio hierarchicznie niższą Radę Narodową i zawiesić lub wykluczyć poszczególnych członków. Łódzka Rada Narodowa zarówno Wojewódzka Rada podlega bezpośrednio Krajowej Radzie Narodowej. obowiązana jest do składania sprawozdań ze swej działalności Krajowej Radzie Narodowej nie później, niż dnia 15 każdego miesiąca kalendarzowego. Sprawozdanie powinno obejmować okres jednego miesiąca kalendarzowego. Ta forma kontroli hierarchicznie wyższej władzy daje możność wnikięcia w prace Rad Narodowych jako reprezentacji całej ludności.

1. Ustawodawstwo.
2. Planowanie działalności publicznej wzgl. ustalanie budżetów oraz planów świadczeń w naturze.
3. Powołanie samorządowych organów wykonawczych.
4. Zawieranie umów w sprawach zaciągania pożyczek, zbycia zamiany lub obciążania nieruchomości majątku państwowego.

A więc Rady Narodowe posiadają ogromną władzę i ich prawem i obowiązkiem jest, obowiązki te wykonać zgodnie z wolą narodu. Są to

zasadnicze wytyczne pracy Rady Narodowej Łódzkiej. Łódzka Rada Narodowa zebrała się dziś po raz pierwszy. Pełnomocnik Rządu Tymczasowego nazwał to posiedzenie historycznym, możemy bez jakichkolwiek zastrzeżeń przyłączyć się do jego oświadczenia. Rzeczywiście dzień dzisiejszy jest historyczny. Zebrałiśmy się po raz pierwszy w Łodzi wolnej, wyzwolonej od okupanta, zebrałiśmy się po raz pierwszy w Łodzi demokratycznej, w Łodzi, gdzie władza faszystowska została usunięta, w Łodzi, gdzie przemysł znajduje się w rękach naszego demokratycznego Państwa. Każda Rada Narodowa jest reprezentacją interesów pracującej ludności, a więc interesów lepszej przyszłości Narodu i Ludu Pracy.

Po ukończeniu referatu ob. Litwina — ob. Sowiński otworzył dyskusję nad sprawozdaniem z działalności Tymczasowego Zarządu Miejskiego.

Wpłynęły dwa wnioski:

1. ob. Andrzejaka (PPS) o zdjęcie dyskusji nad sprawozdaniem z porządku dziennego,
2. ob. Litwina (PPR) o pozostawienie jej.

Po krótkiej przerwie w obradach zostało uzgodnione stanowisko co do wniosku pierwszego i drugiego ob. ob. Andrzejaka i Litwina w sposób następujący:

W związku z tym, że dzisiejsze posiedzenie MRN ma charakter uroczysty, wniosek zmierza do wypośredkowania, aby w dyskusji udział wzięli 4 przedstawiciele stronnictw politycznych i złożyli te dezyderaty. Wniosek poddać pod głosowanie, z tym, że wybrane dzisiaj przez MRN Prezydium w krótkim czasie zwoła posiedzenie MRN i zasadnicza dyskusja nad gospodarką naszego miasta odbędzie się już na tym posiedzeniu.

Wniosek, poddany pod głosowanie, przeszedł jednogłośnie.

W sprawie zgłoszenia dezyderatu zapisali się z ramienia PPR — ob. Litwin i z ramienia PPS — ob. Hanęman, z ramienia Stronnictwa Demokratycznego — ob. dr. Kopacz, z ramienia Stronnictwa Ludowego — ob. mgr. Rekas. Radni Miejskiej Rady Narodowej m. Łodzi, delegowani przez organizację społeczne, złożą dezyderaty, dotyczące dyskusji nad sprawozdaniem Tymczasowego Zarządu Miejskiego do wyłonionego w dniu dzisiejszym Prezydium Rady Narodowej do dnia 10.3.45, celem przedyskutowania ich na najbliższym posiedzeniu Miejskiej Rady Narodowej m. Łodzi.

Ob. Litwin zabiera głos:

Staną przed nami szczególnie trudne zadania. Budowa administracji państwowej i samorządowej w warunkach wojny, w warunkach zniszczenia gospodarczego kraju przez okupanta, w warunkach, gdy my, ludzie nowi, ludzie niedoświadczeni w kierownictwie aparatu państwowego i samorządowego, musimy wziąć na siebie wielką odpowiedzialność przed Narodem za kierownictwo nową Polską. Zadanie to podjęliśmy, nie zważając na szereg trudności, postanawiając zbudować w jak najkrótszym czasie naszą administrację państwową i samorządową, aby uruchomić z miejsca życie społeczne, gospodarcze i kulturalne naszego

miasta i trzeba powiedzieć otwarcie — to zadanie dokonane zostało. Zmuszeni byliśmy, aby je wykonać, przyjąć do pracy cały aparat, który ocalał z Polski przedwojennej, wszystkich starych pracowników Zarządu Miejskiego i dobrać nowych ludzi. Zdawaliśmy sobie sprawę z tego, że ta nowouruchomiona przez nas administracja nie zawsze potrafi podołać zadaniom, jakie stawia nam wojna i nowa demokratyczna Polska. Zdawaliśmy sobie sprawę, że budując nasz aparat, przejmujemy biurokrację i rutynę, ale wyjścia innego nie było. Postaraliśmy się jednak o to, aby wydobyć z nas, aby wydobyć z ludu nowe kadry, które będą umiały sprostać stawianym im zadaniom. Rzeczą najważniejszą teraz jest odpowiednia rozbudowa aparatu i oczyszczenie z obcych elementów, które świadomie lub nieświadomie nie potrafią wykonać tych zadań, jakich wymaga chwila obecna, jakich żądają masy pracy. Przypuszczam, że MRN, która dziś zebrała się na pierwszym swym posiedzeniu, jako czynnik społeczny, pomoże w tym względzie Zarządowi Miejskiemu. Nie będą podkreślał prac dokonanych, te już zostały jasno sformułowane. Chciałbym sformułować te dezyderaty, jakie PPR, którą reprezentuję, stawia przed Radą Miejską, przed Zarządem Miejskim i przed ludnością pracy.

Aparat Zarządu Miejskiego musi być oczyszczony — jeśli ma podołać wielkim zadaniom, jakie przed nim stoją — z rutyny, z tych wszystkich elementów obcych i nam wrogich, jakie do poszczególnych działów administracji się wkradły. Jest naszym zadaniem wydobyć z mas nowe talenty, nowych uzdolnionych robotników i pracowników i wznieść ich śmiało na najbardziej odpowiedzialne stanowiska i nie ulega wątpliwości, że robotę tę wykona lepiej zdolny i uczciwy od nieuczciwego fachowca z rutyną.

Z inicjatywy PPR podjęta została wielka akcja — akcja przesiedlenia mas robotniczych z piwnic i poddaszy do jasnych mieszkań, zamieszkałych przez wszelakich pasybrzuchów, a ostatnio przez Niemców, wrogów narodu. Akcja ta została powierzona Wydziałowi Mieszkaniowemu przy zapewnieniu współpracy związków zawodowych. Wydział Mieszkaniowy powierzono mu zadania nie wykonał. Terminu ustalonego nie dotrzymał. Robotnicy nie zostali przesiedleni. — Mogę tu obecnych powiadomić, iż w dniu dzisiejszym przekazanych zostało Wydziałowi Bezpieczeństwa 5-ciu współpracowników Wydziału Mieszkaniowego, za wrogą antyludową działalność. W najbliższym czasie następnymi współpracownikami Wydziału Mieszkaniowego, którzy winni są takiej działalności, zostaną przekazani Władzom Bezpieczeństwa. Aparat Wydziału Mieszkaniowego musi być całkowicie oczyszczony z wrogich nam elementów.

Stoi przed nami drugie zadanie: Zaprowiantowanie ponad półmilionowej ludności naszego miasta. Spotykamy się z największymi trudnościami. Okupant pozostawił prawie że puste składy, pozostawił rozbite transporty, nie pozostawił aparatu, który mógłby się wziąć do aprowizacji miasta. Niemniej jednak w Polsce jest dość chleba i innych artykułów, aby miasto zaprowiantować. Borykamy się z wielkimi trudnościami,

nie wolno nam dopuścić, aby w mieście był głód, gdy chleba w Polsce jest dość. Z inicjatywy partii zostały wysłane z wszystkich stronnictw politycznych i związków zawodowych delegacje w celu zebrania świadców rzeczowych dla zaprowiantowania miasta.

Ale i tu trzeba powiedzieć, że w Wydziale Aprowizacji istnieje rutyna, istnieje biurokracja i że do Wydziału Aprowizacji wcisnęły się elementy nam wrogie, elementy szkodliwe, które dbają raczej o samozaprowiantowanie siebie, niż zaprowiantowanie miasta. Sprawa oczyszczenia Wydziału Aprowizacji z tych wrogich elementów i zastąpienia ich ludźmi, którzy są oddani sprawie — jest zadaniem chwili obecnej.

Przystępuję obecnie do kwestii zdrowotności. Zadania są wielkie, nie ulega wątpliwości, że zdrowotność publiczna po wieloletniej okupacji przedstawia się zastraszająco, Wydział Zdrowia jednak nie wykonał dotąd swego zadania. Szpitalnictwo nie zostało odbudowane w tym terminie, jak się spodziewać należało. Ubezpieczalnia Społeczna nie działa, nie odbudowuje się. Na kierowniczych stanowiskach są ludzie, którzy zdają sobie sprawę z pewnych zmian, lecz nie zdają sobie sprawy z nowych warunków. W Wydziale Zdrowia ujawnione zostały nadużycia. Poszczególni lekarze pozwolili sobie na rozgrabienie pozostałego mienia.

Przypuszczam, że nowy Zarząd Miejski przekaże te sprawy gdzie należy.

Zbliża się wiosna, zbliża się nowy sezon budowlany. Łódź jest jednym z nielicznych miast polskich, które ocalały w wyniku ostatnich działań wojennych. Jednakże wiele jest budynków, które uległy pewnemu zniszczeniu i część mieszkań nie nadająca się do zamieszkania. Należałoby poczynić odpowiednie przygotowania do nowego sezonu budowlanego, aby zapewnić ludności pracy — mieszkania. Niewątpliwie w krótkim czasie liczebność mieszkańców znacznie wzrośnie i jeśli nie przygotujemy odpowiedniej ilości mieszkań, napotkamy na nowe trudności.

Łódź zawsze w Polsce przedwojennej uważana była za miasto fabrykancko-kupieckie. Łódź nigdy nie była uważana za miasto kultury, Polska demokratyczna inaczej na te sprawy patrzy. Łódź robotnicza, która jest największym centrum przemysłowym w Polsce, musi być też miastem największej kultury. Jest więc naszym zadaniem kulturę postawić na takim poziomie, aby zniszczyć wszelkie ślady przeszłości z okresu przedwojennego, jak i z okresu okupacji. Jest naszym obowiązkiem postarać się o to, aby Łódź posiadała najlepszy teatr, najlepsze muzea i galerie. Jest naszym obowiązkiem ściągnąć do Łodzi wszelkiego rodzaju talenty, aby przy ich pomocy podnieść kulturę. To są poważne zadania — trudne do wykonania, które jednak przy podjętej aktywności potrafimy wykonać w tempie maksymalnie szybkim.

Z ramienia PPS przemawia ob. Haneman:

Obywatele radni i Szanowni Goście!

Wstęp do ustawy z dnia 11 września 1944 roku o organizacji i zakresie działania Rad Narodowych rozpoczyna się od słów:

„Z ofiarnej walki ludu polskiego
z krwi patriotów przelanej ku chwale Ojczyzny,
z bohaterskiego znoju żołnierzy Wolności,
z ducha braterskiej więzi Słowian w walce
z dziczą germańską
powstaje znów do życia Wolna i Niepodległa Polska”.

Ob. Haneman podkreślił, że dotychczasowym zwyczajem parlamentarnym każda z partij składała swe deklaracje. Dzisiaj sprawa ta jest nieaktualna, gdyż nie ma partii — jedna jest tylko partia Robotnicza—Łódź. Są jednakowo demokratycznie myślący obywatele i ci siłą zbiorowego poczucia obowiązku i umiłowania ojczyzny oddają swe serca i trud dla Wolnej i Niepodległej Polski.

Poczym w imieniu Łódzian, zgłosił akces do odbudowy Warszawy, w czym Łódź — miasto pracy, Łódź—czarnych kominów i gorąco miłujących serc — zajmie przodujące miejsce.

Obywatel Kopacz z ramienia Stronnictwa Demokratycznego omawiał sprawę powstającego na terenie Łodzi — Uniwersytetu, apelując do MRN, aby tę sprawę przyspieszyła, udostępniając w możliwie jak najkrótszym czasie głódnej wiedzy — młodzieży możliwość studiowania na wyższych uczelniach.

Obywatel mgr. Rękas z ramienia Stronnictwa Ludowego — zapewnił zebranych o zwartym jednolitym stanowisku reprezentowanego przez siebie Stronnictwa, wyrażając nadzieję pod adresem MRN, że sprawa wyższych uczelni zostanie szybko i pomyślnie załatwiona.

Po przerwie obiadowej wznowiono obrady MRN i przystąpiono do pkt. 11-go.

Wybór Prezydium MRN miasta Łodzi. Zgodnie z art. 13-ym i art. 15-ym § 1-go Ustawy o organizacji i zakresie działania Rad Narodowych—Rada Narodowa wydzieliła Prezydium, złożone z przewodniczącego, jego zastępcy i 3-ch członków. W myśl zaproponowanego wniosku, który przeszedł jednogłośnie w skład Prezydium MRN, weszli:

- 1) ob. Mijał Kazimierz — jako przewodniczący,
- 2) ob. Haneman Stefan,
- 3) ob. Kopacz Artur,
- 4) ob. Stawiński Eugeniusz,
- 5) ob. Głowacki Lucjan.

Następny punkt porządku dziennego: Wybór kandydatów na Prezydenta Miasta i 3-ch wiceprezydentów.

Wszystkie zgłoszone kandydatury w osobach:

- 1) ob. Mijał Kazimierza — Prezydenta Miasta (PPR),
- 2) ob. Duniaka Stanisława — I Wiceprezydenta Miasta (PPS),
- 3) ob. Gallasa Kazimierza — II Wiceprezydenta Miasta (Str. Dem.),
- 4) ob. Ajnenkiela Eugeniusza — III Wiceprezydenta Miasta (PPS) zostały jednogłośnie zaakceptowane przez MRN.

Punkt 13-ty porządku dziennego: Wybór 5-ciu posłów do Krajowej Rady Narodowej.

W myśl jednogłośnie zaakceptowanego wniosku, jako posłowie do KRN wybrani zostali:

z ramienia PPR	—	1) ob. Nieśmiałek Władysław
„ PPS	—	2) ob. Wachowicz Dominik,
„ Związków Zawodowych—	3)	ob. Stawiński Eugeniusz,
„	—	4) ob. Głowacki Lucjan,
„ Stronnictwa Demokratycznego—	5)	ob. Gallas Kazimierz.

Pozostał jeszcze punkt 4-ty porządku dziennego, przesunięty na miejsce punktu 14-go: Dookoptywanie 3-ch członków MRN i ich zaprzysiężenie.

Zgodnie z duchem ustawy, jako kandydaci, zaproponowani zostali: z ramienia Związku Rewizyjnego Spółdzielni „Społem” — ob. Szubert Stanisław,

z ramienia Stowarzyszenia Więźniów Politycznych — ob. Zakrzewski Andrzej,

z ramienia Związku Inwalidów Wojennych—ob. Kaźmierczak Wincenty.

Wszyscy 3-ejkandydaci zostali jednogłośnie przez MRN przyjęci jako kooptowani do MRN i złożyli ślubowanie na ręce przewodniczącego Rady, ob. Mijała. Po dookooptowaniu tych 3-ch członków skład MRN powiększył się o 3 osoby i liczy w tej chwili 78 radnych. Zgodnie ze statutem ustawy KRN — Miejska Rada Narodowa m. Łodzi działa na prawach Rad Wojewódzkich i ma prawo liczbę członków doprowadzić do 100-tu.

Wolne wnioski:

- 1) Wybór Komisji, która zajęłaby się bezpośrednio kontrolą poszczególnych wydziałów,
- 2) wniosek ob. Rękasa z ramienia Stronnictwa Ludowego o uruchomieniu Uniwersytetu.

W myśl tego wniosku:

Miejska Rada Narodowa w Łodzi, zebrana na swym I-ym posiedzeniu dnia 7.3.45, apeluje do Prezydium KRN i do Prezydium Rady Ministrów, aby w jak najkrótszym czasie został uruchomiony Uniwersytet w Łodzi łącznie z Wydziałem Medycznym i Politechnicznym, któreby czyniły zadość wszechstronnym uzdolnieniom i zamiłowaniu młodzieży oraz dostarczyłyby Państwu wykwalifikowanych pracowników we wszystkich dziedzinach życia kulturalnego i społeczno-gospodarczego.

Łódź, największy ośrodek robotniczy w centralnej Polsce, otoczony dobrze zorganizowanymi i uświadomionymi regionami wiejskimi, walczyła długie lata o wyższe uczelnie, lecz w okresie rządów sanacyjnych była to walka bezskuteczna. Uzyskana z trudem filia Wolnej Wszechnicy Polskiej, pomimo szykan i ograniczeń, zapisała się chlubnie swoją działalnością, bo dostarczyła Państwu dzielnych i prawdziwie demokratycznych obywateli. Świadczy to o tym, że w Łodzi istnieją wszelkie wa-

runki, aby utworzyć szeroko zorganizowaną, demokratyczną wyższą uczelnię, dla której dekret erekcyjny winien się ukazać w najbliższych dniach bieżącego miesiąca.

Ob. Litwin przedłożył wniosek formalny o wyłączenie z Uniwersytetu Wydziału politechnicznego, ze względu na zamierzone uruchomienie Politechniki w Łodzi.

Przewodniczący zebrania pułk. Loga-Sowiński przystąpił do zamknięcia MRN w Łodzi:

Pragnę z tytułu dzisiejszych obrad, jako jeden z członków MRN, życzyć Miejskiej Radzie Narodowej pomyślnego rozwoju i wierzę, że wybrani w pośród najlepszych obywateli naszego miasta z gromady robotniczej Łodzi sztandar demokracji i zaufanie, jakie otrzymali od społeczeństwa łódzkiego, honorowo i dumnie wyniosą w swej pracy nad uruchomieniem naszego życia; nad ulepszeniem życia mieszkańców Łodzi i oddadzą cały trud i pracę jedynie w tym kierunku. Jednocześnie Prezydium MRN oraz Zarządowi miasta z Prezydentem naszego miasta ob. K. Mijałem na czele, życzę owocnej pracy, aby te wszystkie trudności, jakie mieliśmy do tej pory, zostały rozwiązane.

Na zakończenie chcę zaznaczyć, iż zgodnie z duchem ustawy KRN, według wszelkich zasad innych rad narodowych, Rada Narodowa m. Łodzi staje się legalnym organem władzy samorządowej m. Łodzi, że z dniem dzisiejszym z ramienia tej Rady Miejskiej władza w mieście przechodzi w ręce Zarządu Miejskiego, wybranego na tym zgromadzeniu. Następnie, że Łódź wysyła swych przedstawicieli jako posłów do KRN zgodnie z ustawą KRN w liczbie 5-ciu.

Kończąc jeszcze raz życzę owocnej pracy i jak najlepszych rezultatów z korzyścią dla naszego miasta.

Odśpiewaniem „Roty” oraz hymnu państwowego zakończono pierwsze posiedzenie Łódzkiej Rady Narodowej.

(—) Stanisław Duniak

(—) Bańczyk.

(—) Ignacy Loga-Sowiński.

(—) Maria Dzikowska.

(—) Wincenty Tomaszewicz.

PROTOKÓŁ

II Plenarne Posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi,
odbytego dnia 20 marca 1945 roku w gmachu Województwa Łódzkiego
przy ul. Ogrodowej 15.

Porządek dzienny:

- 1) Odczytanie protokołu z poprzedniego posiedzenia.
- 2) Wybór Wydziału Wojewódzkiego.
- 3) Wybór Komisji.
- 4) Teatr Miejski.
- 5) Poszerzenie granic miasta.
- 6) Sprawa pożyczki.

7) Sprawy mieszkaniowe.

8) Aprowizacja.

9) Sprawa wyższych uczelni.

Przewodniczący ob. Prezydent Mijał otworzył posiedzenie o godz. 8.30 i stwierdził obecność 56 członków MRN, poczym złożył wniosek, aby po zakończeniu II posiedzenia MRN odbyć III posiedzenie MRN z jednym punktem — Sprawa pożyczki. Wniosek przyjęto.

W sprawie porządku dziennego zabierają głos: ob. Andrzejak, który prosi o wcześniejsze zawiadamianie i dokładniejsze precyzowanie punktów porządku dziennego. Ob. Badzian proponuje skreślenie punktu 2. Ob. Mijał wypowiada się za skreśleniem 2 punktu porządku dziennego. z racji nieuzgodnienia stanowisk przez komisję międzypartyjną. Wniosek przyjęto.

Odczytany protokół z poprzedniego posiedzenia przyjęto jednogłośnie.

Odnosnie punktu 3 wywiązała się dyskusja. Głos zabierali ob. ob. Mijał, Haneman, Ajnankiel i Litwin. Drogą głosowania punkt ten przesuwa się na następne posiedzenie, które odbędzie się po 1-godzinnej przerwie. Za wnioskiem było 35 głosów, za zdjęciem punktu 3 z pod obrad—21.

Ad punkt 4 referent dyr. Szletyński w dłuższym przemówieniu zobrażował rozwój Teatru Łódzkiego od roku 1894. W dyskusji głos zabierają ob. ob. Mijał, Haneman, Andrzejak, po czym jednogłośnie uchwalono następujący wniosek:

„Zważywszy, że Łódź, centrum przemysłu włókienniczego i po zburzeniu Warszawy przez hitlerowskiego okupanta, największe miasto w kraju, winna stać się w odrodzonej, demokratycznej Polsce jednym z najpoważniejszych ognisk życia kulturalnego, Miejska Rada Narodowa postanawia nieprzerwanie kontynuować ciągłość istnienia Teatru Miejskiego w Łodzi przy ul. Cegielnianej 63. Pieczę nad majątkiem teatru i administrację powierza się Zarządowi Miejskiemu m. Łodzi. Miejska Rada Narodowa poleca Zarządowi Miejskiemu umożliwić przejściowe korzystanie z Teatru Miejskiego przy ul. Cegielnianej 63 zespołowi Teatru Wojska Polskiego z tym, żeby zespół Teatru Miejskiego mógł kontynuować swoją działalność.

Ad punkt 5. Po przedstawieniu obecnym sprawy rozszerzenia granic miasta ob. Mijał uważa, że MRN winna w tym względzie powziąć uchwałę, któraby dała podstawę dla prac Komisji, celem rozszerzenia granic miasta z 1939 r. — wniosek przeszedł jednogłośnie.

Ad punkt 6. Sprawę pożyczki referuje wiceprezydent Gallas. Głos zabierają: ob. Badzian, Andrzejak, Haneman i Mijał. W wyniku dyskusji podjęto uchwałę treści następującej: „Upoważnia się Prezydenta miasta Łodzi do zaciągnięcia w imieniu Prezydium MRN w Ministerstwie Skarbu, względnie w Narodowym Banku Polskim w Łodzi, pożyczki w wysokości zł. 4.000.000 — dla wypłacenia zaliczkowo poborów pracowników miejskim”.

Ad punkt 7. Sprawy Głównego Urzędu Mieszkaniowego referuje ob. Przybył-Stalski, zaznaczając, że mimo zabagnionych stosunków i korupcji w tym urzędzie, zdołano w czasie od 1 do 20 marca rb. przesiedlić 2.000 robotników. Urzędnicy, winni popełnionych przestępstw, zostali wydaleny już lub aresztowani. Około 1 kwietnia rb. nastąpi prze rejestrowanie mieszkańców z nową pieczęcią Urzędu Mieszkaniowego, co da możliwość stworzenia nowej kartoteki. Ob. Litwin składa konkretny wniosek o przydział mieszkań dla różnych instytucyj w formie następującej:

Uchwała:

„Miejska Rada Narodowa w Łodzi, wychodząc z założenia, że w wolnej, demokratycznej Polsce Łódź — największe miasto przemysłowe Polski — zrzuci z siebie nareszcie piętno kultury fabrykantów i wielkich kupców, że tylko w warunkach demokracji Łódź może się przerodzić w ośrodek kultury, wyrosłej z potrzeb mas pracujących, kultury ludu pracującego, że zadaniem demokracji polskiej jest przedsięwziąć jak najdalej idące kroki, które przyczyniłyby się do podniesienia poziomu kultury Łodzi, postanawia: w celu przyspieszonej organizacji i rozbudowy wyższych uczelni, wyższych, średnich i niższych szkół artystycznych, teatru, filharmonii i innych instytucyj kulturalnych MRN wnosi o przekazanie za pośrednictwem Komisyj Mieszkaniowych wyszczególnionym poniżej instytucjom następujące budynki:

- Konserwatorium, Studium Dramatyczne Teatru Miejskiego — ul. Gdańska 32 (pałac zimowy Poznańskich).
- Akademia Sztuk Pięknych — ul. Targowa 61 (pałac Kona).
- Wyższa Szkoła Przemysłu Artystycznego i Galeria Obrazów — ul. Gdańska 41 (letni pałac Poznańskich).
- Średnia Szkoła Przemysłu Artystycznego — ul. Narutowicza 77.
- Dom Artystów, Czytelnia, Biblioteka — ul. Legionów 9.
- Teatr Miejski — ul. Cegielniana 63.
- Teatr Tow. Krzew. Kultury i Sztuki — ul. 11 Listopada 21.
- Filharmonia, Gospoda Artystów, Teatr „Syrena” — Narutowicza 20.
- Pracownia teatru marionetek, biuro i mieszkanie kierownika — dr. Biegańskiego 9.
- Internat dla uczniów szkół artystycznych — Cegielniana 19.
- Wystawa obrazów I. P. S. — Park Sienkiewicza.
- Niższa Szkoła Muzyczna-Internat — ul. E. Plater 29 (pałac Herbsta).
- Warsztaty, Malarnia Spółdz. Pracy ZASP — ul. Wigury 7.
- Warsztat i pracownia kamieniarska — ul. Cmentarna 12/14.
- Delegatura Ministerstwa Kultury i Sztuki — Al. Kościuszki 70.
- Hotel Artystów — ul. Piotrkowska 26.
- „ Aktorów — ul. Zakątna 24.
- Dom Profesorów — ul. Zakątna 26.
- Prof. Rychtarski — ul. Gdańska 96.
- P. I. S. T. — ul. Gdańska 96.

Urzędnicy Wydziału Wojewódzkiego, Ministerstwa Kultury i Sztuki — Legionów 25a.

Aktorzy Teatru Juranda — ul. Piotrkowska 205.

Delegatura Ministerstwa Kultury i Sztuki — Al. Kościuszki 97.

Dom Aktorów Teatru Miejskiego — ul. Piotrkowska 224/226.

Dom Muzyków — ul. Pomorska 39a.

„ Plastyków — ul. Narutowicza 190.

„ „ — ul. Radwańska 4a.

„ „ — ul. Radwańska 16.

Dom Plastyków i Muzyków — ul. Cegielniana 17.

Dla zasłużonych Artystów — ul. Al. Róż 10/12.

„ „ „ — ul. Al. Róż 4/6.

„ „ „ — ul. Przyrodnicza 24/26.

Dom Muzyków — Bloki magistrackie przy ul. Danielewicza.

Uniwersytet — ul. Narutowicza 59a (dawna szkoła Brauna).

„ — ul. Narutowicza 68 (gimnazjum realne Zgromadzenia Kupców.

„ — ul. Sterlinga 24 (szkoła powszechna).

„ — ul. Narutowicza 60 (Dom Starców).

Dom Akademików.—Pracownie dla profes.—ul. Narutowicza 51

„ „ „ — ul. Narutowicza 53

„ „ „ — ul. Narutowicza 75 b

„ „ „ — ul. Narutowicza 75 c

„ „ „ — ul. Narutowicza 79 e

„ „ „ — ul. Narutowicza 79 d

„ „ „ — ul. Narutowicza 94

„ „ „ — ul. Narutowicza 187

„ „ „ — ul. Narutowicza 190

„ „ „ — ul. Narutowicza 195

„ „ „ — ul. Mostowa 41

„ „ „ — ul. P. O. W. 7

„ „ „ — ul. P. O. W. 14

Dom dla studentów — Wschodnia 55

„Czytelnik” — Al. Kościuszki 128

„Rzeczpospolita” — ul. Kościuszki 99

Państwowy Instytut Włókienniczy — Gdańska 91

„ „ „ — Podleśna 11.

Obywatel Szubert wypowiedział się w sprawie zorganizowania spółdzielni mieszkaniowych. Ob. Rękas zabiera głos w sprawie przydziału lokali, celem udostępnienia powszechnego nauczania. Głos zabierają: ob. Rutkowski, Kaczmarek, Andrzejewski, Nowicki, Kaźmierczak; ob. Bijak zrzekł się głosu. Ob. Mijał zamknął dyskusję, wyrażając pod adresem Głównego Urzędu Mieszkaniowego życzenie, aby sprawnością i sprawiedliwością swych poczynań ukrócił plotki i nierzeczową krytykę tego Urzędu, po czym poddał wniosek ob. Litwina pod głosowanie. Wniosek przeszedł jednogłośnie, upoważniając Prezydium MRN, w porozumieniu z Zarządem Miejskim, do ustalenia ostatecznej jego treści.

Ad punkt 8. Sprawy, związane z aprowizacją, referuje ob. Naczelnik Wydziału Lewelt — przedstawiwszy obecnym dokonane osiągnięcia w swym resorcie, zakreślił plany na najbliższą przyszłość, zaznaczając, że jest głęboko przekonany, iż kwiecień da o 100% lepsze wyniki w aprowizowaniu obywateli. Głos zabierają: ob. Augustyniak, ob. Walczak, ob. Gricuk, ob. Jaszczak, ob. Litwin zaznacza, że wierzy w sprawniejsze funkcjonowanie Wydziału Apropowizacyjnego, tym bardziej, że cały szereg niesumiennej pracowników usunięto, a jednego z nich przekazano prokuratorowi. Odnośnie Wydziału Apropowizacyjnego, stawia konkretną uchwałę:

Uchwała:

„Miejska Rada Narodowa poleca szczególniej opiece Zarządu Miejskiego pracowników kultury, przybywających do Łodzi i działających na jej terenie, w szczególności sprawę dostatniego ich zaopatrzenia”.

Uchwała przechodzi jednogłośnie.

Ob. Mijał podkreślił sprawę rzeczowej krytyki w Państwie Demokratycznym, która nie powinna nikogo boleć ani krzywdzić, ale wpływać jedynie na wyrównanie niedociągnięć.

Wyjaśniających odpowiedzi poszczególnym mówcom udzielił referent — naczelnik Lewelt.

Na wniosek Przewodniczącego — ob. Mijała — zdecydowano przenieść punkt 9 na następne III Plenarne Posiedzenie MRN m. Łodzi, które się odbędzie po godzinnej przerwie, poczym o godz. 13.15 posiedzenie zamknięto.

Sekretarz
(—) Henryk Piątkowski.

Przewodniczący
(—) Kazimierz Mijał

PROTOKÓŁ

III Plenarnego Posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi, odbytego dnia 20 marca 1945 roku w gmachu Województwa Łódzkiego przy ul. Ogrodowej 15.

Porządek dzienny:

- 1) Sprawa Uniwersytetu.
- 2) „ wyboru Komisyj.
- 3) „ pożyczki.

O godzinie 15.15 Przewodniczący ob. Mijał otwiera III Plenarne posiedzenie MRN w Łodzi, stwierdzając obecność 56 członków.

W sprawie punktu 1 zabierają głos ob. ob. Haneman, Litwin, po czym przyjęto jednogłośnie rezolucję treści następującej:

„Łódzka Miejska Rada Narodowa, wychodząc z założenia, że Łódź — największe miasto przemysłowe Polski — powinno posiadać własne wyższe uczelnie, zwraca się do ob. Ministra Oświaty o ogłoszenie aktu erekcyjnego Uniwersytetu Łódzkiego i Politechniki Łódzkiej.

Ponadto Miejska Rada Narodowa uważa, że Łódź — miasto przemysłu włókienniczego — powinna posiadać własną Wyższą Szkołę Włókienniczą i zwraca się do ob. Ministra Oświaty o ogłoszenie odnośnego aktu erekcyjnego”.

Ad punkt 2. Przemawiają ob. ob. Litwin, Rękas i Mijał — po uzgodnieniu list członków Komisji, poddano listę 11 Komisji i jej skład pod głosowanie, wniosek przeszedł przy wstrzymaniu się jednej osoby od głosowania. Skład 11 Komisji przedstawia się, jak następuje:

1) Regulaminowo - Prawna:

Litwin Aleksander (PPR)
Augustyniak Bronisław (PPS)
Rutkowski Józef (Str. Dem.)
Szudziński Stefan (PPS)
Szymczykiewicz Eugeniusz (ORZZ).

2) Finansowo - Budżetowa:

Nieśmiałek Władysław (PPR)
Piotrowski Waław (PPR)
Haneman Jan Stefan (PPS)
Andrzejak Edward (PPS)
Kaczmarek Waław (Str. Dem.).

3) Apropowizacyjna:

Laszewski Stanisław (PPR)
Dębicki Czesław (Zw. gosp. „Społem”)
Murawski Władysław (PPS)
Jaszczak Stanisław (Str. Dem.)
Kukulski Julian (ORZZ).

4) Mieszkaniowa:

Stalski - Przybył Kazimierz (PPR)
Andrzejewski Bronisław (PPS)
Głowacki Lucjan (PPS)
Nowak Jan (Str. Dem.)
Janas Józef (ORZZ).

5) Oświatowa:

Litwin Aleksander (PPR)
Augustyniak Bronisław (PPR)
Aletowa Stanisława (Str. Dem.)
Szymczykiewicz Eugeniusz (ORZZ)
Karaczewski Artur (PPS).

6) Wojskowa:

Nieśmiałek Władysław (PPR)
Wróblewski Edward (PPR)
Pipczyński Roman (PPS)
Stankiewicz Edmund (PPS)
Rudnicki Romuald (Str. Dem.).

7) Techniczna:

Nowicki Bolesław (PPR)
Zakrzewski Andrzej (Stow. Więzn. Polit.)
Laszewski Stanisław (PPR)
Jatczak Jan (PPS)
Bijak Antoni (ORZZ).

8) Przedsiębiorstw Miejskich:

Laszewski Stanisław (PPR)
Haneman Jan Stefan (PPS)
Rutkowski Józef (Str. Dem.)
Zdziechowski Zygmunt (ORZZ)
Andrzejak Edward (PPS)

9) Zdrowia i Opieki Społecznej:

Dzikowska Maria (PPR)
Duniakowa Irena (PPS)
Tomaszewicz Wincenty (Str. Dem.)
Calek Paweł (ORZZ)
Kaźmierczak Wincenty (Zw. Inw. Wojen.).

10) Kultury i Sztuki:

Rękas Michał (Str. Ludowe)
Dąbrowski Jan (PPS)
Kopacz Artur (Str. Dem.)
Janas Józef (ORZZ)
Stalski Kazimierz (PPR).

11) Kontroli Społecznej:

Sowiński-Loga Ignacy (PPR)
Kaczmarek Wiesław (Org. Młod. „TUR”)
Wojtyński Jan (Str. Dem.)
Stawiński Eugeniusz (ORZZ)
Kulesza Bronisław (PPR).

W sprawie punktu 3 ob. Wiceprezydent Gallas odczytuje uchwałę.

Uchwała:

„Upoważnia się Prezydenta miasta Łodzi do zaciągnięcia w imieniu Prezydium MRN w Ministerstwie Skarbu, względnie w Narodowym Banku Polskim w Łodzi, pożyczki w wysokości zł. 4.000.000 — dla wypłacenia zaliczkowo poborów pracownikom miejskim”.

Uchwała przeszła jednogłośnie.

Posiedzenie zamknięto o godz. 15.25.

Sekretarz:

(—) Henryk Piątkowski

Przewodniczący:

(—) Kazimierz Mijał.

P R O T O K Ó Ł

IV Plenarnego Posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi,
odbytego dnia 10 kwietnia 1945 r. w gmachu Województwa Łódzkiego
przy ul. Ogrodowej 15.

Obecnych 62 członków.

Nieobecny usprawiedliwiony — ob. Dąbrowski Józef.

Nieobecni usprawiedliwieni — ob. ob. Dąbrowski Jan, Duniak Irena, Frontczak Władysław, Gołębiowski Stanisław, Jaranowska Adela, Karolak Roman, Król Konstanty, Kaucz Stanisław, Leśniak Stanisław, Pawlak Franciszek, Rękas Michał, Wesoły Józef, Załuski Feliks, Maciejewski Kazimierz.

Z racji nieobecności przewodniczącego, ob. K. Mijała, który wyjechał służbowo do Warszawy, obrady prowadził zastępca Przewodniczącego, ob. Jan Stefan Haneman.

Zaproponowane zmiany porządku dziennego aprobowano, ustalając go, jak niżej:

- 1) Odczytanie protokołu z poprzedniego posiedzenia.
- 2) Kwestia uposażeń członków Zarządu Miejskiego.
- 3) Wybór 8 ławników Zarządu Miejskiego.
- 4) Wybór 20 kandydatów na ławników Sądu Specjalnego.
- 5) Sprawa podziału Wydziału Oświaty i Kultury na Wydział Oświaty i Wydział Kultury i Sztuki.
- 6) Zorganizowanie Zakładu Oczyszczania Miasta.
- 7) Sprawa Politechniki.
- 8) Ustalenie wysokości opłat na targowiskach miejskich.

Zgłoszono 4 interpelacje:

- 1) W sprawie rozbudowy szkolnictwa powszechnego w Łodzi,
- 2) w sprawie roztoczenia opieki nad młodzieżą akademicką,
- 3) w sprawie samowoli i niewłaściwego zachowywania się Milicji Obywatelskiej,
- 4) w sprawie przydzielenia gmachu przy ul. Lipowej nr 51 na rzecz Państwowego Pedagogium,

które to interpelacje przewodniczący ob. Haneman zobowiązał się przekazać Prezydentowi m. Łodzi — ob. K. Mijałowi.

Odczytane protokoły z poprzednich (II i III) Plenarnych Posiedzeń MRN w Łodzi przyjęto jednogłośnie.

Uchwała 14.

Kwestia uposażeń członków Zarządu Miejskiego.

Prezydent miasta Łodzi	zł. 5.100	miesięcznie
wiceprezydenci	„ 3.880	„
ławnicy	„ 2.618	„

z tym, że dodatkowo przysługuje prawo poboru przez członków Zarządu Miejskiego po zł. 100 miesięcznie na członka rodziny.

Uchwała 15.

Wybór ławników Zarządu Miejskiego.

Zgłoszone kandydatury ławników Zarządu Miejskiego w osobach:

z ramienia PPR	ob. Wasiak Bolesław
	„ Nowicki Bolesław
„ PPS	„ Badzian Wienczysław
	„ Skarbek Paweł
„ Str. Demokr.	„ Wróblewski Edward
„ Str. Ludowego	„ Wiktor Jan
„ Okr. Rad Zw. Zaw.	„ Jagodziński Julian
	„ Szymański Longin.

zatwierdzono bez zastrzeżeń.

Uchwała 16.

Wybór 20 kandydatów na ławników Sądu Specjalnego.

Na ławników Sądu Specjalnego zostali wybrani jednogłośnie:

z ramienia PPR	ob. Wojciechowski Wincenty
	„ Kubicka Kazimiera
	„ Orzechowski Stefan
	„ Wilamowski Kazimierz
„ PPS	„ Andrzejewski Bronisław
	„ Popiński Marian
	„ Zawierucha Henryk
	„ Skarbek Paweł.
„ Str. Demokr.	„ Breittkreutz Ryszard
	„ prof. Kowalski Jan
	„ inż. Gazurek Rudolf
	„ Domagałowa Aleksandra
„ Str. Ludowego	„ Królowa Michalina
	„ Sobolewski Mieczysław
	„ Wojtaszek Władysław
	„ Wojtowski Roman
„ Okr. Rady Zw. Zaw.	„ Seweryniak
	„ Wrębiak Stanisław
	„ Sadowski Julian
	„ Grzegorzczak Lucjan.

Uchwała 17.

Sprawa podziału Wydziału Oświaty i Kultury na Wydział Oświaty i Wydział Kultury i Sztuki.

W związku z koniecznością podziału Wydziału Oświaty i Kultury na 2 odrębne wydziały, uchwalono poza istnieniem **Wydziału Oświaty** powołać do życia **Wydział Kultury i Sztuki** z następującym zakresem działania:

- 1) utrzymywanie istniejących miejskich muzeów i piecza nad nimi;
- 2) organizowanie nowych miejskich muzeów i piecza nad nimi oraz ochrona zabytków, znajdujących się na terenie miasta;

- 3) utrzymywanie i organizowanie periodycznych wystaw z dziedziny sztuk plastycznych i zdobniczych oraz popieranie inicjatywy w tym kierunku ze strony zrzeszeń artystycznych miejscowych i zamiejscowych;
- 4) popieranie artystycznej twórczości w dziedzinie fotografii oraz organizowanie wystaw;
- 5) organizowanie, utrzymywanie i piecza nad Teatrami Miejskimi, popieranie inicjatywy przy organizowaniu teatrów dramatycznych ze strony zrzeszeń artystycznych oraz organizowanie specjalnych widowisk (dla dzieci, młodzieży i dorosłych);
- 6) organizowanie i utrzymywanie miejskich orkiestr symfonicznych i chórów, popieranie inicjatywy w tym zakresie ze strony zrzeszeń i instytucyj muzycznych oraz organizowanie koncertów dla młodzieży szkolnej i najszerszych warstw społeczeństwa łódzkiego;
- 7) popieranie twórczości literackiej ze szczególnym uwzględnieniem twórczości, dotyczącej zagadnień m. Łodzi przez ogłaszanie konkursów i przyznawanie nagród oraz organizowanie poranków literackich;
- 8) organizowanie i utrzymywanie szkół artystycznych:
  - a) dramatycznych,
  - b) choreograficznych,
  - c) muzycznych i
  - d) sztuk plastycznych i zdobniczych;
- 9) współdziałanie z Radą, Wydziałem Plantacyj i czynnikami decydującymi o zabudowie miasta pod względem artystycznym;
- 10) współdziałanie ze Związkiem Miast w dziedzinie rozwiązywania zagadnień resortu Kultury i Sztuki w skali ogólnopolskiej.

Odnosnie zakresu działań Wydziału Kultury i Sztuki ob. Smolik zakwestionował pominięcie roli kina, nieumieszczonego w żadnym z punktów statutu tegoż wydziału. Referent sprawy, wiceprez. ob. Ajnenkiel, w replice swej wyjaśnił, że sprawa przedstawień filmowych nie należy do kompetencji Ministerstwa Kultury i Sztuki, lecz wchodzi w zakres prac Ministerstwa Propagandy.

Poddane pod głosowanie statuty przyjęto jednogłośnie.

Kwestia zorganizowania Zakładu Oczyszczania Miasta.

Sprawę zorganizowania Zakładu Oczyszczania Miasta zreferował ob. Gallas, zwracając uwagę na poważne trudności, łączące się z kwestią uruchomienia Zakładu Oczyszczania Miasta, ze względu na brak środków transportowych. Jednak, mimo nasuwających się przeszkód, należy zorganizować specjalne zakłady, któreby zajmowały się sprawą usuwania śmieci z terenu miasta, zebrać wszelkie możliwe środki transportowe, nałożyć na obywateli obowiązek oczyszczania podwórz domów w Łodzi i wspólnymi siłami zapobiec grozie epidemii. W otwartej dyskusji wzięli udział: ob. Badzian, przedstawiając bezwzględną konieczność oczyszczenia dołów kloaczych, postawił wniosek zorganizowania taboru aseptycznego przez wciągnięcie do akcji oczyszczania miasta okolicznych wsi;

ob. Gricuk wskazał, iż przy oczyszczaniu miasta nie należy zapominać o ghetcie, głównym siedlisku zarazy, oraz o możliwości wykorzystania niektórych odpadków w przemyśle przetwórczym;

ob. Andrzejak zażądał, by do akcji oczyszczania miasta wciągnąć Niemców, który to wniosek poparł ob. Haneman, przypominając bezwzględne postępowanie okupantów w stosunku do Polaków. Przemówienie przyjęto aplauzem.

Definitywnie Miejska Rada Narodowa w Łodzi postanowiła:

Uchwała 18.

- 1) zorganizować Zakład Oczyszczania Miasta,
- 2) wezwać Zarząd Miejski do opracowania projektu statutu tegoż wydziału,
- 3) wezwać Milicję Obywatelską do czuwania nad porządkiem i czystością i upoważnić Milicję Obywatelską do stosowania mandatów karnych.

Uchwała 19.

Sprawa Politechniki.

Odnosnie sprawy Politechniki MRN w Łodzi uchwaliła zgodnie z wnioskiem Prezydium Zarządu Miejskiego, zawrzeć z przedstawicielami Politechniki Warszawskiej umowę na warunkach niżej wyszczególnionych i upoważnić do jej podpisania obywateli członków Prezydium MRN w Łodzi:

Porozumienie

zawarte pomiędzy przedstawicielami Politechniki Warszawskiej w osobach delegata Ministerstwa Oświaty dla reaktywowania Politechniki Warszawskiej z kompetencjami Rektora i Senatu ob. inż. Władysława Kuczewskiego, działającego na mocy pisma Ministerstwa Oświaty z dnia 14 marca 1945 r. Nr IV—SW—1690/45 i zastępcy delegata Prorektora ob. prof. dr. Stefana Straszewicza z jednej strony, a przedstawicielami Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi, wyznaczonymi Jej uchwałą z dnia 10 kwietnia 1945 r., ob. ob. wz. Prezydenta m. Łodzi — Dunjak Stanisław — wiceprezydent m. Łodzi, Ajnenkiel Eugeniusz — wiceprezydent m. Łodzi, wiceprezes Miejskiej Rady Narodowej — Haneman Jan Stefan — z drugiej strony.

1. W mieście Łodzi powstaje szkoła akademicka pod nazwą „Politechnika Łódzka”.
2. Organizację Politechniki Łódzkiej obejmuje Politechnika Warszawska pod tym warunkiem, że miasto Łódź dostarczy niezbędnych gmachów szkolnych i mieszkalnych w terminach i ilościach według rodzajów i powierzchni, uwidocznionych w dwu załącznikach do niniejszego.
3. Zespół profesorów, sił pomocniczych i personelu administracyjnego Politechniki Warszawskiej do czasu odbudowy Politechniki Warszawskiej w Warszawie, prowadzić będzie zajęcia szkolne w gmachach Politechniki Łódzkiej, w których urządzi odpowiednie potrzebne zakłady i pracownie.

4. W przygotowanych salach wykładowych, kreślarniach i laboratoriach oraz warsztatach będą odbywać regularne studia słuchacze Politechniki Warszawskiej, poczynając od 1 października 1945 r. Zajęcia niektórych semestrów lub grup mogą być uruchomione już 23 maja 1945 r.
5. Z dniem, w którym I-szy semestr jednego z wydziałów Politechniki Warszawskiej przeniesie się do Warszawy, jednocześnie zostanie uruchomiony w Łodzi I-szy semestr analogicznego wydziału Politechniki Łódzkiej, o ile wydział taki przewidziany będzie w programie Politechniki Łódzkiej. Politechnika Warszawska jest obowiązana zapewnić powstającym w Łodzi Wydziałom Politechniki Łódzkiej należytą obsadę profesorów ze swego, ewentualnie rozszerzonego, grona. Wszelkie urządzenia, potrzebne do należytego funkcjonowania Politechniki Łódzkiej, będą zakupywane z budżetu Politechniki Łódzkiej i pozostaną na miejscu w Łodzi po przeniesieniu się Politechniki Warszawskiej do Warszawy.
6. Politechnika Łódzka otrzymuje własny program nauczania, budżet i statut oraz własny akt erekcyjny, ułożony w myśl wyżej wymienionych 5-ciu punktów niniejszego porozumienia.
7. Porozumienie niniejsze powinno być przedłożone przez Politechnikę Warszawską Ministrowi Oświaty do zatwierdzenia i z chwilą tego zatwierdzenia nabiera mocy prawnej obowiązującej tak Politechnikę Warszawską, jak Miejską Radę Narodową w Łodzi.

W imieniu Politechniki Warszawskiej podpisują:

(—) inż. Wł. Kuczewski

(—) prof. dr. S. Straszewicz.

Pieczęć okrągła:

„Politechnika Warszawska”.

W imieniu Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi podpisują:

wz. Prezydenta m. Łodzi

(—) Stanisław Duniak

(—) Eugeniusz Ajnenkiel

(—) Jan Stefan Haneman

Załącznik I

do punktu 2 porozumienia zawartego pomiędzy Politechniką Warszawską a Miejską Radą Narodową w Łodzi z dnia 10 kwietnia 1945 r.

1. W terminie od dnia 15 maja 1945 r. niezbędne jest całkowite posiadanie posesji, ograniczonej ulicami: kpt. pil. Żwirki, Żeromskiego, Radwańska i Gdańska, stanowiącej kompleks gmachów po fabryce Rosenblatta, wraz ze wszystkimi znajdującymi się na jej terenie urządzeniami i inwentarzem.
2. W terminie do dnia 1 maja 1945 r. niezbędne jest posiadanie 8-iu sal wykładowych i laboratoriów w Szkole Techniczno - Przemysłowej przy ul. Żeromskiego 115 dla wydziałów: chemicznego i mierniczego. Dalsze wyzyskanie pomieszczeń Szkoły Techniczno - Przemysłowej nastąpi do dnia 1.10.45 do granic jej maksymalnego wyzyskania, jednak z uwzględnieniem potrzeb Szkoły Techniczno-Przemysłowej.

3. W terminie od dnia 15 maja 1945 r. niezbędne jest korzystanie z laboratoriów Szkoły Techniczno-Przemysłowej przy ul. Żeromskiego 115 oraz z organizujących się warsztatów mechanicznych przy ul. Zagajnikowej z uwzględnieniem potrzeb Szkoły Techniczno-Przemysłowej.
4. Politechnika uzyska z dniem 1 maja 1945 r. wszystkie produkty i aparaturę chemiczną, które są zgromadzone w gmachu Szkoły Powszechnej przy ul. Rokicińskiej.

Załącznik II

do punktu 2 porozumienia, zawartego pomiędzy Politechniką Warszawską a Miejską Radą Narodową w Łodzi z dnia 10 kwietnia 1945 r.

1. W terminie do dnia 1 maja 1945 r. przydzielić 30 mieszkań od 2 — 5 pokoi z kuchnią, wygodami i umeblowaniem w każdym do dyspozycji rektoratu Politechniki Warszawskiej.
2. W terminie do dnia 15 maja 1945 r. przydzielić dalszych 20 mieszkań, jak w punkcie pierwszym.
3. W terminie do dnia 15 czerwca 1945 r. przydzielić dalszych 50 mieszkań, jak w punkcie pierwszym.
4. Następnie co miesiąc, poczynając od dnia 15 czerwca br. i kończąc dnia 15 września br., przydzielać w każdym miesiącu po 100 mieszkań, jak w punkcie pierwszym. Pożądana jest większość mieszkań 2 i 3-pokojowych.
5. Z dniem 1 maja 1945 r. przydzielić na potrzeby „Domu Profesorskiego” pałac przy Wodnym Rynku przy fabryce Scheiblera, w pałacu tym Miejska Rada Narodowa w Łodzi zorganizuje hotel profesorski wraz ze stołówką i zapewni aprowizację takowej.

Ob. Litwin wystąpił z prośbą pod adresem Prezydium o zaniechanie polityki zaskakiwania radnych drogą wprowadzania do porządku dziennego spraw „ad hoc”, co miało miejsce odnośnie sprawy Politechniki. Referent sprawy—ob. Ajnenkiel, wyjaśnił, że należy potraktować ten wypadek jako sporadyczny, który zaistniał jedynie ze względu na późne przybycie Rektoratu Politechniki z propozycją porozumienia.

Uchwała 20

Ustalenie opłat na targowiskach miejskich.

Miejska Rada Narodowa w Łodzi zdecydowała, zgodnie z wnioskiem Prezydium Zarządu Miejskiego, ustalić opłaty targowiskowe w sposób następujący:

- a) za korzystanie ze stanowisk przygodnych:

od metra kwadr. lub mniej	zł. 2.—
od dużej beczki lub dwu mniejszych	„ 4.—
od wozu jednokonnego	„ 15.—
od „ parokonnego	„ 25.—
od „ frachtowego	„ 40.—
- b) za korzystanie z miejsc na targowiskach miejskich w halach krytych, w sklepach oraz za dzierżawę kiosków, będących własnością miasta: w wysokości zł. 3.— za 1 m. kw. zajętego

miejsca dziennie z tym, że opłata będzie wymierzana i pobierana w stosunku miesięcznym, licząc po 6 dni w tygodniu, niezależnie od ilości dni faktycznego korzystania z miejsca przez handlującego.

Uchwała ta przeszła z jednym głosem sprzeciwu ze strony ob. Jaszczaka.

Na tym posiedzenie zamknięto o godz. 15-ej.

Sekretarz
(—) Henryk Piątkowski

Wiceprzewodniczący
(—) Jan Haneman

PROTOKÓŁ

V Plenarnego Posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi, odbytego dnia 27 kwietnia 1945 r. w gmachu „Grand Hotel” w sali Klubu Związku Przemysłowców Łódzkich — Traugutta nr 1.

Komplet radnych: 78.

Obecnych radnych 60.

Nieobecny usprawiedliwiony: Andrzej Zakrzewski z racji wyjazdu do Warszawy.

Nieobecni nieusprawiedliwieni: Gołębiowski Stanisław, Głowacki Lucjan, Jaranowska Adela, Kulesza Bronisław, Karolak Roman, Król Konstanty, Kaczmarek Wiesław, Litwin Aleksander, Maciejewski Kazimierz, Nieśmiałek Władysław, Pokorski Józef, Sowiński Loga Ignacy, Szletyński Henryk, Tomaszewicz Wincenty, Załuski Feliks, Domagałowa Aleksandra.

Obecni członkowie Zarządu Miejskiego: Prezydent Mijał Kazimierz, wiceprezydenci: Duniak Stanisław, Gallas Kazimierz, Ajnenkiel Eugeniusz.

Obecni ławnicy Zarządu Miejskiego: Badzian Wienczysław, Jagodziński Julian, Nowicki Bolesław, Skarbek Paweł, Szymański Longin, Wasiak Bolesław, Wiktor Jan, Wróblewski Edward.

O godz. 12.30 przewodniczący ob. Mijał Kazimierz otworzył posiedzenie, proponując z racji przeciążenia obywateli radnych pracami, związanymi z obchodami 1 i 3 maja, skrócenie porządku dziennego przez przesunięcie niektórych punktów na najbliższe posiedzenie MRN w Łodzi, które odbędzie się dnia 8 maja rb. o godz. 8-ej rano. Za zgodą obecnych porządek dzienny zreagowano, jak niżej:

- 1) Odczytanie protokołu z poprzedniego posiedzenia.
- 2) Interpelacje i komunikaty.
- 3) Sprawozdanie Prezydenta Miasta.
- 4) Sprawa powołania nowych radnych i ich zaprzysiężenie.
- 5) Uzupełnienie uchwały MRN w sprawie uposażenia Prezydium Zarządu Miejskiego.
- 6) Sprawy podatkowe i opłat.

Odczytany protokół z poprzedniego posiedzenia przyjęto jednogłośnie.

W sprawie interpelacji, złożonych na IV plenarnym posiedzeniu

MRN dotyczących:

- a) rozbudowy szkolnictwa powszechnego w Łodzi,
- b) roztoczenia opieki nad młodzieżą szkolną,

- c) samowoli i niewłaściwego zachowywania się Milicji Obywatelskiej,
 d) przydzielenia gmachu przy ul. Lipowej nr 51 na rzecz Państwowego Pedagogium

wyczerpujących, wyjaśniających odpowiedzi udzielił ref. wiceprezydent E. Ajnenkiel.

Zgodnie z protokołem II posiedzenia Prezydium MRN w Łodzi, odbytego dnia 30 marca rb., zgłoszono na Plenum następujący komunikat:

Sprawa drukarni miejskiej. „Postanawia się przyjąć do zatwierdzającej wiadomości, że Urząd Informacji i Propagandy Województwa Łódzkiego zlecił zakładowi drukarsko - introligatorskiemu, prowadzonemu przed wojną pf. „N. D. Popowski i Ska” w Łodzi, ul. Legionów 27, wykonywać wyłącznie prace, powierzone przez Zarząd Miejski i nie przyjmować żadnych zleceń od innych osób; kierownictwo oraz kosztą prowadzenia zakładu nie będą obciążały Zarządu Miejskiego.

Regulowanie należności za wykonane przez zakład zlecenia nastąpi zgodnie z ustalonym w Zarządzie Miejskim regulaminem.

Wyjednać w Urzędzie Informacji i Propagandy, aby zakład był stale zaopatrzony w dwie maszyny drukarskie płaskie.

Zlecić Wydziałowi Gospodarczemu wykonanie niniejszej uchwały”.

Po wyczerpaniu 2 p. porządku dziennego Prezydent Miasta Łodzi wygłosił krótkie sprawozdanie, które naświetliło obecnym całościowo osiągnięć Zarządu Miejskiego, obrazując ogrom podjętych prac już dokonanych, jak również i szeregu zadań, zakreślonych na najbliższą przyszłość. Sprawozdanie to zostało przyjęte jednogłośnie.

Odnośnie 4 punktu porządku dziennego powzięto uchwałę następującą:

Uchwała nr 21:

„Miejska Rada Narodowa w Łodzi postanawia, w związku z wyborem członków Rady — ob. Gallasa Kazimierza, Wiktora Jana, Badziana Wienczysława — na wiceprezydenta (pierwszego) i pozostałych na ławników Zarządu Miejskiego dokooptować do składu MRN w Łodzi ob. Domagałową Aleksandrę, delegowaną z ramienia Stronnictwa Demokratycznego, ob. Gajowniczkę Stanisława — z ramienia Stronnictwa Ludowego i ob. Wachowicza Henryka — z ramienia Polskiej Partii Socjalistycznej”.

Nowowprowadzeni Członkowie Rady złożyli na ręce przewodniczącego odpowiednie ślubowanie.

Uzupełniając uchwałę MRN w Łodzi w sprawie uposażenia Prezydium Zarządu Miejskiego, powzięto następującą uchwałę:

Uchwała nr 22:

„Nawiązując do uchwały swej Nr 14 z dnia 10.IV.45 r., MRN postanawia:

- 1) przyznać Prezydentowi Miasta mieszkanie reprezentacyjne, opał i światło, względnie wypłacać odpowiedni ekwiwalent pieniężny;

- 2) przyznać wiceprezydentom miasta mieszkania służbowe w składzie do 5 pokoi z kuchnią, opał i światło, względnie wypłacać odpowiedni ekwiwalent pieniężny”.

Przewodniczący Komisji Finansowo - Budżetowej — ob. E. Andrzejak — referuje sprawę dodatku komunalnego do państwowego podatku gruntowego, oraz dodatku komunalnego do procentowych opłat stemplowych, należnych od aktów notarialnych i sprawę wprowadzenia zmian do statutu o opłacie administracyjnej na rzecz Gminy Miejskiej Łódź. Wszystkie wnioski referenta przyjęto jednogłośnie w formie niżej podanych uchwał:

Uchwała nr 23:

„Opierając się na uchwale Kolegium Zarządu Miejskiego, Rada postanawia pobrać za rok 1945 na rzecz Gminy Miejskiej Łódź od gruntów, położonych na obszarze miasta Łodzi, dodatek komunalny w wysokości 75% państwowego podatku gruntowego, bez oddzielnego dodatku, przewidzianego w art. 7 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 593).

Dodatkowi nie podlegają grunty, stanowiące własność Gminy Miejskiej Łódź oraz przez tę Gminę dzierżawione. Dodatek wymierzony i pobrany zostanie łącznie z państwowym podatkiem gruntowym”.

Uchwała nr 24:

„Opierając się na uchwale Zarządu Miejskiego, Rada postanawia pobrać na rok 1945 na rzecz Gminy Miejskiej Łódź dodatek komunalny do procentowych opłat stemplowych, należnych od aktów notarialnych, sporządzanych na obszarze miasta Łodzi, według następujących norm:

- a) 25% opłat stemplowych, należnych w myśl rozdziałów: 12, 24 i 25 oraz w myśl art. 81 i 101 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 64, poz. 404),
- b) 20% opłat stemplowych, należnych w myśl rozdz. 15 powołanej wyżej ustawy o opłatach stemplowych,
- c) 15% opłat stemplowych, należnych w myśl art. 82—85 oraz w myśl rozdz. 21 powołanej wyżej ustawy o opłatach stemplowych,
- d) 10% opłat stemplowych, należnych w myśl rozdz. 13 i 16 powołanej wyżej ustawy o opłatach stemplowych,
- e) 25% opłat stemplowych od pism, wymienionych w art. 133 i 135 powołanej wyżej ustawy o opłatach stemplowych, o ile pisma te posiadają według swej treści cechy aktów wyszczególnionych wyżej pod a).

Dodatkowi nie podlegają pisma, dotyczące przeniesienia własności rzeczy nieruchomości, od których pobierany jest dodatek komunalny na rzecz Gminy Miejskiej Łódź, na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 454 z 1936 r.) oraz akty, od których dodatek obowiązana

byłaby uiścić Gmina Miejska Łódź. Wymiar i pobór dodatku skutecznie będą notariusze łącznie z wymiarem i poborem procentowych opłat stemplowych. Nieuiszczenie dodatku komunalnego w należnej wysokości, we właściwym terminie i w prawidłowy sposób powoduje te same skutki, jakie powoduje uchybienie tego rodzaju w zakresie opłat stemplowych. Zainkasowane z tytułu tego dodatku kwoty notariusze winni wpłacać do kasy miejskiej najpóźniej w ciągu dni 14 po upływie miesiąca, w którym zainkasowanie nastąpiło, przedkładając równocześnie Zarządowi Miejskiemu odpowiednie sprawozdanie. Do odwołań, podwyższeń, zniżeń, uchyleń, odpisów, odroczeń i zwrotów dodatku stosuje się przepisy art. 49, 51, 52 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych".

Uchwała nr 25:

Miejska Rada Narodowa, przychylając się do wniosku Zarządu Miejskiego z dnia 26 kwietnia 1945 r., postanawia:

1. Wprowadzić do Statutu o opłacie administracyjnej na rzecz Gminy Miejskiej Łódź, zatwierdzonego postanowieniami Tymcz. Prezydenta Miasta Nr 1027/M z dn. 23.7.37 i Nr 1507/M z dn. 25.5.38 następujące stawki opłat:

§ 3

- (1) Tytułem opłaty od podania należy uiścić zasadniczo:
  - 1) w każdym przypadku zł. 10.—
  - 2) po zł. 2 od każdego załącznika, jako też od każdego egzemplarza lub odpisu podania wraz z nim złożonego. Opłata od załącznika należy się bez względu na to, czy jest nim oryginał, czy odpis i czy od niego uiszczono już poprzednio i jakkolwiek opłatę, czy nie uiszczono.

Wolne jednak są od tej opłaty załączniki do podań, wymienionych w § 2 punkt I, załączniki do podań o zmianę decyzji, wydanej w przedmiocie daniny publicznej, załączniki dołączone do zestawienia kosztów budowy, względnie kosztorysów wykonawczych, przedkładanych Komitetowi Rozbudowy Miasta, oraz załączniki, które są papierami wartościowymi;
  - 3) po zł. 1 od każdego pokwitowania, wydanego na żądanie osoby zainteresowanej, a stwierdzającego przyjęcie podania.
- (2) Podanie ponowne, przy którym jedynie zostają złożone załączniki, potrzebne do załatwienia pierwszego podania, nie podlega opłacie; od załączników opłaca się jednak po zł. 2 od sztuki.
- (3) Podanie, wniesione przez dwie lub więcej osób, albo przez ustawowego zastępcę lub pełnomocnika dwu lub więcej osób, podlega opłacie pojedynczej tylko wtedy, gdy pochodzi od współwłaścicieli i dotyczy ich majątku wspólnego lub jeżeli wyrażone w podaniu żądanie opiera się na identycznych tytułach prawnych. W braku powyższych warunków opłata będzie pobierana w tylokrotnej wysokości, ile osób wymieniono w podaniu w charakterze petentów.

- (4) Od podania, tyżącego dwu lub więcej spraw, kwalifikujących się do załatwienia bez wykorzystania przez Zarząd Miejski uprawnień z art. 17 rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym, opłata będzie pobrana w wysokości takiej, jak gdyby w każdej sprawie wniesiono oddzielne podanie.

§ 4

Opłatę wyższą lub niższą od przewidzianej w § 3 ust. 1 punkt 1 pobiera Zarząd Miejski w następujących wypadkach:

- (1) od podania, wniesionego o zmianę lub uchylenia decyzji (odwołania, skargi incydentalne, o wznowienie postępowania) zasadniczo zł. 25.—
- (2) od podania o zmianę decyzji w przedmiocie wymiaru podatku lub opłaty miejskiej (odwołania):
  - a) jeśli suma sporna przekracza zł. 50.— a nie przekracza zł. 100.— 1
  - b) jeśli suma sporna przekracza zł. 100, a nie przekracza zł. 300.— 3
  - c) jeśli suma sporna przekracza zł. 300.— 10
- (3) od podania o rozłożenie na raty zaległości podatkowych, opłat o przyznanie ulg w odsetkach za zwłokę, o umorzenie danin publicznych i o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania, gdy kwota należności:
  - a) nie przekracza zł. 150.— zł. 6
  - b) przekracza zł. 150.— „ 10
  - c) „ zł. 300.— „ 20
  - d) „ zł. 600.— „ 30
  - e) „ zł. 1000.— „ 50
  - f) za każde następne rozpoczęte zł. 1000.— „ 100
- (4) od podań innej treści, tyżących się podatków i opłat miejskich „ 15
- (5) od podania o wydanie zaświadczenia o stanie materialnym oraz innych zaświadczeń lub dokumentów z wyjątkiem wyszczególnionych w § 2, punkt 9 i 11 „ 155
- (6) za numer rejestracyjny metalowy dla pojazdów konnych i wózków ręcznych „ 50

§ 5

Świadectwa i poświadczenia, wydawane przez Zarząd Miejski, podlegają, o ile statut nie stanowi inaczej—opłacie w wysokości „ 25

§ 6

Za sporządzenie odpisu lub wyciągu z akt i rejestrów Zarządu Miejskiego, należy uiścić tytułem opłaty administracyjnej, o ile statut niniejszy nie stanowi inaczej, od każdej pełnej lub zaczętej strony (A4) „ 10
za także wyciągi i odpisy w języku obcym za każdą pełną lub zaczęłą stronę „ 20

§ 7

Opłatę administracyjną za czynności specjalne pobiera się w następującej wysokości:

I. W Urzędzie Stanu Cywilnego:

1) za rejestrację urodzenia	zł. 10
2) za rejestrację ślubu	„ 20
3) za rejestrację zgonu	„ 3
4) za sporządzenie aktu znania	„ 20
5) za pełny wyciąg aktu urodzenia i zgonu	„ 10
6) za pełny wyciąg aktu ślubu	„ 10
7) skrót świadectwa urodzenia, ślubu i zgonu	„ 3
8) skrót świadectwa urodzenia dla celów szkolnych	„ 1
9) za poświadczenie zapowiedzi ślubu i podpisów członków Rabinatu na rozwodach i innych dokumentach	„ 50
10) za udzielenie informacji, wymagających poszukiwań w aktach w zależności od okresu, za który poszukiwania są czynione	zł. 1—5
11) za przekład wyciągów z akt stanu cywilnego	zł. 30
12) za poświadczenie o złożeniu dokumentów ślubu	„ 10

II. W Wydziale Ewidencji Ludności:

1) za zaświadczenie: z zamkniętych ksiąg ludności stałej, z kartoteki osób, prowadzących meldunki oraz inne wynikające z trybu urzędowania	zł. 55
2) za poświadczenie zamieszkania lub tożsamości	„ 15
3) za wyciągi z rejestrów mieszkańców	„ 10
4) za odpis:	
a) dowodu zamieszkania lub zmiany zamieszkania	„ 3
b) potwierdzenia zameldowania lub wymeldowania	„ 5
c) zgłoszeń kart meldunkowych	„ 15
d) dokumentu, znajdującego się w Archiwum Wydziału	„ 15
e) dokumentu, znajdującego się w Archiwum Wydziału w języku obcym	„ 20
f) za zaświadczenia z kartoteki kart rodzinnych, stwierdzające przynależność państwową mieszkańców m. Łodzi za czasów okupacji niemieckiej	„ 25
5) za informację:	
a) ustną z zamkniętych ksiąg ludności stałej, starych domowych książek meldunkowych, archiwum kart meldunkowych i rodzinnych	„ 5
b) adresową	„ 1
c) adresową telefoniczną	„ 2
6) za przesłanie pisma w sprawie informacji adresowej Podania, dotyczące pkt. 4 lit. b i c oraz pkt. 5 i 6 nie podlegają opłacie.	„ 5
7) za poświadczenia Niemcom o złożeniu przez nich oświadczenia o lojalności w stosunku do Narodu polskiego	„ 100

III. W Wydziale Zdrowia Publicznego:

1) za komisyjne badanie stanu sanitarno-technicznego nieruchomości lub niektórych obiektów nieruchomości, dokonywane na żądanie właścicieli tychże	zł. 200
2) za legitymację na prawo wstępu do rzeźni	„ 100
3) za zezwolenie na wywóz psów	„ 25

IV. W Wydziale Technicznym:**A. Oddział Regulacji Miasta:**

za zaopiniowanie projektu budowlanego pod względem zgodności z zamierzeniami regulacyjnymi	„ 50
za zaświadczenia o dopuszczalności zabudowy działki itp.	„ 30
za zaświadczenia w celu nadania numerów porządkowych posesji	„ 30
za wykreślenie danych regulacyjnych na planie sytuacyjnym:	
od 0,0 do 0,5 ha	„ 50
„ 0,5 „ 1,0 „	„ 50
„ 1,0 „ 1,5 „	„ 100
„ 1,5 „ 2,0 „	„ 100
„ 2,0 „ 2,5 „	„ 100
„ 2,5 „ 3,0 „	„ 100
„ 3,0 „ 4,0 „	„ 150
„ 4,0 „ 6,0 „	„ 150
„ 6,0 „ 8,0 „	„ 150
„ 8,0 „ 10,0 „	„ 200
ponad 10,0 za jeden ha	„ 20
za zatwierdzenie planu parcelacji:	
od działki w strefie: 2 — kondygnacji	„ 100
3 — „	„ 300
4 — „ i wyższej	„ 500
za sporządzenie planu zabudowania dla obszaru, podlegającego parcelacji, o powierzchni co najmniej 1 ha w strefach:	od 1
I —	zł. 1000 ha
II —	„ 3000 ter
III —	„ 4500 bud
IV —	„ 6000
V — i wyższej	„ 7500
oraz zwrot rzeczywistych kosztów ogłoszeń w prasie w myśl art. 25, 30 i 35 prawa budowlanego.	

B. Oddział Pomiarów:

Za wykaz reperów niwelacyjnych od 1-go pkt.	zł. 5.—
za wykaz współrzędnych i kierunku z rysunkiem topograficznym (od 1-go punktu)	„ 10.—
za zaświadczenia w celu podania nr hipotecznego	„ 300.—
za stwierdzenie zgodności odrysu planu parcelacji z oryginałem (od dom. kw. planu)	„ 10.—

pująca:

za wyznaczenie na gruncie linii zabudowania przy bud. budynku:

o 1 lub 2 izbach mieszkalnych	„	50.—
o 3 lub 4 „ „	„	140.—
o 5 lub 6 „ „	„	300.—
ponad 6 izb	„	400.—
oraz budynku o lokalach handlowych i przemysłowych	„	400.—

UWAGA: Za wyznaczenie linii zabudowania budynku naroznego pobiera się 50% więcej.

Za wyznaczenie poziomu chodnika w związku z budową pobiera się połowę opłat, wyszczególnionych w ostatnim punkcie.

Za wszelkie inne czynności miernicze, nieobjęte niniejszym statutem, pobiera się opłatę według rzeczywistego kosztu robocizny z dodaniem 30% na amortyzację instrumentów, przyrządów mierniczych, rysunkowych itp., na przejazdy i wszelkie inne wydatki.

Za wyznaczenie osi ulic na gruncie:

od 0,0 do 0,5 ha	zł.	200.—
od 0,5 do 1,0 „	„	300.—
od 1,0 do 1,5 „	„	400.—
od 1,5 do 2,0 „	„	500.—
od 2,0 do 2,5 „	„	600.—
od 2,5 do 3,0 „	„	700.—
od 3,0 do 4,0 „	„	800.—
od 4,0 do 6,0 „	„	1.000.—
od 6,0 do 8,0 „	„	1.200.—
od 8,0 do 10,0 „	„	1.300.—
ponad 10,0 ha — za jeden ha	„	130.—

C. Nadzoru Budowlanego:

Za stwierdzenie zgodności kopii projektu policyjno-budowlanego z oryginałem od sekcji przyczym minimalna opłata wynosi za wydanie zaświadczenia w sprawach podatkowych, stemplowych, sądowych i rejentalnych

„	25.—
„	75.—
„	50.—

W Archiwum Miejskim:

- 1) Za odpis aktu całkowitego, sporządzony i uwierzytelniony przez Archiwum Miejskie, za każdą stronicę, zapisaną całkowicie lub częściowo:
  - a) z akt, pisanych w wieku XIX i XX „ 10.—
  - b) z akt, pisanych w wieku XVIII „ 10.—
- 2) Za odpis aktu całkowitego, sporządzony przez petenta, a tylko uwierzytelniony przez Archiwum Miejskie—50% opłat, przewidzianych w punkcie 1 lit. a i b,

- 3) za wyciąg aktu lub zaświadczenia, wydany na podstawie materiałów archiwalnych, za każdą stronicę pełną lub zaczęta:
  - a) z akt, pisanych w wieku XIX i XX „ 10.—
  - b) z akt, pisanych dawniej „ 10.—
- 4) Za stwierdzenie przez Archiwum Miejskie, że odrys mapy, planu lub fotografia jakiegokolwiek dokumentu zostały sporządzone przez petenta z egzemplarza, przechowanego przez Archiwum Miejskie, od każdego arkusza planu, mapy lub zdjęcia „ 10.—
- 5) Przy poszukiwaniach genealogicznych opłaty, przewidziane w punktach 1, 2, 3 i 4, podwyższa się o 100%, o ile jednak wywód genealogiczny jest potrzebny do ustalenia obywatelstwa polskiego — stosuje się opłaty normalne,
- 6) gdyby poszukiwania archiwalne dla jednej osoby w tej samej sprawie zajęły więcej, niż dwa dni czasu jednego urzędnika archiwalnego, wówczas—niezależnie od opłat, przewidzianych w punktach 1, 2, 3 i 4 — pobiera się opłatę archiwalną dodatkową za poszukiwania „ 5.—
  - a) przy genealogicznych poszukiwaniach za każdą przejrzaną księgę lub teczkę, fascykuł lub dokument „ 10.—
- 7) opłatę od podań właścicieli wszelkich depozytów, złożonych w Archiwum Miejskim, oraz prawa korzystania z tego rodzaju akt przez właścicieli depozytów, normuje układ depozytowy. Jeżeli takiego układu niema, wówczas od właścicieli depozytów wieczystych pobiera się opłaty ulgowe w wysokości 50%, a od właścicieli depozytów czasowych opłaty normalne.

II. Wezwać Zarząd Miejski do wydania jednolitego tekstu statutu o opłacie administracyjnej na rzecz Gminy Miejskiej Łódź.

Podatek od psów referuje ob. Waclaw Kaczmarek. W dyskusji głos zabierają ob. ob.: Dębicki i Gallas, poczym uchwalono jednogłośnie:

Uchwała nr 26:

„Opierając się na uchwale Kolegium Zarządu Miejskiego, Rada postanawia w statucie od psów na rzecz Gminy Miejskiej Łódź z dnia 12 lutego 1938 r. wprowadzić następujące zmiany:

- 1) § 3 p. b) wymienionego wyżej statutu nadać nowe brzmienie: „pierwszy pies łańcuchowy, służący do strzeżenia budynków, znajdujący się w odległości ponad 100 m. od najbliższych położonych budynków mieszkalnych”.
- 2) zmienić stawki poboru podatku od psów, wyszczególnione w § 4 p. a) i b), a mianowicie :

a) zamiast zł. 25.—	zł. 100.—
„ „ 15.—	„ 50.—
„ „ 8.—	„ 30.—

b)	„	„	50.—	„	160.—
	„	„	30.—	„	100.—
	„	„	16.—	„	60.—

- 3) § 14 nadać nowe brzmienie: „Statut niniejszy obowiązuje od dnia 1 kwietnia 1945 r. po zatwierdzeniu go przez władze nadzorcze i ogłoszeniu w Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi. Z dniem 1 kwietnia 1945 r. traci moc obowiązującą statut o podatku od psów na rzecz Gminy Miejskiej Łódź w brzmieniu statutu z dnia 12 lutego 1938 r.”

Ob. Badzian Wienczysław referuje sprawę zmian w podatku od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk, sprawę uchwalenia statutu podatku drogowego oraz sprawę poboru dodatku komunalnego od państwowego podatku od nieruchomości za rok 1945. W dyskusji biorą udział ob. ob.: Dębicki, Gallas, Rękas i Janas. Powzięto uchwały następującej treści:

Uchwała nr 27:

„Opierając się na uchwale Zarządu Miejskiego, Rada postanawia wprowadzić do statutu o poborze na rzecz Gminy Miejskiej Łódź podatku od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk, uchwalonego przez Radę Miejską w Łodzi w dniu 20 marca 1935 r., zmienionego postanowieniem Tymczasowego Prezydenta Miasta Łodzi Nr 263/R z dnia 10 września 1936 r., powziętym w zastępstwie Rady Miejskiej i zatwierdzonym przez Urząd Wojewódzki Łódzki reskryptem L.SF. 1/4/16 z dnia 6 listopada 1936 r., wprowadzić następujące zmiany:

- 1) Nadać § 12 części 1 nowe brzmienie: „Stawka podatku od publicznego wyświetlania filmów wynosi 35%, od filmów o wyższej wartości artystycznej, oświatowej lub propagandowej — 20%, w wypadkach spornych decyduje kierownictwo Wydziału Podatkowego, opierając się na opinii rzeczoznawców, wydelegowanych przez Wydział Oświaty i Wydział Kultury i Sztuki Zarządu Miejskiego”.
- 2) Skreślić §§ 13, 14 i 15.
- 3) Skreślić w § 16 części od słów: „jeżeli zaś za zastosowane zniżki z §§ 13 i 14” do końca.
- 4) Skreślić w § 17 ustępy 2 i 3.
- 5) Zmienić numerację następujących §§:
  - § 16 otrzyma kolejną numerację 13
  - § 17 „ „ „ 14
  - §§ od 18 do 33 otrzymują kolejną numerację od 15 do 30, a § 34 otrzymuje numerację 31.
- 6) Nadać § 34 nowe brzmienie: „Statut niniejszy obowiązuje od dnia 1 maja 1945 r. po zatwierdzeniu go przez władze nadzorcze i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi”.

Uchwała przeszła jednogłośnie.

Uchwała nr 28:

„Opierając się na uchwale Zarządu Miejskiego w Łodzi, Rada postanawia zatwierdzić przepisy statutu o poborze na rzecz Gminy Miejskiej Łódź podatku drogowego”.

Uchwała przeszła jednogłośnie.

Uchwała nr 29:

„Opierając się na uchwale Zarządu Miejskiego w Łodzi, Rada postanawia pobrać na rok 1945 na rzecz Gminy Miejskiej Łódź dodatek komunalny do państwowego podatku od nieruchomości, położonych na terenie miasta Łodzi według niżej podanych stawek różniczkowych:

- A. Od nieruchomości budynkowych kategorii I, tj. tych, w których co najmniej 50% ogólnej sumy czynszów komornianych przypada na mieszkanie jedno i dwuizbowe:
  - a) przy ogólnej sumie komornego, nieprzekraczającej zł. 2.000 — 30%,
  - b) przy ogólnej sumie komornego ponad zł. 2.000 do 4.000 — 50%,
  - c) przy ogólnej sumie komornego ponad 4.000 zł. — 75% państwowego podatku od nieruchomości, obliczonego w stosunku 7% podstawy wymiaru podatku państwowego.
- B. Od nieruchomości budynkowych kat. II, tj. tych, w których co najmniej 50% ogólnej sumy czynszów komornianych, wzgl. wartości czynszowej przypada na mieszkania 3 i więcej izbowe oraz na lokale handlowe i przemysłowe:
  - a) od nieruchomości mieszkalnych 100%,
  - b) „ „ „ użytkowych na cele handlowe i przemysłowe 100% państwowego podatku od nieruchomości, obliczonego w stosunku 7% podstawy wymiaru podatku państwowego.
- C. Od placów budowlanych oraz gruntów, które uzyskały charakter placów budowlanych — 100% państwowego podatku od nieruchomości, obliczonego w stosunku 7% podstawy wymiaru podatku państwowego.

Nieruchomości budynkowe, w których 50% ogólnej sumy czynszów komornianych przypada na mieszkania jedno i dwuizbowe, a drugie 50% na mieszkania większe, zalicza się do kategorii I.

Dodatek w wysokości przewidzianej w pkt. C pobrany będzie tylko od tych placów budowlanych i gruntów o charakterze placów budowlanych, które państwowym podatkiem opodatkowane zostaną oddzielnie, bez łączenia z wymiarem od budynków; natomiast od placów, które zostaną opodatkowane państwowym podatkiem łącznie z budynkami, dodatek pobrany będzie według stawek właściwych dla danej nieruchomości w myśl pkt. 3 A lub B.

Od dodatku wolne są nieruchomości, podlegające podatkowi państwowemu, a stanowiące własność Gminy Miejskiej Łódź lub przez Zarząd Miejski w Łodzi dzierżawione.

Dodatek wymierzony i pobrany zostanie łącznie z państwowym podatkiem od nieruchomości na rok 1945'.

Uchwała ta przeszła z 1 głosem sprzeciwu—ob. Janasa.

Ob. Badzian referuje następnie sprawę opłat za korzystanie z rzeźni, targowiska i chłodni. W dyskusji zabierają głos ob. ob.: Rudnicki, Gricuk, Rękas, Haneman, poczym powzięto jednogłośnie uchwałę następującą:

Uchwała nr 30:

„Opierając się na uchwale Zarządu Miejskiego z dnia 26 marca 1945 r., Rada postanawia:

1) Zatwierdzić następujące opłaty za korzystanie z rzeźni, targowiska i chłodni:	
zarlak do 100 kg.	zł. 8.—
bydło rogate wyżej 100 kg.	„ 10.—
„ „ „ 150—250 kg.	„ 12.—
„ „ „ 250—325 kg.	„ 14.—
„ „ „ 325 kg.	„ 20.—
cielęta do 15 kg.	„ 3.—
„ wyżej 15 kg.	„ 3.—
barany do 10 kg.	„ 2.—
„ wyżej 10 kg.	„ 3.—
kozy do 15 kg.	„ 2.—
„ wyżej 105 kg.	„ 3.—
żrebaki do 100 kg.	„ 8.—
konie wyżej 100 kg. do 250 kg.	„ 16.—
„ „ 250 kg.	„ 18.—
prosięta do 30 kg.	„ 2.—
świnie wyżej 30 kg. do 80 kg.	„ 10.—
„ „ 80 kg.	„ 11.—
za korzystanie z obory w ciągu 1 dnia od sztuki bydła	„ 1.—
„ „ cielęcica, barana	„ 0,50
„ „ świni	„ 1.—
za każdą następną noc od sztuki koni	„ 1.—
„ „ „ „ bydła	„ 1.—
od sztuki cielęcica, barana	„ 0,50
„ „ świni	„ 0,50
za korzystanie z targowiska od sztuki bydła i koni	„ 3.—
„ „ cielęcica i barana	„ 1.—
„ „ świni	„ 2.—
za postój wozu na targowisku	„ 3.—

za obejrzenie mięsa przywozowego za 1 kg	„ 0,10
za wagę mięsa przywozowego za 10 kg	„ 0,05
za przechowanie mięsa za 1 kg.	„ 0,05
za ważenie mięsa za 10 kg.	„ 0,05
badania trychinoskopowe	„ 2.—
badania bakteriologiczne za zwierzęta: zabite poza rzeźnią	„ 15.—
za dodatkowe ważenie zwierząt żywych, doprowadzonych na targowisko (1-sze ważenie bezpłatne)	
za 1 szt. bydła lub koni	„ 1.—
za 1 szt. cielęcica, barana, owcy	„ 0,50
za 1 szt. świni	„ 0,50
za ważenie zwierząt zabitych: za sztukę bydła lub koni	„ 1.—
za 1/4 „ „ „ „	„ 0,50
za sztukę świni	„ 0,50
za 1/2 „ „ „ „	„ 0,50
za sztukę cielęcica, owcy, kozy	„ 0,50
za korzystanie z hali sprzedaży za 1 kg.	„ 0,05
za przetrzymywanie mięsa w hali uboju: za 1 sztukę dużego bydła za 1 dzień	„ 3.—
za 1/4 „ „ „ „ 1 dzień	„ 0,50
za 1 „ „ „ „ „ „ 1 dzień	„ 2.—
za 1/2 „ „ „ „ „ „	„ 1.—
za odkażanie środków lokomocji dla zwierząt: od 1 wozu	„ 3.—
opłaty rampowe (za ładowanie, albo rozładowanie wagonu podstawionego na bocznicę rzeźni za każdy wagon	„ 25.—
Wszystkie opłaty targowiskowe muszą być uiszczzone przed wpędem.	
za wynajem komór chłodniczych w ciągu 11 mies. (12-ty mies. przeznaczony na czyszczenie chłodni) za 1 m ²	„ 180.—
za korzystanie z tychże komór chłodni w okresach mies. za 1 m ²	„ 20.—
za jednorazowe otwarcie chłodni poza wyznaczonymi godzinami	„ 15.—
za użycie haków w przechłodni do zawieszania mięsa od 1 haka: przy 1 sztuce bydła lub koni	„ 4.—
„ 1/4 „ „ „ „	„ 1.—
„ 1 „ „ „ „	„ 2.—
„ 1/2 „ „ „ „ „ „	„ 1.—
za sprzedaż 1 sztangi sztucznego lodu	„ 1,50

Przy sprzedaży hurtowej nie mniej jak 50 sztang cena lodu może być przez Dyрекcję indywidualnie ustalana.

- 2) Zatwierdzić podatek miejski od mięsa bitego na kontyngent i dla wojska w wysokości 100% opłat, wyszczególnionych w pkt. 1) i pobierać go łącznie z tymi opłatami.
- 3) Zatwierdzić podatek miejski od mięsa bitego poza kontyngentem, dla wolnego handlu, w wysokości 500% opłat, pobieranych w pkt. 2) i pobierać wyłącznie z tymi opłatami.
- 4) Udzielić Rzeźni Miejskiej pożyczkę w wysokości 100% opłat, wyszczególnionych w pkt. 1), a pobieranych na podstawie pkt. 2) uchwały".

W związku z ustaleniem cen biletów wstępu do Miejskiego Ogrodu Zoologicznego, wyłoniła się dyskusja, w której głos zabierają ob. ob.: referent wniosku Andrzejak, Kaźmierczak i Dębicki, poczym zapadła uchwała przy 2-ch głosach sprzeciwu.

Uchwała nr 31:

„Opierając się na uchwale Zarządu Miejskiego Nr 7 z dnia 19.IV 45 r., Rada postanawia ustalić następujące ceny biletów wstępu do Miejskiego Ogrodu Zoologicznego, a mianowicie:

a) osoby dorosłe	zł. 10.—
b) pracujący z żoną, za okazaniem legitym. służbowej, od osoby po	„ 3.—
c) dzieci, młodzież szkół powszechnych, średnich i akademickich za okazaniem legitymacji	„ 1.—
d) szeregowi i podoficerowie	„ 1.—
e) wycieczki szkolne pod opieką nauczycieli, za wyjątkiem sobót i świąt od osoby	„ 0,50
f) abonament roczny	„ 100.—

Ranni żołnierze, oraz dzieci do lat 7-miu, pod opieką rodziców, korzystają z bezpłatnego wstępu.

Z kolei ob. Badzian zreferował sprawę tramwajów miejskich, przedstawiając wniosek o zmianie taryfy tramwajowej, mający kurs zwykły, w następstwie czego wywiązała się żywa dyskusja, w której brali udział ob. ob.: Haneman, Rękas, Rudnicki, Wachowicz, Laszewski, Dzikowska, Andrzejak, Dąbrowski i Prez. Mijał. Celem uzgodnienia stanowiska radnych odnośnie proponowanej zmiany taryfy tramwajowej — przewodniczący zarządził 1-godzinną przerwę.

Posiedzenie zostało wznowione po przerwie obiadowej o godz. 17-ej. Przewodniczący udzielił głosu ob. Badzianowi, który zmodyfikował pierwotny wniosek Komisji Finansowo - Budżetowej, dotyczący zmiany taryfy tramwajowej.

Następnie ob. Stawiński wystąpił z konkretnym wnioskiem, zaopatrzoną w kilka podpisów radnych. W wywiązanej dyskusji wzięli udział ob. ob.: Andrzejewski, Prezydent Mijał, Dyrektor Tramwajów Miejskich, Badzian i Wachowicz. Przewodniczący ob. Mijał poddał wniosek ob. Sta-

wińskiego pod głosowanie. Wniosek ten przeszedł przy wstrzymaniu się od głosu 1 osoby i 13 głosach przeciwnych w formie następującej uchwały:

Uchwała nr 32:

„Rada postanawia wprowadzić z dniem 1 czerwca 1945 r. opłaty za bilet miesięczny dwuprzejazdowy dziennie dla pracujących i jednego członka rodziny miesięcznie od osoby po zł. 30.— dla uczącej się młodzieży i nauczycielstwa miesięcznie od osoby po „ 20.— oraz za bilet normalny jednoprzejazdowy „ 3.—

Do czasu uregulowania tej sprawy przez Dyрекcję Kolei Elektrycznej utrzymać dotychczasowy stan opłat”.

Sprawę opłat na rzecz wodociągów i kanalizacji zreferował ob. E. Andrzejak. W dyskusji wzięli udział ob. ob.: Rudnicki, Janas, Stawiński, Andrzejewski, Haneman i Badzian, przyczym przewodniczący prosił radnych o deklarowanie konkretnych wniosków. Ostatecznie powzięto uchwałę następującej treści:

Uchwała nr 33:

„Zgodnie z wnioskiem Dyrekcji Przedsiębiorstwa Miejskiego „Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi” z dnia 3 kwietnia 1945 r. oraz nawiązując do uchwały Prezydium Zarządu Miejskiego Nr 30 z dnia 26 marca 1945 r., Rada postanawia:

1) nadać § 45 przepisów kanalizacyjnych dla m. Łodzi następujące brzmienie: „Ustanawia się następujące opłaty jednostkowe za korzystanie z miejskich urządzeń kanalizacyjnych — od każdego zainstalowanego w połączonej z kanałem ulicznym nieruchomości:

a) zlewu, zmywaka małego, umywalni, bidetu, rocznie	zł. 60.—
b) wanny	„ „ 90.—
c) klozetu (za każde oczko)	„ „ 180.—
d) zmywaka dużego, pisuaru, wpustu podłogow.	„ „ 120.—
e) wpustu podwórzowego (do ścieków brudnych)	„ „ 180.—

Opłaty będą pobierane kwartalnie z dołu.

2) ustalić opłatę za wodę w wysokości zł. 1.80 za 1 m³ oraz stałe opłaty za wodomierze w wysokości:

do 3 m ³	zł. 9.—
„ 5 „	„ 10.—
„ 10 „	„ 12.—
powyżej 10 m ³	„ 25.—

Dla budynków rządowych, miejskiej użyteczności publicznej oraz przemysłu, pracującego dla celów społecznych i państwowych, udziela się zniżki do 20%.

Opłaty będą pobierane co miesiąc według wskazań wodomierza”. Powyższe opłaty obowiązują od dnia 1 stycznia 1945 r.”

Uchwała Nr 33 przeszła z 2 głosami sprzeciwu.

Następnie ob. Haneman wznowił wniosek odnośnie cen biletów tramwajowych. W wyłonionej dyskusji wzięli udział ob. ob.: Stawiński,

Gallas i Wachowicz. Definitywnie powzięto przy 11 głosach sprzeciwu następującą uchwałę:

Uchwała nr 34:

„Opierając się na uchwale Komisji Finansowo - Budżetowej z dnia 21 kwietnia 1945 r., Rada postanawia:

1. wprowadzić z dniem 2 maja 1945 r. na okres jednego miesiąca taryfę opłat za przejazd tramwajami miejskimi:

bilet 2-przejazdowy (z powrotem) dla dorosłych do godz. 8-jej rano	zł.	1.—
bilet 1-przejazdowy dla dorosłych bez prawa przesiadania po godz. 8-jej rano	„	3.—
bilet 1-przejazdowy dla dzieci od lat 6 — 14, uczącej się młodzieży i wojskowych	„	0.50
imienny bilet miesięczny	„	300.—

 Dzieci do lat 6-ciu, o ile jadą pod opieką dorosłych, korzystają z bezpłatnego przejazdu, nie więcej jednak, jak dwoje dzieci; dziecko jadące samo opłaca zł. 0.80.
2. Ustalić, że cena biletu jazdy obejmuje jednocześnie 15% opłatę na rzecz Gminy Miejskiej Łódź”.

Po wyczerpaniu porządku dziennego Przewodniczący ob. K. Mijał zamknął posiedzenie o godz. 18-jej.

Sekretarz:

(—) Henryk Piątkowski.

Przewodniczący:

(—) Kazimierz Mijał.

P R O T O K Ó Ł

VI Plenarnego Posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Łodzi,

odbytego dnia 8 maja 1945 r. w gmachu „Grand Hotel” w sali klubu Związku Przemysłowców Łódzkich, Traugutta 1.

Komplet radnych: 78.

Obecnych radnych: 51.

Nieobecnych usprawiedliwionych 2 — ob. Głowacki Lucjan, ob. Załuski Feliks.

Nieobecnych nieusprawiedliwionych 25: ob. ob. Borkowski Jakub, Dąbrowski Jan, Gołębiowski Stanisław, Jaranowska Adela, Karczewski Artur, dr. Kopacz Artur, Karolak Roman, Król Konstanty, Maciejewski Kazimierz, Nieśmiałek Władysław, Piotrowski Waclaw, ks. Patynowski Franciszek, Pipczyński Roman, Rudnicki Romuald, Rękas Michał, Sowiński-Loga Ignacy, Stalski-Przybył Kazimierz, Stawiński Eugeniusz, Szudziński Stefan, Szletyński Henryk, Szubert Stanisław, Wróblewski Edward, dr. Wojcikiewicz Jan, Gajowniczek Stanisław i Granas Romana

Obecni Prezydenci: Prez. Mijał Kazimierz, wiceprez. wiceprez. Duniak Stanisław, Gallas Kazimierz, Ajnenkiel Eugeniusz.

Obecni ławnicy Zarządu Miejskiego: Badzian Wienczysław, Jagodziński Julian, Nowicki Bolesław, Skarbek Paweł, Szymański Longin, Wasiak Bolesław, Wiktor Jan, Wróblewski Edward.

Godzina 8.30. Przewodniczący — ob. Mijał:

„Otwieram VI Plenarne Posiedzenie Miejskiej Rady Narodowej. Dzisiejsze posiedzenie odbywa się w dniu o wielkim znaczeniu dla całej ludzkości. Dziś podana będzie jednocześnie z 3-ch stolic mocarstw świata: Stanów Zjednoczonych, Angli i Związku Radzieckiego przez kierowników tych potęg — Prez. Trumana, Prem. Churchilla i Marsz. Stalina — wiadomość o całkowitej kapitulacji hitlerowskich Niemiec (oklaski). Hitlerizm pragnął metodami morderckimi opanować władzę nad światem. Twórca hitleryzmu zamierzał z narodów Europy uczynić swoich niewolników, odmawiając im praw człowieczeństwa, przysługujących jedynie narodowi niemieckiemu. Niecne dążenia Hitlera były uwidocznione w przemówieniach jego i propagandzie Goebelsa. Dziś prowadzi się walkę o to, jakim będzie świat na przestrzeni tysiącleci. Hitlerizm, ta brutalna siła, deptała wszelkie prawa ludzkości, niszczył kulturę wieków po to, aby brutalna siła Hitlera zapanowała nad światem. Gdyby Hitlerowi udało się zwyciężyć, świat pograżyłby się na długie wieki w mroki średniowiecza. Widzieliśmy organizację, butę niemiecką, a więc to, co Hitler mówił, że Niemcy na przestrzeni tysiąca lat będą panować nad światem — gdyby zwyciężył — urzeczywistniłby swój plan. Przywódce faszyzmu przekonali się, jak krucha i nietrwała była ich idea. Idea demokracji okazała się bardziej trwała, za którą bohatercko przelewali krew żołnierze. Państwa sprzymierzone odniosły całkowite zwycięstwo nad brutalną siłą hitleryzmu. Dziś zadano ostateczny cios wsteczniemu niemieckiemu, które z areny dziejowej nie chciało zejść dobrowolnie. Jeszcze grupy fanatyczne s.s.-manów biją się gdzieniegdzie, ale są to śmiertelne drgawki bestii hitlerowskiej. Przed nami otwiera się okres wolności — demokracji — okres postępu, który nastąpił w pierwszym rządzie z wielkim wkładem krwi bohaterskiej Armii Czerwonej. Armia Czerwona była tym pierwszym murem, o który rozbił się pochod hitleryzmu. Narody sprzymierzone, mimo różnych podejść reakcji, wykazały wielką dojrzałość polityczną — jasno przyświecał im jeden cel — utrzymanie jedności, zdając sobie sprawę, że wszelkie rozbieżności prowadzą do bankructwa, na które czeka Hitler. To też nie doszło do rozbitcia. Okres pokoju w skali światowej, dla nas to okres walki o ten pokój wewnętrzny, o ostateczne pokonanie reakcji. Dziś widzimy pewne zaostżenia międzyalianckie. Nie należy sądzić, że to są objawy jakiegoś rodzącego się konfliktu. To są przejawy normalnych tarć, jakie uwidaczniają się przy zbieraniu owoców zwycięstwa. Z naszej strony widzimy konieczność rozszerzenia i sementowania bloku polskiej demokracji, zaniechania starć, zwarcia 4-ch partii: PPR, PPS, Stronnictwa Demokratycznego, Stronnictwa Ludowego w jednym bloku demokracji polskiej, ażeby swą pracą, swym zrozumieniem potrzeby chwili wszystkie elementy wahające się skupić przy bloku demokratycznym. Gdy porównamy manifestację 1 maja (to są fakty) i wpływ reakcji — to możemy powiedzieć: masę są za nami. Lecz gdy postawimy pytanie, czy większość narodu jest z nami, to odpowiemy, że niezupełnie. Między nami, a reakcją jest warstwa chwiejnych ludzi, która nie należy do reakcji, ale nie stoi jeszcze przy nas. Chodzi o to, by blok

demokratyczny swym postępowaniem rozwiewał wszelkie iluzje, które rozsiewa reakcja i by te elementy chwiejne zostały wchłonięte pod kierownictwo bloku demokratycznego (oklaski). Plenarna sesja Krajowej Rady Narodowej wykazała, że niema nic sztucznego w naszym dzisiejszym układzie sił — blok nasz cechuje żywotność. Mieliśmy wystąpienia krytyczne i poprawki 2-ch dekretów Rządu, a mianowicie: 1) o Volksdeutsche'ach i 2) o spadkobranium. Niema żadnego majoryzowania stronnictwa przez stronnictwo. Każde stronnictwo, wykazując swoje odrębne oblicze, stało na stanowisku obrony Demokratycznej Rzeczypospolitej (oklaski). Taka jest nasza demokracja, która coraz bardziej się umacnia. My musimy także uderzyć tu w sekciarstwo poszczególnych partii: PPR, PPS, Stronnictwo Ludowe i Demokratycznego. Pamiętać należy, że każde stronnictwo ma swoje pole działania, a wszyscy razem mamy jedną walkę — walkę z reakcją do ostatka. Widzimy więc konieczność istnienia koalicji. Zostały odniesione zwycięstwa w skali międzynarodowej, muszą być odniesione zwycięstwa i w skali polskiej (oklaski). Po ogłoszeniu oficjalnej kapitulacji Niemiec nastąpiła 10-minutowa cisza dla uczczenia pamięci tych, którzy polegli w walce z hitleryzmem. W Anglii stanęły fabryki, przerwano pracę, oddając się radości z racji odniesionego zwycięstwa. My musimy się najbardziej cieszyć z tego zwycięstwa — przegrana aliantów — to śmierć dla narodu polskiego. Kapitulację Niemiec musimy uczcić należycie radosną manifestacją. Proponuję uczcić bojowników, poległych w walce o wolność Polski, 1-minutową ciszą. (Obecni na sali wstają). Świątować będziemy po skapitulowaniu resztek hitlerowskich grup, gdy przestanie broczyć krew Żołnierza Polskiego i Armii Czerwonej”.

Obrady odroczone do czwartku do godziny 10-ej rano. W ostatniej chwili wpłynął nagły wniosek.

Uchwała 35.

„Miejska Rada Narodowa na posiedzeniu w dniu 8 maja 1945 r. uchwała: Dla uczczenia zwycięskiego zakończenia wojny z faszyzmem hitlerowskim przemianować Wodny Rynek na „Plac Zwycięstwa”.

Wezwać Zarząd Miejski, aby doprowadził Plac Zwycięstwa do odpowiedniego stanu, godnego reprezentacyjnego punktu miasta.

Przewodniczący poddaje wniosek pod głosowanie, który przyjęto przez aklamację.

Zarządzono 5-minutową przerwę, celem powzięcia odpowiedniej rezolucji. Po przerwie Przewodniczący wznowił obrady, oświadczając, że Komisja Porozumiewawcza 4-ch stronnictw demokratycznych zgłosiła następujący projekt rezolucji:

„Miejska Rada Narodowa w Łodzi na posiedzeniu historycznym w dniu 8 maja, w dniu zakończenia wojny, w dniu wiekopomnego zwycięstwa narodów sprzymierzonych nad Niemcami hitlerowskimi składa najgłębszy hołd bohaterskim armiom sprzymierzonych narodów, a przede wszystkim Armii Czerwonej, która pierwsza zwycięsko stawiała czoła hordom hitlerowskim i w wiekopomnej bitwie sta-

lingradzkiej dokonała decydującego przełomu w wojnie, krusząc armie niemieckie i wyzwalając narody od koszmaru hitlerowskiej niewoli.

W tym zwycięskim pochodzie odzyskała wolność i nasza Ojczyzna dzięki bohaterstwu broni Armii Czerwonej i Wojska Polskiego.

Zwycięstwa Armii Czerwonej ułatwiły sojusznicznym armiom na zachodzie ich wspaniałe operacje ofensywne i w ten sposób na gardle Niemiec hitlerowskich zacisnęły się kleszcze śmierci.

Skończyła się prawie 6-letnia noc niewoli narodów Europy, zamienionych przez Hitlera w jeden wieki obóz koncentracyjny.

Skończyły się lata grozy, lata trwogi, lata Oranienburgów, Majdanków, Rawensbrücków, Oświęcimów.

Dzień 8 maja 1945 r. przejdzie do historii jako dzień triumfu człowieka nad wcieleniem zbrodni, wsteczństwa, barbarzyństwa, degeneracji.

Nowa droga otwiera się przed znękaną, wykrwawioną ludzkością, spragnioną pokoju i twórczej pracy — droga demokracji, droga postępu.

Nigdy już nie pozwoli ludzkość, aby hydra faszyzmu podniosła swoje głowy w krajach Europy i całego świata.

Wolność narodów, władza ludu — oto droga do szczęścia ludzkości.

Jak świat długi i szeroki — rozbrzmiewa dziś triumfalny śpiew radości, śpiew zwycięstwa.

Niech sławia pokolenia bohaterów tej wojny — żołnierzy armii narodów sprzymierzonych.

Niech wieki przetrwa chwała Czerwonej Armii i jej Wodza Marszałka Stalina.

Niech żyje w naszym narodzie chwała Żołnierza Polskiego, który wraz z Armią Czerwoną zatknął sztandary zwycięstwa w Berlinie”.

Przewodniczący stwierdził, że Miejska Rada Narodowa w Łodzi na swym VI posiedzeniu rezolucję przyjęła przez aklamację.

Po odśpiewaniu Hymnu Narodowego Przewodniczący zamknął obrady do czwartku, tj. dnia 10 maja do godz. 10-ej rano, zaznaczając, że zawiadomienia o VII plenarnym posiedzeniu MRN otrzymają wyłącznie nieobecni w dniu dzisiejszym członkowie Rady.

VI Plenarne Posiedzenie wznowione w dniu 10 maja 1945 r.

Komplet radnych 78.

Obecnych radnych 60.

Nieobecnych usprawiedliwionych 2: ob. Maciejewski Kazimierz, ob. Rękas Michał.

Nieobecni nieusprawiedliwieni: ob. ob. Augustyniak Bronisław, Dąbrowski Jan, Dębicki Czesław, Karaczewski Artur, dr. Kopacz Artur, Karolak Roman, Król Konstanty, Pokorski Józef, Pietrzyk Stanisław, ks. Patynowski Franciszek, Rudnicki Romuald, Rutkowski Józef, Szletyński Henryk, Szubert Stanisław, Wojtyński Jan, Gajowniczek Stanisław.

Obecni: Prezydent Mijał Kazimierz, wiceprezydenci: Duniak Stanisław, Gallas Kazimierz, Ajnenkiel Eugeniusz.

Obecni ławnicy: Badzian Wienczysław, Jagodziński Julian, Nowicki Bolesław, Skarbak Paweł, Szymański Longin, Wasiak Bolesław, Wiktor Jan, Wróblewski Edward.

O godz. 11-ej Przewodniczący ob. Mijał Kazimierz wznowił VI Plenarne Posiedzenie MRN, proponując uzupełnienie porządku dziennego dwoma punktami.

Za zgodą obecnych porządek dzienny ustalono:

- 1) Odczytanie protokołu z poprzedniego posiedzenia.
- 2) Sprawa powołania nowych radnych i ich zaprzysiężenie.
- 3) Interpelacje i komunikaty.
- 4) Sprawa taryfy tramwajowej.
- 5) Sprawa uposażenia członków Komisji Mieszkaniowej.
- 6) Powołanie Przewodniczących Komisji Mieszkaniowych.
- 7) Sprawa opłat.
- 8) Uzupełnienie Komisji Kontroli Społecznej i podział jej zakresu działania.
- 9) Wybór 50 kandydatów na ławników do Sądu Grodzkiego.
- 10) Przekształcenie Wydziału Prawnego na Oddział Prawny Wydziału Prezydyjnego.
- 11) Sprawa przyznania Marii Dąbrowskiej, zasłużonej artystce dożywotniego zaopatrzenia z funduszy miejskich.
- 12) Sprawa budżetu:
  - a) prowizorium budżetowe za czas od 17.I do 31.III.45 r.
  - b) prowizorium budżetowe za kwiecień i maj 1945 r.

Odczytany protokół z poprzedniego posiedzenia przyjęto jednogłośnie, poczym zgodnie z 2-im punktem porządku dziennego, powzięto następującą uchwałę:

Uchwała nr 36:

„Miejska Rada Narodowa w Łodzi postanawia, w związku z wyborem członka Rady — ob. Nowickiego Bolesława na ławnika Zarządu Miejskiego dokooptować do składu MRN w Łodzi ob. Granas Romanę z ramienia Polskiej Partii Robotniczej”.

Przewodniczący zaprzysiężył dokooptowaną ob. Granas Romanę i ob. Domagałową Aleksandrę, która została dokooptowana na poprzednim zebraniu MRN.

Ob. radny Nieśmiałek Władysław złożył dwie interpelacje:

- 1) MRN zwraca się do Prezydium Zarządu Miejskiego o spowodowanie zaopatrzenia w mieszkania nauczycieli szkół niższych i średnich oraz wykładowców wyższych uczelni, nieposiadających dotychczas takich.

Miejska Rada Narodowa zwraca się do Prezydium Zarządu Miejskiego o złożenie do 1 lipca br. sprawozdania z wykonania powyższego zlecenia.

- 2) Miejska Rada Narodowa prosi Prezydium Zarządu Miejskiego o złożenie sprawozdania z wykonania uchwały Rady Miejskiej z dnia 20 marca br. w sprawie zaopatrzenia Akademii Sztuk Pięknych w odpowiedni budynek, a profesorów Akademii — w mieszkania; zaś ob. radny Przybył-Stalski trzecią:
- 3) Miejska Rada Narodowa zwraca się do Prezydium Rady Narodowej o przystąpienie do remontu budynku Rady Miejskiej przy ul. Pomorskiej.

Na interpelacje odpowiedzi wyjaśniających udzielił Prezydent miasta, zaznaczając, że odnośnie pierwszej interpelacji zbada rzecz gruntownie.

Ob. Wachowicz wystąpił z interpelacją w związku z cofnięciem uchwały o taryfie tramwajowej; przewodniczący zwrócił uwagę, że sprawie tej będzie poświęcony następny punkt porządku dziennego i wówczas udzieli odpowiedzi na uczyniony zarzut. Kwestia taryfy tramwajowej wzbudziła żywioną dyskusję. Radnemu Wachowiczowi udzielił wyjaśnienia Prezydent miasta, zaznaczając, że podwyżka cen biletów tramwajowych zbiegła się z obchodem 1-go maja i była przez szerokie masy pracownicze i robotnicze komentowana złośliwie jako prezent w dniu Święta Pracy. Chcąc przełamać niezadowolenie, Prezydent miał kilka dróg do wyboru: zawiesić uchwałę jako Wojewoda Grodzki, jako Prezydent miasta, bądź jako przewodniczący MRN. Nie chcąc narażać na szwank autorytetu MRN, zawiesił tę uchwałę jako przewodniczący z tym, że na najbliższym Plenarnym Posiedzeniu wprowadzi taryfę tramwajową na porządek dzienny, co właśnie ma dzisiaj miejsce. Nie należy decyzji jego traktować jako dyktatorskiego posunięcia, jedynie powodując się nastrojami mas i koniecznością chwili, zdecydował się na taką decyzję. Wypadek ten nie może być precedensem na przyszłość, jako nie mający żadnych podstaw prawnych. Ob. radna Aletowa Stanisława odczytała artykuł „Głosu Ludu”, który, nieudolnie interpretując intencje MRN odnośnie uchwalonej taryfy tramwajowej, wprowadza opinię publiczną w błąd i godzi w powagę członków MRN. Ob. Loga-Sowiński imieniem Stronnictwa „PPR” zgłasza zastrzeżenie, że tego rodzaju uchwały nie mogą być zatwierdzane zbyt pochopnie i że omawiana uchwała została powzięta przez Radę pod nieobecność większej części przedstawicieli PPR. Ob. ławnik Zarządu Miejskiego — Badzian referuje sprawę taryfy, nawiązując kwestię z punktu widzenia gospodarki Dyrekcji Tramwajów, przytaczając dane, dotyczące stanu finansowego tramwajów, zniszczenia taboru, przy konieczności inwestycji starych i budowy nowych wagonów. Następnie zabierają jeszcze głos ob. radni: Haneman, Wachowicz i Litwin. Ob. Przew. Komisji Finansowo-Budżetowej — Andrzejak odpiera zarzuty, jakie padły pod adresem Komisji. Referent sprawy — ob. Badzian — prosi o uchwalenie proponowanej taryfy. Celem uzgodnienia stanowiska radnych przewodniczący zarządził 30-min. przerwę. Po przerwie radny Andrzejak komunikuje zebranym, że wniosek ob. Badziana uzgodniono z tym, że nowa taryfa będzie obowiązywała od 1-go czerwca.

Uchwała nr 37:

„Miejska Rada Narodowa w Łodzi, zgodnie z wnioskiem Wydziału Przedsiębiorstw Miejskich z dn. 7 maja 1945 r. postanawia:

- wprowadzić z dniem 1 czerwca 1945 r. następujące opłaty za przejazd tramwajami miejskimi:

bilet normalny 1-przejazdowy dla dorosłych bez prawa przesiadania	zł. 2.—
bilet 1-przejazdowy dla dzieci od lat 6 do 14, studentów i wojskowych bez prawa przesiadania	„ 0.50
bilet miesięczny uczniowski, uprawniający do 2-ch przejazdów dziennie bez prawa przesiadania	„ 20.—
bilet miesięczny pracowniczy i nauczycielski, uprawniający do 2-ch przejazdów dziennie bez prawa przesiadania	„ 30.—
bilet miesięczny rodzinny (dla jednego członka rodziny, żony lub dziecka), uprawniający do 2-ch przejazdów dziennie bez prawa przesiadania	„ 30.—
oraz imienny bilet miesięczny	„ 300.—

Posiadacz biletu miesięcznego 2-przejazdowego ma prawo do jednorazowego przesiadania się na inny pociąg przy każdym przejeździe, aby mógł dojechać do miejsca pracy; w tym celu winien wykupić każdorazowo dodatkowy bilet przesiadkowy **za opłatą 20 gr.**

Bilet przesiadkowy do biletu normalnego 2-zł. wynosi 1 zł.

Dzieci do lat 6-ciu, o ile jadą pod opieką dorosłych, korzystają z bezpłatnego przejazdu, nie więcej jednak, jak dwoje dzieci. Dziecko jadące samo, opłaca zł. 0.50.

- ustalić, iż bilet miesięczny uczniowski, pracowniczy, nauczycielski i rodzinny winien być po drugiej stronie zaopatrzonej w imię, nazwisko i adres właściciela biletu oraz stempel firmy lub zakładu naukowego.
- ustalić, że cena biletu jazdy obejmuje jednocześnie 15% opłatę na rzecz Gminy Miejskiej Łódź.

Uchwałę przyjęto jednogłośnie.

Na wniosek radnego Wachowicza MRN postanowiła jednogłośnie anulować poprzednio uchwaloną taryfę tramwajową w dniu 27 kwietnia 1945 r. za Nr 34.

W sprawie poborów dla Przewodniczących Komisji Mieszkańczych zapadła uchwała przy wstrzymaniu się od głosu jednej osoby.

Uchwała nr 38:

„Miejska Rada Narodowa w Łodzi, zgodnie z wnioskiem Prezydium z dnia 6.IV br., postanawia uchwalić pobory:

- dla Głównego Przewodniczącego Komisji Mieszkańczych na Łódź miesięcznie zł. 2.000.—
- dla Przewodniczących Rejonowych Komisji Mieszkańczych miesięcznie „ 1.500.—

oraz:

- dla Członków Rejonowych Komisji Mieszkańczych diety w wysokości zł. 35.— dziennie dla każdego.

W sprawie proponowanej listy kandydatów na przewodniczących komisji mieszkaniowych radny Wachowicz zgłosił poprawkę: zamiast kandydata PPS Kuli Józefa, proponując ob. Bienieckiego Józefa, poczym listę kandydatów przyjęto przy wstrzymaniu się od głosu 2-ch osób.

Uchwała nr 39:

„Miejska Rada Narodowa w Łodzi, zgodnie z wnioskiem Prezydium z dnia 27.IV.45 r., postanawia powołać na Przewodniczącego Komisji Mieszkańczych na Łódź ob. Łapkowską Irenę, oraz na Przewodniczących Komisji Rejonowych ob. ob.: Klajbera Mieczysława, Pieńkowskiego Eugeniusza, Jarzębowskię Hieronima, Matuszewskiego Zygmunta, Janika Henryka, Mertina Kazimierza, Ubysza Jana, Groszkowskiego Romana, Domeradzką Anielę, Kostrzewę Stefana, Aletową Stanisławę, Grabowskiego Henryka, Wilńskiego Mieczysława, Kubiaka Józefa, Podsiadłego Mariana, Sapiejkę Józefa, Grzembę Rajnolda, Kosiarek Edmunda, Frontczaka Mariana, Zarzyckiego Jana, Cłapińskiego Teodora, Bienieckiego Józefa, Walczak Leokadię i Andrzejewskiego Bronisława”.

Opłaty Wydziału Przemysłowego referuje ob. Waclaw Kaczmarek, które przeszły przy wstrzymaniu się 1-ej osoby od głosu w następującej uchwale:

Uchwała nr 40:

„Miejska Rada Narodowa, przychyliając się do wniosku Zarządu Miejskiego z dn. 2 maja 1945 r., postanawia, nawiązując do uchwały swej Nr 25 z dnia 27 kwietnia 1945 r., ustalić za świadczenia Wydziału Przemysłowego następujące stawki opłat:

V. W Wydziale Przemysłowym.

- Za potwierdzenia zgłoszeń przedsiębiorstw przemysłowych:

a) o obrocie rocznym do zł. 500.000	zł. 1000.—
b) o „ „ od zł. 500.001 do zł. 1.000.000	„ 3000.—
c) o „ „ powyżej zł. 1.000.000	„ 5000.—
- Za potwierdzenie zgłoszeń przedsiębiorstw handlowych:

a) o obrocie rocznym do zł. 500.000	zł. 1000.—
b) o „ „ od zł. 500.001 do zł. 1.000.000	„ 3000.—
c) o „ „ powyżej 1.000.000	„ 5000.—
- Za kartę rzemieślniczą:

a) o obrocie rocznym do zł. 500.000	„ 500.—
b) o „ „ od zł. 500.001 do zł. 1.000.000	„ 1500.—
c) o „ „ powyżej zł. 1.000.000	„ 3000.—
- Za komisyjne badanie lokalu i urządzenia lub miejsca upatrzonego na założenie zakładu przemysłowego:

a) o obrocie rocznym do zł. 500.000	„ 250.—
b) o „ „ od zł. 500.001 do 1.000.000	„ 500.—
c) o „ „ powyżej zł. 1.000.000	„ 1000.—

V.	Za komisyjne badania lokalu i urządzenia lub miejsca, upatrzonego na założenie zakładu handlowego:	
	a) o obrocie rocznym do zł. 500.000	250.—
	b) o „ „ od zł. 500.001 do zł. 1.000.000	500.—
	c) o „ „ powyżej zł. 1.000.000	1000.—
VI.	Sprawdzenie technicznego zakładu przemysłowego lub przedsiębiorstwa handlowego:	
	a) o obrocie rocznym do zł. 500.000	100.—
	b) o „ „ od zł. 500.001 do zł. 1.000.000	250.—
	c) o „ „ powyżej zł. 1.000.000	500.—
VII.	Za zatwierdzenie projektu urządzenia zakładu przemysłowego lub przedsiębiorstwa handlowego bez planu na zasadzie szczegółowego opisu lokalu i urządzeń:	
	za 1 mtr. kwadratowy	2.50
VIII.	Za zatwierdzenie projektu urządzenia zakładu przemysłowego lub przedsiębiorstwa handlowego od sekcji całej lub zaczętej o wymiarze 20×35 cm.:	
	a) o obrocie rocznym do zł. 500.000	75.—
	b) o „ „ od zł. 500.001 do zł. 1.000.000	150.—
	c) o „ „ powyżej zł. 1.000.000	300.—
IX.	Za wydanie koncesyj na prowadzenie przedsiębiorstw koncesjonowanych, przemysłowych i handlowych:	
	a) o obrocie rocznym do zł. 500.000	1000.—
	b) o „ „ od zł. 500.001 do zł. 1.000.000	3000.—
	c) o „ „ powyżej zł. 1.000.000	5000.—
X.	Za wydanie licencji na przemysł okrężny	500.—
XI.	Opłaty za legitymację komiwojażerów	1500.—
XII.	Opłaty za samodzielnych agentów handlowych	3000.—
XIII.	Za udzielenie zwolnienia od obowiązków wykazania dowodu uzdolnienia	500.—
XIV.	Za zatwierdzenie statutu cechu	1000.—
XV.	Za potwierdzenie zgłoszenia o uruchomieniu przedsiębiorstwa:	
	a) przewozowego dorożkami konnymi	500.—
XVI.	Za potwierdzenie zgłoszenia przedsiębiorstwa przewozowego wozami ciężarowymi i platformami:	
	a) o obrocie rocznym do zł. 500.000	500.—
	b) o „ „ od zł. 500.001 do zł. 1.000.000	3000.—
	c) o „ „ powyżej zł. 1.000.000	5000.—
XVII.	Za potwierdzenie przedsiębiorstwa usługowego:	
	a) pościągów ręcznych i tragarzy z wózkami	50.—
	b) drobnego handlu ulicznego	300.—
XVIII.	Za kartę jazdy dla powożących	100.—
XIX.	Za sporządzenie odpisów wydanych uprawnień od strony całej lub zaczętej	20.—
XX.	Opłata za druki	1.—

Sprawę Komisji Kontroli Społecznej referuje Prez. Miasta, która to sprawa przechodzi jednogłośnie.

Uchwała nr 41:

„Miejska Rada Narodowa postanawia: uzupełnić Komisję Kontroli Społecznej, powołując do życia:

- a) Komisję Kontroli Administracji,
- b) „ „ Samorządu,
- c) „ „ Przedsiębiorstw,

w składzie po 5-ciu członków rady w każdej z nich, z tym, że skład osobowy podadzą poszczególne kluby radzieckie”.

Zgłoszone listy kandydatów na ławników do Sądów Grodzkich przyjęto jednogłośnie.

Uchwała nr 42:

„Miejska Rada Narodowa w Łodzi, opierając się na piśmie Kierownika Sądu Grodzkiego w Łodzi z dnia 27.IV.45 r. Nr Prez. 151/45, postanawia powołać na ławników z ramienia Rady Narodowej do rozpoznawania spraw o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego elementów wrogich, osoby następujące:

ze Stronnictwa PPR — Łęcki Kazimierz, Miller Alfred, Saar Feliks, Szalewicz Kazimierz, Stępień Feliks, Waśkiewicz Piotr, Chmiela Antoni, Komorowski Stefan, Krajewski Zygmunt, Skorski Edward, Szymczak Jerzy, Janik Stefan, Jakubowski Czesław; ze Stronnictwa PPS — Moliter Wanda, Brożyński Stanisław, Mikołajczyk Władysław, Ciołek Władysław, Breda Edward, Popławski Józef, Stolarek Tadeusz, Słoń Ludwik, Hendzlik Franciszek, inż. Kowalski Tadeusz, Gnyp Mieczysław, Karolakowska Regina, Gorzędowski Feliks;

ze Stronnictwa Demokratycznego: Woźnicki Bolesław, Muszyński Aleksander, Adamski Władysław, Bąbol Feliks, Bałowska Zofia, Kowalski Feliks, Byczkowski Franciszek, Kaźmierczak Jan, Sandomierski Tadeusz, Pawlikowski Zygmunt, Hołowaczowa Anna, Smoliński Edward, Wasiak Leokadia;

z Okręgowej Rady Związków Zawodowych — Starczewski Władysław, Józefczyk Konrad, Gebarowski Marian, Graczyk Józef, Chudzik Józef, Berendt Edward, Piwowarska Irena, Zawierucha Józef, Stańczyk Bolesław, Bijak Antoni, Gradecki Zygmunt, Sapata Józef, Kolasiński Leon;

ze Stronnictwa Ludowego — Karolak Józef, dr. Chęciński Tadeusz, Kopeć Stefan, Miścik Ignacy, Zasadzki Czesław, Kowalewski Zygmunt, Wizner Jan, Kołaczkowski Jerzy”.

Jednogłośnie również aprobowano niżej podaną uchwałę:

Uchwała nr 43:

„Miejska Rada Narodowa w Łodzi, opierając się na uchwale Kolegium Zarządu Miejskiego Nr 2 z dnia 14.IV.45 r., postanawia skasować Wydział Prawny, jako samodzielną jednostkę administra-

cyjną i przemianować go na Oddział Prawny, włączając organizacyjnie do Wydziału Prezydyjnego”.

W sprawie przyznania Marii Dąbrowskiej, zasłużonej artystce, dożywotniego zaopatrzenia z funduszków miejskich, uchwalono przy 4-ch głosach sprzeciwu:

Uchwała nr 44:

„Zgodnie z wnioskiem Wydziału Prezydyjnego z dnia 13 kwietnia 1945 r. i decyzją Kolegium Zarządu Miejskiego z dn. 14.IV.45 r. Miejska Rada Narodowa postanawia:

- 1) przyznać zasłużonej artystce — Marii Dąbrowskiej — z uwagi na jej długoletnią pracę sceniczną na scenach polskich, a zwłaszcza na scenach teatrów łódzkich — dożywotnie zaopatrzenie z funduszków miejskich;
- 2) wypłacać zł. 1.000 miesięcznie”

Ob. radny Wachowicz Henryk stawia nagły wniosek o nadanie szeregowi ulic i parków nowych nazw. Nagłość wniosku uchwalono jednogłośnie, zaś proponowane przemianowania przeszły przez aklamację.

Uchwała nr 45:

„Miejska Rada Narodowa w Łodzi na posiedzeniu w dniu 10.V.1945 r. uchwała:

- przemianować ul. Główną na Marszałka Józefa Stalina
 „ „ Rokicińską na Armii Czerwonej
 „ „ Brzezińską na Wojska Polskiego
 „ „ P. O. W. na Armii Ludowej
 „ „ Pierackiego na Prezydenta T. D. Roosevelta;
 przywrócić parkowi Piłsudskiego nazwę „Park Ludowy”;
 przemianować plac Boernera na Norberta Barlickiego;
 przemianować Plac Hallera na Plac 9 Maja”.

Ob. radny Jan Stefan Haneman referuje sprawę budżetu za okres od 17 stycznia do 31 marca 1945 r., który przyjęto jednogłośnie.

Uchwała nr 46:

- 1) „Miejska Rada Narodowa postanawia przyjąć zwyczajne zamierzenia skarbowe (budżet administracyjny) Zarządu Miejskiego w Łodzi za okres od 17 stycznia do 31 marca 1945 r., przewidujące, stosownie do załączonego zestawienia,
    - we wpływach kwotę zł. 9.120.000.—
    - w wydatkach „ „ 5.701.500.—
 czyli zamykające się przewyżką wpływów nad wydatkami w kwocie zł. 3.418.500.—
  - 2) przekazać Komisji Rewizyjnej do zbadania obrachunek roczny Zarządu Miejskiego za rok budżetowy 1944/45”.
- Odnosnie sprawy Komisji Rewizyjnej, na wniosek ob. Hanemana, powzięto następującą uchwałę:

Uchwała nr 47:

„Miejska Rada Narodowa postanawia powołać Komisję Rewizyjną w składzie ob. ob.:

Szudzińskiego Stefana
 Janasa Józefa
 Rutkowskiego Józefa
 Feję Franciszka
 Kosztowskiego Symforiana”.

W sprawie budżetu preliminowanego na kwiecień i maj, w dyskusji głos zabierali ob. ob.: Gricuk Sergiusz i Kaczmarek Wiesław. Referent ob. Haneman Jan Stefan udzielił radnym wyjaśnień, prosząc Wysoką Radę o uchwalenie proponowanego preliminarza, który uchwalono jednogłośnie.

Uchwała nr 48:

„Miejska Rada Narodowa, opierając się na uchwale Kolegium Zarządu Miejskiego Nr 22 z dnia 2.V.45 r. oraz na uchwale Komisji Finansowo-Budżetowej z dnia 7.V.45 r., postanawia przyjąć preliminarz budżetu zwyczajnego Zarządu Miejskiego w Łodzi na okres kwietnia i maja 1945 r., zamykający się

w dochodach kwotą zł. 12.727.000.—
 w wydatkach „ „ 28.940.000.—

Po wyczerpaniu porządku dziennego Przewodniczący ob. Mijał Kazimierz zamknął posiedzenie o godz. 15.30.

Sekretarz:
 (—) Henryk Piątkowski.

Przewodniczący:
 (—) Kazimierz Mijał.

Różne.

Wykłady dla pracowników miejskich

W czasie od dnia 8 czerwca do dnia 13 lipca rb. odbyły się w Łodzi wykłady dla naczelników wydziałów i kierowników oddziałów Zarządu Miejskiego, zorganizowane przez Zarząd Miejski w porozumieniu z Akademią Służby Publicznej (Akademią Administracyjną).

Wykłady te odbywały się 2 razy na tydzień po 2 godziny i obejmowały przewodnie zasady administracji publicznej, zawarte w Manifestie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, najnowsze ustawa-dawstwo (1944 — 1945) i postępowanie administracyjne ogólne, karne i przymusowe.

Wykładał prof. dr. Tadeusz Hilarowicz. Wykłady połączone były z dyskusjami i odbywały się w sali Miejskiej Rady Narodowej.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZARZĄDU MIEJSKIEGO w ŁODZI za czas od 1 kwietnia do 31 maja 1945 r.

	Bilans Otwarcia na dzień 1. IV. 1945		obroty za czas od 1.—30. 4. 45		Obroty w miesiącu maju 1945		Ogólne obroty za czas od 1. IV.—31. V. 45	
	Winien	Ma	Winien	Ma	Winien	Ma	Winien	Ma
1. Kasa	1.688.598.71	—	19.196.478.08	20.399.214.58	13.146.723.45	13.157.345.86	34.031.800.24	33.556.56
2. Wydatki budżetowe	—	—	1.402.886.84	36.988.75	10.258.689.88	2.386.878.96	11.661.576.72	2.423.86
3. Dochody budżetowe	—	—	285.14	16.390.708.88	1.500.—	3.560.504.44	1.785.14	19.951.21
4. Zakłady i Szpitale	—	—	41.060.69	315.087.79	232.104.97	175.969.85	273.165.66	491.05
5. Przedsiębiorstwa komunalne	—	—	58.017.25	43.590.70	312.056.08	106.079.05	370.073.33	149.66
6. Zobowiązania z tytułu wykonania budżetu	—	—	5.437.250.58	1.664.240.20	11.154.965.39	12.928.606.18	16.592.215.97	14.592.84
7. Instytucje kredytowe	120.—	—	24.950.175.—	10.350.000.—	2.001.600.—	5.250.025.—	26.951.895.—	15.600.02
8. Sumy przechodnie	—	832.358.38	18.436.052.56	20.274.479.04	8.598.121.78	8.849.721.20	27.034.174.34	29.956.55
9. Zaliczki	2.696.529.—	562.145.79	196.052.62	243.948.82	4.098.136.03	3.275.425.71	6.990.717.65	4.081.52
10. Dłużnicy i Wierzyciele	451.555.50	451.555.50	—	—	—	—	451.555.50	451.55
11. Różni za gwarancje	—	—	500.000.—	—	—	—	500.000.—	—
12. Gwarancje udzielone	—	—	—	500.000.—	—	—	—	500.00
13. Straty wojenne	4.024.691.72	—	—	—	—	—	4.024.691.72	—
14. Fundusze miejskie skonfiskowane przez b. władze niemieckie	—	4.024.691.72	—	—	—	—	—	4.024.69
15. Niedobory i nadwyżki	—	2.990.743.54	—	—	119.571.51	232.912.84	119.571.51	3.223.65
16. Bilans otwarcia	—	—	8.861.494.93	8.861.494.93	—	—	8.861.494.93	8.861.49
	8.861.494.93	8.861.494.93	79.079.753.69	79.079.753.69	49.923.469.09	49.923.469.09	137.864.717.71	137.864.71

Okólniki.

OKÓLNIK NR. 1.

Przedmiot:

Preliminarz budżetowy do końca roku budżetowego 1944/45

Zarządzam, aby wszystkie Wydziały Zarządu Miejskiego i Przedsiębiorstwa Miejskie złożyły Wydziałowi Finansowemu w terminie do dnia 15 lutego b. r. preliminarze budżetowe za czas od ustąpienia okupantów do dnia 31 marca b. r., podując się następującymi wytycznymi:

1. Zachowuje się organizację Wydziałów, układ budżetu i ceny, zawarte w budżecie niemieckim na rok rachunkowy 1944.
2. We wpływach: podatki samoistne, dodatki do podatków państwowych, opłaty administracyjne i koncesyjne, tenuty dzierżawne za korzystanie z przydzielonych mieszkań i urządzeń mieszkalnych w domach miejskich i zasekwestrowanych, inne wpływy — uwzględnia się dane, jak w p. 1-ym.
3. W wydatkach: personalne, rzeczowe, tenuty dzierżawne, inne wydatki — jak wyżej.
4. Sumy preliminuje się w złotych według parytetu RM 1.— = zł. 1.—.
5. Ilość pracowników podaje się stosownie do zatrudnionej ich liczby, z uwzględnieniem stanowisk nieobsadzonych, a niezbędnych.
6. Wysokość poborów dostosować należy do stanu na 1 września 1939 r.
7. Preliminarze budżetowe Przedsiębiorstw Miejskich nie zostaną objęte prelimitowanym budżetem administracyjnym, lecz zestawiony zostanie preliminarz budżetowy tychże przedsiębiorstw.

Dotychczasowe wykonanie budżetu niemieckiego należy zakończyć z dniem ustąpienia okupantów, porównując dane, zawarte w kontrolkach wykonania budżetu t. zw. Haushaltsueberwachungslistach (Huel", z zamknięciem, dokonanym przez Wydział Finansowy. Przy wykonywaniu budżetu za czas po ustąpieniu okupantów należy kontynuować dotychczasowy budżet, posiłkując się księgami, kartami i drukami z czasów okupacyjnych, z odpowiednim przerobieniem napisów niemieckich na polskie.

Łódź, dnia 1 lutego 1945 roku

Tymczasowy Prezydent Miasta:

(—) Kpt. K. Witaszewski.

OKÓLNIK NR. 2.

Przedmiot:
Pobieranie opłat kancelaryjnych.

Polecam przy załatwianiu interesantów pobierać opłatę kancelaryjną w znaczkach miejskiej opłaty administracyjnej według statutu w tejże opłacie. Przy opłatach od czynności, wprowadzonych przez okupantów i jako takich nieprzewidzianych powyższym statutem, stosować należy dotychczasowe opłaty z tym, że w wypadku, gdy od ludności polskiej pobierane były opłaty wyższe — pobierać należy opłaty, jakie dotąd ponosili Niemcy.

W związku z tym wzywa się wszystkie Wydziały i Przedsiębiorstwa Miejskie do zaopatrzenia się w Głównej Kasie Miejskiej w odpowiednią ilość znaczków miejskiej opłaty administracyjnej.

Łódź, dnia 2 lutego 1945 roku.
Tymczasowy Prezydent Miasta
(—) kpt. K. Witaszewski.

OKÓLNIK NR. 3.

Do
Wszystkich Wydziałów,
administracyjnych i przedsiębiorstw miejskich.

Przedmiot:
Różne kwestie natury organizacyjnej.

W załączeniu przesyłam do wiadomości:

1. Tymczasowy wykaz wydziałów administracyjnych, instytucji oraz przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego w Łodzi.
  2. Podział resortów w Zarządzie Miejskim pomiędzy członków Magistratu.
- Jednocześnie wyjaśniam, że:

- a) We wszelkich szyldach, ogłoszeniach i pismach urzędowych należy używać nazwy: „Zarząd Miejski w Łodzi“, a nie, jak to miało miejsce dotychczas: „Tymczasowy Zarząd Miejski w Łodzi“.
- b) Wydziały administracyjne w pismach urzędowych winny wymieniać w nagłówku prócz nazwy „Zarząd Miejski w Łodzi“ nazwy Wydziału i Oddziału.
- c) Przedsiębiorstwa i instytucje miejskie w pismach urzędowych używają nazw, wymienionych w załączonym wykazie, z tym, że nazwę przedsiębiorstwa lub instytucji wymieniają pod nagłówkiem „Zarząd Miejski w Łodzi“.
- d) Instytucje podległe Wydziałom pod nagłówkiem „Zarząd Miejski w Łodzi“ wymieniają nazwę instytucji z dodaniem przymiotnika „miejski“, np. „Zarząd Miejski w Łodzi — Miejski Dom Pracy“, nie wymieniając nazwy wydziału lub oddziału, którym podlegają.
- e) W pismach urzędowych należy wymieniać przed liczbą dziennika t. zw. cechę wydziałową, wyznaczoną każdemu wydziałowi, przedsiębiorstwu czy

instytucji w załączonym wykazie, jak np. Wydział Opieki Społecznej — V, Chłodnia Miejska — Chł.

Cechy te dla instytucji, podległych Wydziałom, wyznaczy kierownictwo Wydziału.

- f) Korespondencja wchodząca i wychodząca winna być rejestrowana według zasad z przed września 1939 roku (Przepisy kancelaryjne, ogłoszone w okólniku Zarządu Miejskiego Nr. 12 za 1938 rok).
- g) Wszelką korespondencję międzywydziałową podpisują naczelnicy Wydziałów względnie wyznaczeni przez nich zastępcy lub upoważnieni urzędnicy według wzoru: „Naczelnik Wydziału“ lub „Za naczelnika Wydziału“. W przedsiębiorstwach korespondencję podpisują dyrektorzy przedsiębiorstw według tych samych zasad, zaś w instytucjach — kierownicy instytucji. W straży pożarnej m. Łodzi — korespondencja jest podpisywana pod nagłówkiem „Komendant Straży“ względnie „Za Komendanta Straży“.
- h) Korespondencję zewnętrzną, z wyjątkiem zastrzeżonej do podpisu przez Tymczasowego Prezydenta Miasta względnie zastępców, podpisują naczelnicy Wydziałów, kierownicy instytucji względnie dyrektorzy przedsiębiorstw pod nagłówkiem „Za Tymczasowego Prezydenta Miasta i z dodaniem pod podpisem tytułu służbowego podpisującego.
- i) Pieczęcie urzędowe miejskie (okrągłe) otrzymują Wydziały, przedsiębiorstwa i instytucje w Wydziale Prezydyalnym — Oddziale Ogólnego (pokój Nr. 125). W tym celu należy skierować do Wydziału Prezydyalnego pracownika pisemnie upoważnionego przez kierownika agencji do odbioru pieczęci. Wszelkie pieczęcie urzędowe, wykonane bezpośrednio przez Wydziały lub przedsiębiorstwa, należy niezwłocznie zwrócić Wydziałowi Prezydyalnemu.
- j) Wzory wszelkich stempli nagłówkowych i innych muszą być przed oddaniem do wykonania uzgodnione z Wydziałem Prezydyalnym (Referat Organizacyjny), a wykonanie stempli załatwione za pośrednictwem Wydziału Gospodarczego (Przedsiębiorstwa miejskie zamawiają stemple bezpośrednio). Dalsze zarządzenia organizacyjne nastąpią w miarę konieczności.

Łódź, dnia 10 lutego 1945 roku.

Tymczasowy Prezydent Miasta
w/z. (—) Jaguś Jan

OKÓLNIK NR. 4.

P r z e d m i o t:

Objęcie urzędowania przez nowe władze miejskie.

Podaję do wiadomości, że w dniu 9 marca 1945 roku nastąpiło formalne przejęcie urzędowania od tymczasowych władz miejskich przez nowowybrane władze miejskie w osobach:

Prezydenta Miasta — Ob. Mijała Kazimierza
I Wiceprezydenta Miasta — „ Duniaka Stanisława

II Wiceprezydenta Miasta — „ Gallasa Kazimierza
III Wiceprezydenta Miasta — „ Ajnenkiela Eugeniusza

Jednocześnie zawiadamiam, że na razie Prezydium Zarządu Miejskiego podzieliło między sobą resorty następująco:

a) Prezydent Miasta Ob. Mijał Kazimierz:

Wydział Prezydyalny
Wydział Wojskowy
Wydział Przemysłowy
Wydział Prawny
Wydział Kontroli
Komunalna Kasa Oszczędności
Urząd Stanu Cywilnego
Straż Pożarna m. Łodzi
Liga Obrony Powietrznej m. Łodzi i okolic

b) I Wiceprezydent Miasta Ob. Duniak Stanisław:

Wydział Opieki Społecznej
Wydział Zdrowia Publicznego
Wydział Plantacyjny
Wydział Gospodarczy
Wydział Aprowizacji

c) II Wiceprezydent Miasta Ob. Gallas Kazimierz:

Wydział Finansowy
Wydział Podatkowy
Główny Urząd Mieszkaniowy
Wydział Przedsiębiorstw Miejskich
Przedsiębiorstwa miejskie

d) III Wiceprezydent Miasta Ob. Ajnenkiel Eugeniusz:

Wydział Oświaty i Kultury
Wydział Techniczny
Wydział Statystyczny
Wydział Ewidencji Ludności
Archiwum Miejskie.

Dla przedstawienia się Prezydentowi Miasta i Wiceprezydentom Obywateli Naczelnicy Wydziałów, Dyrektorzy przedsiębiorstw, Komendant Straży Pożarnej m. Łodzi, Naczelnik komendantów LOP. oraz Naczelnik Urzędu Stanu Cywilnego i Kierownik Archiwum Miejskiego, zgłoszą się **jutro, tj. 10 marca 1945 roku, o godz. 8 punkt,** do sali konferencyjnej Zarządu Miejskiego, ul. Piotrkowska 104, front I piętro.

Łódź, dnia 9 marca 1945 roku.

p. o. Dyrektora Zarządu Miejskiego
(—) Włodzimierz Graliński.

OKÓLNIK NR. 5.

Do
Wszystkich Wydziałów,
i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w miejsu.

P r z e d m i o t :

Uzgadnianie z Wydziałem Prawnym
tekstów wszelkich obwieszczeń
i ogłoszeń o charakterze urzędowym
i publicznym.

Polecam uzgadniać z Wydziałem Prawnym (ul. Piotrkowska Nr. 104, poprzeczna oficyna, I piętro) teksty wszelkich obwieszczeń i ogłoszeń, które noszą charakter urzędowy i mają być plakatowane na mieście względnie umieszczane w prasie.

Uprzedzam, że winni niestosowania się do niniejszego zarządzenia będą pociągani do odpowiedzialności służbowej.

Łódź, dnia 10 marca 1945 roku.

Prezydent Miasta

(—) Kazimierz Mijał.

OKÓLNIK NR. 6.

Do
Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Instytucyj Zarządu Miejskiego
w Łodzi

P r z e d m i o t :

Czas trwania zajęć służbowych.

W sprawie trwania zajęć służbowych w biurach Zarządu Miejskiego oraz punktualnego przybywania do pracy pracowników miejskich zarządza się co następuje:

- 1) urzędowanie we wszystkich biurach Zarządu Miejskiego trwa codziennie od godz. 8 do godz. 15;
- 2) pracownicy miejscy powinni o godz. 8 być na miejscu swej pracy i niezwłocznie rozpocząć normalne zajęcia;
- 3) wszyscy pracownicy miejscy obowiązani są wpisywać się do książki obecności niezwłocznie po przybyciu do pracy, lista obecności w książce tej o godz. 8-ej powinna być zamknięta, t.j. podkreślona przez naczelnika Wydziału względnie wyznaczonego przezeń urzędnika;
- 4) książka obecności musi być prowadzona ściśle według następującego wzoru; w rubryce „obecni“ wpisywać się będą pracownicy, przybywający do pracy przed godz. 8, w rubryce „spóźnieni“ wpisywać się będą pracownicy, przybywający do pracy pomiędzy godz. 8 a 9; w rubryce „nieobecni“ wpisywać się będzie nazwiska osób, które nie przybyły do pracy; zwraca się uwagę, że podpisy pracowników w książce obecności powinny być czytelne i że w jednym wierszu może się podpisać tylko jedna osoba, podpisanie się paru pracowników w jednym wierszu uważane będzie za chęć

uchylenia się od kontroli i pociągnię za sobą odpowiednie konsekwencje dla winnych;

- 5) naczelnicy wydziałów i kierownicy oddziałów obowiązani są przestrzegać obowiązujących godzin pracy na równi z pozostałymi pracownikami miejskimi, a w szczególności obowiązani są punktualnie przybywać do pracy oraz wpisywać się do książki obecności;
- 6) pracownicy miejscy przybywający do pracy po godz. 8 uważani są za spóźnionych; muszą oni po wpisaniu się do książki obecności zaznaczyć dokładnie godzinę i minutę przybycia obok swego nazwiska, w miesięcznych raportach nieobecności należy podawać nazwiska tych pracowników z wykazaniem ilości spóźnień;
- 7) pracownicy miejscy, przybywający do pracy po godz. 9 bez należytego usprawiedliwienia, uważani są za niezbędnych;
- 8) raporty nieobecności należy nadsyłać do Oddziału Personalnego do dnia 5 każdego miesiąca, za miesiąc ubiegły.
- 9) w godzinach między 14—15 pracownicy mogą wychodzić do stołówki dla spożycia posiłku z tym jednak zastrzeżeniem, że nie ucierpi na tym ogólny tok pracy;
- 10) Naczelnicy Wydziałów osobiście są odpowiedzialni za ścisłe przestrzeganie niniejszego okólnika przez podwładny im personel; ogólną kontrolę punktualnego przybywania pracowników miejskich do zajęć porucza się Dyrektorowi Zarządu Miejskiego i Kierownikowi Oddziału Personalnego Wydziału Prezydialnego, którzy obowiązani są do sprawdzania w pewnych okresach czasu na miejscu w poszczególnych Wydziałach, czy książka obecności prowadzona jest w sposób należyty;
- 11) opuszczanie zajęć przez pracowników biurowych nie może się odbywać przed godz. 15-tą względnie godz. 13 m. 30;
- 12) pracownicy miejscy, którzy wbrew powyższym zarządzeniom przychodzą będą z opóźnieniem do zajęć służbowych względnie opuszczają zajęcia służbowe przed czasem, będą pociągani przez Prezydenta Miasta do odpowiedzialności służbowej na podstawie wykazów spóźnionych, nadsyłanych w miesięcznych raportach nieobecności względnie na podstawie wyników kontroli przeprowadzonych periodycznie w poszczególnych wydziałach przez Dyrektora Zarządu Miejskiego lub Kierownika Oddziału Personalnego Wydziału Prezydialnego.

Okólnik niniejszy wchodzi w życie niezwłocznie.

Wszyscy pracownicy powinni zaznajomić się z treścią niniejszego zarządzenia.

Łódź, dnia 14 marca 1945 roku.

Prezydent Miasta

(—) Kazimierz Mijał.

OKÓLNIK NR. 7.

Do
wszystkich pracowników Zarządu miejskiego
w Łodzi

Przedmiot:
Usprawnienie pracy w Zarządzie
Miejskim.

Zwracam się do wszystkich pracowników Zarządu Miejskiego z apelem, aby:

1. w granicach swych funkcji służbowych i zakresu kompetencji przyczynili się do jak najszybszego uruchomienia wszystkich agend Zarządu Miejskiego i należytej obsługi ludności miasta;
2. dołożyli wszelkich starań w kierunku usprawnienia pracy w biurach, instytucjach i zakładach Zarządu Miejskiego;
3. wykazali należyłą inicjatywę i energię w wykonywaniu poruczonych im zadań w tym przeświadczeniu, że od umiejętnego spełniania przez nich powierzonych funkcji nawet na najskromniejszych odcinkach pracy zależy sprawne funkcjonowanie całego aparatu miejskiego, pracującego dla dobra mieszkańców naszego miasta i dla ugruntowania samodzielnego bytu Odrodzonej Demokratycznej Rzeczypospolitej;
4. zapoznali się gruntownie z przepisami obowiązującej przed 1 września 1939 r. „Pragmatyki służbowej dla pracowników Zarządu Miejskiego“, mieszczącej się w Nr. 52 Dziennika Zarządu Miejskiego za 1934 r. a w szczególności:
  - a) o przestrzeganiu przepisanych godzin służbowych,
  - b) o właściwym traktowaniu interesantów, zgłaszających się do Zarządu Miejskiego,
  - c) o konieczności zachowania tajemnicy służbowej w sprawach, o których dowiedzą się dzięki swemu stanowisku służbowemu.

Ze swej strony zapewniam pracowników, że dołożę wszelkich starań, aby każda inicjatywa poszczególnych pracowników, zmierzająca do usprawnienia pracy, była należycie wykorzystana, z tym, że inicjatorzy najlepszych projektów oraz wybitnie wydajni pracownicy otrzymywać będą premie, awanse itp., przyznawane na wniosek kierowników agend miejskich.

Łódź, dnia 16 marca 1945 roku.

Prezydent Miasta

(—) Kazimierz Mijał.

OKÓLNIK NR. 8.

Do
Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

Przedmiot:
Preliminarz budżetu Zarządu Miejskiego na rok 1945/46

Polecam wszystkim Wydziałom, Urzędom i Przedsiębiorstwom Zarządu Miejskiego niezwłocznie przystąpić do ułożenia swych zamierzeń budżetowych na rok administracyjny 1945/1946.

Zamierzenia te należy przesłać do Wydziału Finansowego w trzech egzemplarzach do dnia 1 kwietnia 1945 roku, przyczym mają one posiadać następujące rubryki:

- 1) wykonanie budżetu na rok 1938/39,
- 2) preliminarz budżetowy na rok 1939/40,
- 3) preliminarz budżetowy na rok 1945/46.

Należy wzorować się ściśle na konstrukcji budżetu na rok 1939/40, utrzymując jego podział na budżety:

administracyjny,
szpitali i zakładów opiekuńczych,
przedsiębiorstw

oraz zachowując wewnętrzny ich podział na działy, paragrafy i pozycje.

Za przedsiębiorstwa uważać należy te agendy, w których czynnik działalności przedsiębiorczej występuje bezspornie (np. Gazownia, Rzeźnia, Wodociągi i Kanalizacja itp.). W poczet przedsiębiorstw jednak zaliczyć należy również i te agendy, których działalność obliczona jest wprawdzie tylko na własny użytek Zarządu Miejskiego, lecz prowadzone są one jednak na zasadach handlowych, a miarą ich sprawności jest zysk lub strata. Tutaj zaliczyć należy: Tabor Miejski, Warsztaty Mechaniczne, Kąpieliska, Cegielnie, Zakłady Ogrodnicze itp.

Przy układaniu zamierzeń budżetowych należy uwzględnić następujące zasady:

- 1) Nie należy jednym kredytem obejmować wydatków personalnych łącznie z wydatkami rzeczowymi.
- 2) Wydatki personalne należy preliminarzować według stawek z dnia 1. 9. 1939 r., wykazując je jedynie w punktach, bez przerachowania ich na złote.
- 3) Ilość pracowników podać stosownie do rzeczywistego stanu zatrudnienia, uwzględniając jednakże stanowiska niezajęte wprawdzie, lecz niezbędne.
- 4) wysokość kredytów personalnych ustali Wydział Prezydyalny, podając preliminarz na:

pobory (w punktach),
ubezpieczenia społeczne (% w punktach),
bilety tramwajowe (według cen bieżących),
prenumeratę pism (według cen bieżących).

W tym celu należy przesłać do Wydziału Prezydyalnego odpowiednie dane i udzielić niezbędnych wyjaśnień. Obliczenia te zakończy Wydział Prezydyalny do dnia 1 kwietnia 1945 roku i prześle wyniki do Wydziału Finansowego w trzech egzemplarzach.

- 5) Wydatki rzeczowe należy preliminarzować według cen, przyjętych w planie finansowym na rok 1939/1940.
- 6) Tenuty dzierżawne, czynsze, opłaty koncesyjne preliminarzować należy według stawek, przyjętych dla roku budżetowego 1939/40.
- 7) Przy preliminarzowaniu dochodów należy wziąć również pod uwagę źródło dochodowe, zawarte w budżecie na rok 1944/45, a w budżetach przedwojennych

nieprzewidziane, o ile nie są one w kolizji z obecnym pojęciem interesu publicznego i dadzą się nadal zachować.

Jednocześnie komunikuję, że w środę, dnia 21 b.m. o godz. 13-ej odbędzie się w sali konferencyjnej Zarządu Miejskiego, ul. Piotrkowska nr. 104, front I piętro, pod przewodnictwem ob. Wiceprezydenta Gallasa konferencja w sprawach budżetowych, na której obecność kierowników Wydziałów, Urzędów i Przedsiębiorstw ewent. delegowanych przez nich referentów budżetowych jest konieczna.

Łódź, dnia 19 marca 1945 roku,
Prezydent Miasta
(—) Kazimierz Mijał.

OKÓLNIK NR. 9.

Do
Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

P r z e d m i o t :
Przemianowanie Referatu Prasowego w Wydziale Prezydialnym na Oddział Prasowy oraz nadsyłanie materiałów sprawozdawczych i artykułów do druku w „Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi”.

Podaję do wiadomości, że dotychczasowy Referat Prasowy, wchodzący w skład Oddziału Ogólnego Wydziału Prezydielnego, przemianowany został na Oddział Prasowy.

Oddział Prasowy przystępuje niebawem do wydawnictwa „Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi”, który wychodzić będzie jako miesięcznik. W związku z tym zarządzam, aby wszystkie Wydziały, Urzędy i Przedsiębiorstwa Zarządu Miejskiego nadsyłały stale i periodycznie Oddziałowi Prasowemu (ul. Piotrkowska 104, lewa oficyna, III piętro, pokój Nr. 127), materiały informacyjne, dotyczące ich funkcjonowania i pracy (zarządzenia, okólniki, wzmianki o ważniejszych sprawach itp.) oraz artykuły, poświęcone zagadnieniom samorządu miejskiego.

Z uwagi na to, że pierwszy numer wydawnictwa „Dziennik Zarządu Miejskiego w Łodzi” ukaże się w połowie miesiąca kwietnia r.b. — należy całkowity posiadany przez Wydziały, Urzędy i Przedsiębiorstwa materiał sprawozdawczy nadesłać Oddziałowi Prasowemu w terminie **do dnia 5 kwietnia r. b.** z tym, aby nadsyłany materiał zawierał dane do dnia 31 marca r.b.

Łódź, dnia 21 marca 1945 roku.
Prezydent Miasta
(—) Kazimierz Mijał.

OKÓLNIK NR. 10.

Do
Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

P r z e d m i o t :
Sprawozdania z działalności Zarządu Miejskiego.

Wszystkie Wydziały, Urzędy i Przedsiębiorstwa Zarządu Miejskiego obowiązane są sporządzać miesięczne sprawozdania ze swej działalności.

W sprawozdaniach należy omówić wyniki pracy w miesiącu sprawozdawczym, podać świadczenia (w cyfrach) udzielone przez Wydział ludności miasta, przytoczyć zmiany organizacyjne oraz uzasadnić ewentualne niedociągnięcia w działalności ze wskazaniem powodów ich powstania. Niezależnie od tego należy w sprawozdaniach umieszczać plan pracy na przyszłość i omawiać następnie wyniki wykonania tego planu. Sprawozdania winny być krótkie, zwięzłe i przygotowane w taki sposób, iżby mogły nadawać się do umieszczenia w prasie i wykorzystania dla celów informacyjno - propagandowych. Trzeba unikać przeładowania sprawozdań materiałem, który jest powszechnie znany (np. cytowanie ustaw, rozporządzeń itp.) i który nie posiada charakteru ogólnego i sprawozdawczego.

Sprawozdanie za miesiąc marzec r.b., sporządzone w 5 egzemplarzach, nadesłać Wydziały, Urzędy i Przedsiębiorstwa Wydziałowi Prezydialnemu — Oddział Ogólny w terminie **nieprzekraczalnym do dnia 5 kwietnia r.b.**

Sprawozdania za następne miesiące r.b. winny być nadsyłane Wydziałowi Prezydialnemu — Oddział Ogólny **do dnia 5-go każdego miesiąca** za miesiąc ubiegły również w 5 egzemplarzach.

Łódź, dnia 23 marca 1945 roku
Dyrektor Zarządu Miejskiego:
(—) Adam Ginsbert.

OKÓLNIK NR. 11.

Do
wszystkich pracowników Zarządu Miejskiego
w Łodzi.

P r z e d m i o t :
Uregulowanie uposażenia i stosunku służbowego pracowników Zarządu Miejskiego w Łodzi.

W związku z ukazaniem się Dekretów P.K.W.N., dotyczących tymczasowego uregulowania uposażeń, unormowania stosunku służbowego i zaszeregowania funkcjonariuszy państwowych, Oddział Personalny przystępuje do uregulowania tych spraw, w drodze analogii, w stosunku do pracowników miejskich.

1. Do chwili obecnej pracownicy Zarządu Miejskiego byli przyjmowani do pracy z pominięciem odnośnych przepisów, obowiązujących do 1 września 1939 roku, a to ze względu na okoliczności wojenne i związane z tym koniecznością natychmiastowego uruchomienia polskiego aparatu administracyjnego.

Z tej też racji nie były dotychczas wypłacone normalne, wyraźnie określone pobory, a jedynie zaliczki.

2. Wydane przez Rząd wymienione na wstępie Dekrety opierają się w zasadzie na odnośnych przepisach prawnych z przed września 1939 r., które zachowują nadal swą moc obowiązującą ze zmianami wynikającymi z brzmienia nowych Dekretów. Wobec braku postanowień odnośnie przystosowania uposażeń pracowników samorządowych do uposażeń pracowników państwowych, zaszerogowanie pracowników miejskich odbywać się będzie na podstawie przepisów zawartych w Dekrecie P.K.W.N. z dnia 27 grudnia 1944 r. (DURP. 16, poz. 88).

Zasady podziału pracowników na kategorie, grupy uposażeniowe zostają utrzymane bez zmian, t. j.:

- a) wszyscy pracownicy zależnie od posiadanego wykształcenia dzielą się na 3 kategorie (I z wyższym wykształceniem, II — ze średnim, III — niższym),
- b) wszyscy pracownicy zostają zaszerogowani do jednej z 12 grup uposażeniowych, zależnie od zajmowanego stanowiska, od posiadanego cenzusu naukowego, i wysługi lat.

3. Po dokonanych zaszerogowaniu pracowników wypłacona zostanie różnica między otrzymanymi przez nich dotąd zaliczkami a uposażeniem należnym w otrzymanym stopniu służbowym.

W wypadku, jeśli pobrane zaliczki przewyższają uposażenie przewidziane w przyznanej grupie służbowej, różnica stąd wynikła nie podlega zwrotowi.

4. Zachowuje się nabyte prawa wszystkich pracowników, którzy wstąpili ponownie na służbę, stwarzając szerokie możliwości awansu. Nowowstępującym nadaje się prawa pracowników stałych.

5. W indywidualnych wypadkach ze względu na specyficzne warunki wojenne dopuszcza się: zaliczenie poszczególnych urzędników do wyższych kategorii i grup uposażeniowych bez względu na posiadane wykształcenie.

6. Do czasu unormowania stosunków gospodarczych wypłacany będzie dodatek wojenny, który ustalony został według skali progresywnej z korzyścią dla grup niższych, gdzie dochodzi do 300% zasadniczych poborów, podczas gdy w grupach wyższych wynosi 50%.

Ponadto dla pracowników obarczonych rodziną przewidziany jest dodatek rodzinny wynoszący 100 złotych miesięcznie na każdego członka rodziny (żonę — dzieci).

7. Wobec tego, iż mające nastąpić zaszerogowanie związane jest z najistotniejszymi interesami masy pracowniczey i aby dać wyraz demokratycznym zasadom naszej państwowości, powołani będą do współdziałania w tej pracy z głosem doradczym przedstawiciele Zw. Zaw. Pracowników Użyteczności Publicznej.

8. W związku z wykonaniem prac związanych z zaszerogowaniem pracowników do odpowiednich grup służbowych Oddział Personalny zmuszony jest dokonać poważnej i skomplikowanej pracy. W interesie każdego pracownika leży,

by strona formalna jego stosunku służbowego była szybko i dokładnie uregulowana.

Wzywam przeto wszystkich pracowników, którzy dotychczas nie składali żadnych dokumentów, by jak najrychlej złożyli w Oddziale Personalnym: a) kartę personalną, b) dokładny życiorys, c) świadectwa szkolne, d) zaświadczenie o poprzedniej pracy, e) dokumenty dotyczące służby wojskowej względnie zaświadczenie 2-ch wiarogodnych osób, które to zaświadczenia będą posiadały charakter zastępczy brakujących dokumentów.

Nadmienia się, że składać można uwierzytelnione odpisy wymienionych dokumentów.

9. Zdając sobie całkowicie sprawę, iż wobec trudności ekonomicznych, związanych z wojną, otrzymywane pobory nie dają możliwości należytego zabezpieczenia bytu pracownikom i ich rodzinom, podejmuję starania, by na innej drodze dopomóc pracownikom w przetrwaniu tego ciężkiego przejściowego okresu. (Stołówki).

Ponadto wprowadzony zostaje system indywidualnego premiowania tych pracowników, którzy — czy to ze względu na wykonywany rodzaj pracy (stanowisko), czy to ze względu na wykazaną inicjatywę, sumiennosc i gorliwość w pracy, będą na to zasługiwali.

W końcu zwracam się z apelem do wszystkich pracowników Zarządu Miejskiego, by w pracy swej wykazali jak największe wysiłki dla dobra Odrodzonego Państwa Polskiego.

Łódź, dnia 27 marca 1945 roku.

Prezydent Miasta

(—) Kazimierz Mijał.

OKÓLNIK NR. 12.

Do
Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

P r z e d m i o t:
Preliminarz budżetu Zarządu Miejskiego na rok 1945/46.

Aby preliminarze budżetu na rok 1945/46 poszczególnych Wydziałów i Przedsiębiorstw Miejskich zostały należycie opracowane, podaję — w ślad za okólnikiem Nr. 8 z dnia 19 marca 45 Nr. dz. 1. Og. 226/46 — następujące wytyczne:

1. Należy zapoznać się dokładnie z przepisami:
  - a) ustawy z dnia 17. 6. 24 r. o obowiązku i sposobie pokrywania wydatków przez związki komunalne (Dz. U.R.P. Nr. 51, poz. 522),
  - b) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6. 12. 32 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu, o sporządzaniu i ustalaniu budżetów związków komunalnych (Dz. U.R.P. Nr. 11, poz. 71 z roku 1933).
2. Preliminarz winien odpowiadać następującym zasadom:
  - a) **zasadzie zupełności**, z której wynika, iż związek samorządowy nic nie może wydawać bez budżetu ani poza budżetem, wobec czego budżet

winien obejmować całą działalność związku samorządowego bez reszty, zarówno we własnym, jak i w poręczonym zakresie. Z zasady tej wypływa **zasada budżetowania brutto**, czyli zamieszczania w budżecie wszystkich spodziewanych wydatków i dochodów bez wzajemnych potrąceń,

b) **zasadzie realności budżetu**, która znajduje swój wyraz w tym, iż dochody mogą być preliminowane tylko w takiej wysokości, w jakiej mogą być rzeczywiście osiągnięte. W ścisłym związku z zasadą realności budżetu pozostaje zasada **równowagi budżetu**, którą rozporządzenie o budżetowaniu pojmuję, jako obowiązek przewidywania w budżecie pełnego pokrycia zapreliminowanych wydatków, dopuszczając natomiast wypadki nadwyżek dochodów nad wydatkami. Z zasady realności budżetu wypływa szereg ograniczeń w preliminowaniu dochodów; dochody np. z pożyczek, odnośnie których związek samorządowy w czasie uchwalania budżetu nie posiada dostatecznych danych co do ich osiągnięcia, mogą być preliminowane dopiero po uzyskaniu formalnego przyrzeczenia od instytucji kredytowej co do ich udzielenia (promesa);

c) **zasadzie jedności budżetu**, która nie odróżnia budżetu nadzwyczajnego od zwyczajnego, przewidując jedynie podział wydatków i dochodów na zwyczajne i nadzwyczajne. Zgodnie z tą zasadą budżet administracyjny obejmuje nie tylko wydatki i dochody, dotyczące administracji komunalnej, lecz również dochody czyste lub deficyty szpitali i zakładów opiekuńczych oraz przedsiębiorstw miejskich. Poza budżetem administracyjnym winny być jednak opracowane budżety szpitali i zakładów opiekuńczych (ewentualnie teatrów, jeśli te prowadzone są przez miasto we własnej administracji, a nie tylko subsydiowane) oraz przedsiębiorstw miejskich, zawierających dochody i wydatki (plany finansowo - gospodarcze) każdej z instytucji z osobna.

Podając tę garść uwag, dotyczących preliminowania budżetu, nadmieniam, że w jednym z następnych okólników w sprawie budżetu zostaną podane uwagi, dotyczące wykonania budżetu.

Łódź, dnia 28 marca 1945 roku.

Prezydent Miasta

(—) Kazimierz Mijał.

OKÓLNIK NR. 13.

Do

Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

Przedmiot:

Wznowienie działalności Oddziału
Karno - Administracyjnego.

Podaję niniejszym do wiadomości, że z dniem dzisiejszym wznowiona zostaje działalność Oddziału Karno - Administracyjnego. Oddział ten, obok zadań nałożonych nań przepisem art. 131 ustawy o prawie przemysłowym, przejmuje całko-

wicie działalność referatu karno-administracyjnego dawnego starostwa grodzkiego, rozpoznawane więc przezeń będą przekroczenia ścigane przez władze administracji ogólnej na zasadzie:

- a) prawa o wykroczeniach,
- b) dekretu o organizacji władz administracji ogólnej, oraz
- c) przepisów szczególnych w dziedzinie:

1. Zdrowia publicznego (przepisy sanitarne).
2. Porządku i bezpieczeństwa publicznego.
3. Administracji komunikacyjnej.
4. Administracji wojskowej.
5. Administracji handlowo - przemysłowej i gospodarczej.
6. Administracji agrarnej, wodnej, leśnej itp.
7. Ochrony pracy.

Oddział Karno - Administracyjny organizacyjnie przyłączony zostaje do Wydziału Prezydialnego.

W związku z powyższym wzywam wszystkie Wydziały, Urzędy i Przedsiębiorstwa Zarządu Miejskiego, aby doniesienie karne, dotyczące wszelkich wykroczeń w dziedzinach wyżej wymienionych kierowały w trybie art. 7 Rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22 marca 1928 roku o postępowaniu karno-administracyjnym (Dz. U.R.P. Nr. 365/28) do Oddziału Karno - Administracyjnego, mieszczącego się w lokalu przy ul. Piotrkowskiej 104, poprzeczna oficyna, I p.

Łódź, dnia 11 kwietnia 1945 roku.

Za Prezydenta Miasta

(—) Mgr. Adam Ginsbert

Dyrektor Zarządu Miejskiego

OKÓLNIK NR. 14.

Do

Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

Przedmiot:

Sprawy Organizacyjne.

Podaję do wiadomości, że:

1. Istniejący dotychczas przy Wydziale Oświaty i Kultury Oddział Kultury i Sztuki, na podstawie uchwały Miejskiej Rady Narodowej z dnia 10 kwietnia 1945 roku, przekształcony został na samoistny Wydział Kultury i Sztuki.

W związku z tym dotychczasowy Wydział Oświaty i Kultury otrzymuje nazwę: Wydział Oświaty i zachowuje dawną cechę wydziałową „IV”.

Wydział Kultury i Sztuki otrzymuje cechę wydziałową „XX”; biuro tego Wydziału mieści się przy ul. Piotrkowskiej 104 (lewa oficyna, II piętro).

Oba Wydziały porozumieją się w sprawie rozgraniczenia swych funkcji, przejścia personelu i przekazania inwentarza biurowego.

2. Wydział Aprowizacji otrzymuje nazwę: Wydział Aprowizacji i Handlu.

W związku z tym Wydział Przemysłowy przekazuje Wydziałowi Aprowizacji i Handlu sprawy dotyczące przedsiębiorstw handlowych.

Łódź, dnia 11 kwietnia 1945 roku

Za Prezydenta Miasta

(—) Mgr. Adam Ginsbert

Dyrektor Zarządu Miejskiego

OKÓLNIK NR. 15.

Do

Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

Przedmiot:

Informowanie opinii publicznej
o działalności Zarządu Miejskiego.

Dla utrzymywania kontaktu Zarządu Miejskiego z opinią publiczną za pośrednictwem prasy istnieje w Wydziale Prezydyjnym Oddział Prasowy.

Zadaniem jego jest szybkie i dokładne dostarczanie prasie wszelkich informacji, dotyczących gospodarki miejskiej, oraz prostowanie i należyte oświetlenie błędnych lub nieścisłych z tej dziedziny wiadomości, ukazujących się w prasie.

Wycinki z prasy, poruszające zagadnienia gospodarki miejskiej, są przez Oddział Prasowy przesyłane wydziałom, urzędom i przedsiębiorstwom bądź do wiadomości i włączenia do odpowiednich akt, bądź do niezwłocznego nadesłania mu sprostowania zawartych w nich niezgodnych z prawdą informacji.

O poczynaniach i działalności Zarządu Miejskiego Oddział Prasowy informuje prasę za pomocą codziennych biuletynów prasowych, rozsyłanych redakcjom pism miejscowych i zamiejscowych oraz agencjom prasowym.

By jednak Oddział Prasowy mógł się sprawnie wywiązywać ze swoich zadań — niezbędna jest dlań stała i wydatna współpraca wszystkich wydziałów, urzędów i przedsiębiorstw. W związku z tym zarządzam, aby wszelkie informacje, dotyczące działalności Zarządu Miejskiego, a interesujące w najmniejszym stopniu szerokie warstwy ludności, były podawane do wiadomości publicznej wyłącznie za pośrednictwem Oddziału Prasowego. W tym celu należy nadsyłać materiały do opublikowania w prasie Oddziałowi Prasowemu, bądź też udzielać ich bezpośrednio zgłaszającemu się osobiście lub telefonicznie kierownikowi Oddziału Prasowego lub urzędnikowi przezeń upoważnionemu.

Do udzielania tych informacji z natury rzeczy upoważnieni są naczelnicy wydziałów i dyrektorzy przedsiębiorstw, względnie z ich upoważnienia kierownicy oddziałów, instytucji i zakładów.

Ten sposób informowania prasy o działalności Zarządu Miejskiego nie wyklucza bynajmniej możliwości udzielania przez ob. naczelników wydziałów i urzędów oraz dyrektorów przedsiębiorstw dłuższych wywiadów na tematy specjalnie zgłaszającym się do nich bezpośrednio przedstawicielom prasy. Na udzielanie jednak takiego wywiadu wymagana jest moja zgoda, zaś sam wywiad może mieć miejsce tylko w obecności kierownika Oddziału Prasowego.

Zarządzam również, aby o wszelkich odczytach, jakie pracownicy Zarządu Miejskiego zamierzają wygłaszać, czy to na zebraniach publicznych, czy to przez radio na temat gospodarki miejskiej w Łodzi — był powiadamiany z dołączeniem tekstu odczytu kierownik Oddziału Prasowego, a to w celu uniknięcia informowania opinii publicznej o zamierzeniach i działalności Zarządu Miejskiego niezgodny z ogólną polityką władz miejskich oraz w celu wyłączenia odczytów w „Dzienniku Zarządu Miejskiego w Łodzi“.

Łódź, dnia 12 kwietnia 1945 r.

Za Prezydenta Miasta

(—) Kazimierz Mijał

OKÓLNIK NR. 16.

Do
Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

Przedmiot:

Ubezpieczenie pracowników
miejscowych.

Przypomina się, że ustawa z dnia 28 marca 1933 roku o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U.R.P. Nr. 51, poz. 396) przewiduje następujące rodzaje ubezpieczeń:

1. Na wypadek choroby i macierzyństwa,
2. Na wypadek niezdolności do zarobkowania lub śmierci osoby ubezpieczonej,
  - a) wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej,
  - b) wskutek wszelkich przyczyn (dla robotników).

Obowiązkowi ubezpieczenia podlegają wszystkie osoby bez różnicy płci i wieku, pozostające w stosunku pracy najemnej lub w stosunku służbowym.

Obowiązkowi ubezpieczenia podlegają również uczniowie, terminatorzy, wolontariusze i praktykanci.

Nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia: duchowni wyznań, uznanych przez Państwo, oraz członkowie zakonów, zgromadzeń zakonnych i stowarzyszeń religijnych, należących do tych wyznań, jeżeli wykonują czynności, bezpośrednio wynikające z ich powołania duchownego i nie na mocy specjalnego tytułu prawnoprywatnego, tudzież osoby, spełniające prace lub usługi bez wynagrodzenia, wyłączone z pobudek religijnych, humanitarnych lub ideowych.

Pracownicy Zarządu Miejskiego obowiązkowi ubezpieczenia w wyżej wyszczególnionych rodzajach podlegają następująco:

- a) w zakresie p. 1 (na wypadek choroby i macierzyństwa) etatowi i pozaetatowi, kontraktowi, czasowo zatrudnieni pracownicy umysłowi i fizyczni, z wyjątkiem pracowników umysłowych i fizycznych, zatrudnionych w rolnictwie, oraz praktykantów i wolontariuszów, będących uczniami lub absolwentami szkół zawodowych i akademickich, zatrudnionych wyłącznie w celu praktycznego przygotowania się do swego zawodu według przepisów ustawowych lub danej uczelni;
- b) w zakresie p. 2 lit. a (na wypadek niezdolności do zarobkowania lub śmierci osoby ubezpieczonej wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawo-

- dowej) pozaetatowi pracownicy umysłowi i fizyczni z wyjątkiem duchownych wyznań, uznanych przez Państwo, oraz członków zakonów, zgromadzeń zakonnych i stowarzyszeń religijnych, należących do tych wyznań, jeżeli wykonują czynności, bezpośrednio wynikające z ich powołania duchownego i nie na mocy specjalnego tytułu prawno-prywatnego, tudzież osoby, spełniające prace lub usługi bez wynagrodzenia, wyłącznie z pobudek religijnych, humanitarnych lub ideowych;
- c) w zakresie p. 2 lit. b (na wypadek niezdolności do zarobkowania lub śmierci osoby ubezpieczonej wskutek wszelkich przyczyn) pozaetatowi pracownicy fizyczni (również pracownicy tymczasowi), z wyjątkiem robotników rolnych oraz terminatorów, odbywających naukę zawodową na podstawie umowy, spisanej i rejestrowanej w myśl wymagań prawa przemysłowego.
- W związku z powyższym zarządza się co następuje:
1. Wydziały i Urzędy Zarządu Miejskiego zgłaszają do Oddziału Personalnego na formularzach Nr. 1 wszystkich pracowników, zatrudnionych w okresie od 19 stycznia 1945 roku. Jako najwcześniejszą datę przystąpienia do pracy należy podać na zgłoszeniach dzień 24 stycznia 1945 roku. Dotyczy to pracowników nowozaangażowanych, jak również pracowników starych. Pracowników, już zgłoszonych w wyżej wspomnianym terminie, nie należy zgłaszać powtórnie.
  2. Formularze winny być w miarę możliwości pisane na maszynie, podpisane przez pracownika w odpowiedniej rubryce (za niepiśmiennych podpisują swoim nazwiskiem inne osoby, przez niepiśmiennych upoważnione). Każdy formularz winien być podpisany przez naczelnika danego Wydziału i Urzędu Zarządu Miejskiego; pod podpisem należy umieścić stempel, zawierający imię, nazwisko i stanowisko służbowe podpisującego. (Jeżeli zgłoszenia będą wypełniane atramentem, to członków rodziny ubezpieczonego należy na odwrocie zgłoszenia wpisać ołówkiem kopiaowym).
  3. Rodzaje ubezpieczeń, jakim poszczególne pracowniki podlega, ustalone będą przez Oddział Personalny dla wszystkich pracowników, z wyjątkiem robotników, czasowo zatrudnionych. W tym celu Wydziały i Urzędy, wysyłając do Oddziału Personalnego wypełnione formularze, rozbijają je na 2 kategorie:
    - a) pracowników umysłowych,
    - b) pracowników fizycznych.
  4. Po wysłaniu formularzy o wszystkich już zatrudnionych pracownikach, nowoprzyjętych pracowników Wydziały i Urzędy Zarządu Miejskiego zgłaszać będą do Oddziału Personalnego w nieprzekraczalnym terminie 5-dniowym od dnia zaangażowania na właściwych formularzach i w myśl zasad, wyszczególnionych w niniejszym zarządzeniu. Zwolnionych z pracy pracowników wymeldować z ubezpieczenia na oddzielnych formularzach nie potrzeba, gdyż te dane będą Ubezpieczalni Społecznej podawane przez Oddział Personalny w miesięcznych wykazach stanu zatrudnienia.
  5. Wydziały, zatrudniające robotników niestałych, wykonywać będą wszystkie przytoczone w zarządzeniu formalności bezpośrednio, wysyłając formularze wprost do Ubezpieczalni Społecznej, przyczym na każdym formularzu należy

- podać numer konta pracodawcy. Dotyczy to również przedsiębiorstw miejskich.
6. Składki za ubezpieczenie pracowników Zarządu Miejskiego w ubezpieczeniach, wyszczególnionych na wstępie niniejszego okólnika winny być uwzględniane jak następuje:
    1. Na ubezpieczenia chorobowe

pracowników fizycznych	5%	z tego pracownik płaci	2,5%
pracowników umysłowych	4,6%	z tego pracownik płaci	2,3%
    2. Na ubezpieczenia emerytalne

pracowników fizycznych	5,3%	z tego pracownik płaci	2,65%
pracowników umysłowych	8%	z tego pracownik płaci	4%
    3. Na ubezpieczenia wypadkowe.
    4. opłaty na Fundusz Pracy od zarobków rzeczywistych 4% z tego pracownik 2%.
  7. Najniższy policzony zarobek dla wszystkich rodzajów ubezpieczeń (w ubezpieczeniu emerytalnym pracowników umysłowych zł. 100.— miesięcznie) zł. 24.— tygodniowo. Górna granica zarobku, policzonego w ubezpieczeniu emerytalnym pracown. fizyczn. zł. 174.— tygodniowo, pracown. umysł. zł. 725.— mies., w ubezpieczeniu od wypadków pracown. fizyczn. i umysł. zł. 174.— tyg. Podstawą do wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe pracowników fizycznych i umysłowych, zgodnie ze zmianą, wprowadzoną do ustawy o ubezpieczeniu społecznym Dekretem Rządu Tymczasowego z dnia 23 października 1944 roku jest zarobek rzeczywisty tygodniowy (bez ograniczenia) przy wypłacie miesięcznej, przeliczony na tygodniowy (6/25 zarobku miesięcznego stanowi zarobek tygodniowy). Pracodawca nie potrąca pracownikowi składek, jeżeli jego zarobek dzienny nie przekracza zł. 8.— lub 200.— zł. miesięcznie (całość płaci pracodawca).
  8. Składki należy potrącać od faktycznego zarobku (uposażenie służbowe ze wszelkimi dodatkami w gotówce i naturze, obliczonego w gotówce), zaokrąglone do 1.— zł., w ten sposób, że kwoty od 50 gr wzwyż zaokrąglą się do 1 zł, zaś niższe od 50 gr odrzuca.
  9. Składki emerytalne od pracowników umysłowych winny być potrącanie na listach płacy w okresach miesięcznych, w pozostałych zaś ubezpieczeniach w okresach tygodniowych, przyczym miesiąc winien mieć tyle okresów tygodniowych, ile jest sobót w danym miesiącu. Kwoty, potrącone pracownikom miejskim, należy przekazywać do Kasy Miejskiej na pozycję „Ubezpieczenie pracowników w Ubezpieczalni Społecznej“.
  10. W celu obliczania składek ubezpieczeniowych za pracown. Zarządu Miejskiego i przekazywania tychże Ubezpieczalni Społecznej należy wprowadzić u siebie wykazy stanu zatrudnienia. Wykazy winny być sporządzone w formie książkowej, obejmującej okres roczny (rok kalendarzowy), przyczym jedna książka zawierająca będzie miesiące nieparzyste: styczeń, marzec, maj, lipiec, wrzesień, listopad, a druga miesiące parzyste: luty, kwiecień, czerwiec, sierpień itd.
  11. Wykaz stanu zatrudnienia winien obejmować wszystkich pracowników miejskich, przy czym winien być zachowany podział według rodzaju ubezpiecze-

nia, jakiemu oni podlegają, t. zn. że pracownicy, podlegający ubezpieczeniu w całym zakresie (pracown. pozaetatowi), winni figurować na oddzielnych stronicach wykazu, pracown. zaś, podlegający tylko jednemu z rodzajów ubezpieczenia (etatowi) — na oddzielnych. W obu rodzajach ubezpieczeń wykaz winien być sporządzony w porządku alfabetycznym według działu budżetu, z którego asygnuje się pobory.

12. Wykaz winien zawierać w odpowiednich kolumnach obok nazwiska i imienia ubezpieczonego wartość wynagrodzenia w naturze, datę wstąpienia względnie wystąpienia z pracy, liczbę dni pracy w tygodniu, zarobek w gotówce za przepracowane dni w tygodniu oraz zarobki tygodniowe ze wszystkimi dodatkami, rozmieszczone w odpowiednich kolumnach. Po uzupełnieniu wykazu wszystkimi danymi kolumny winny być podsumowane okresami 4 względnie 5-tygodniowymi oraz w całości za każdy rodzaj ubezpieczenia.
13. W wykazie stanu zatrudnienia umieszczane będą również opłaty na Fundusz Pracy.
14. Wszystkie kolumny wykazu stanu zatrudnienia winny być wypełnione dokładnie, gdyż sumy, w nich wyszczególnione, służyć będą za podstawę do obliczenia składek ubezpieczeniowych i opłat na Fundusz Pracy.
15. W wykazach stanu zatrudnienia nie należy umieszczać robotników rolnych, podlegających tylko ubezpieczeniu od wypadków.
16. Wykaz stanu zatrudnienia dla wszystkich pracowników umysłowych, pozaetatowych i etatowych, prowadzony będzie przez Oddział Personalny.
17. Wykazy stanu zatrudnienia dla robotników sezonowych winny być sporządzane bezpośrednio przez odnośne Wydziały.

Wszelkich bliższych wyjaśnień udzielać będzie na żądanie Oddział Personalny Wydziału Prezydialnego.

Łódź dnia 14 kwietnia 1945 roku

Prezydent Miasta

(—) Kazimierz Mijał.

OKÓLNIK NR. 17.

Do

Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

Przedmiot:

Zapewnienie bezpieczeństwa biurom
Zarządu Miejskiego.

Dla należytego zapewnienia bezpieczeństwa biurom Zarządu Miejskiego przed kradzieżą i pożarem zarządzam co następuje:

1. Lokale biur miejskich muszą być należycie zabezpieczone od strony zewnętrznej;
2. wartościowe i ważne ze względów publicznych przedmioty, akta itp. należy

3. gmachy biur miejskich muszą być dozorowane w ciągu całej doby przez portierów dziennych i nocnych, zaś ponadto te biura miejskie, które przechowują dokumenty, większe sumy pieniężne itp. muszą, poza dyżurami portierów, ustanowić nocne dyżury urzędników, **wyznaczanych kolejno spośród personelu urzędniczego danego biura**; dyżurny po nocnym dyżurze winien być zwolniony od pracy w następnym dniu;
4. klucze od poszczególnych pomieszczeń biurowych należy po zakończeniu zajęć umieszczać w jednym lub kilku z góry ustalonych miejscach (na specjalnej desce z numerami pomieszczeń), aby można było w razie potrzeby w krótkim czasie otworzyć wszystkie pomieszczenia;
5. należy objąć ścisłą kontrolą osoby, przybywające do biur w godzinach poza biurowych z tym, że:
  - a) osoby, nie będące pracownikami miejskimi, nie mogą w tym czasie przebywać na terenie biur miejskich;
  - b) dyżurny i portierzy mogą wpuszczać po godzinach urzędowych na teren biur z poza personelu miejskiego tylko te osoby, które wykażą się zaproszeniem władz miejskich (o ile te osoby nie są im znane);
  - c) pracownicy, przybywający do biur w tym czasie winni się wpisywać do specjalnie zaprowadzonej kontrolki, podając dokładny czas przybycia i okazując zaświadczenie z wydziału na prawo przebywania w biurze w godzinach pozabiurowych;
  - d) od obowiązku wpisywania się do kontrolki zwolnieni są jedynie naczelnicy Wydziałów i kierownicy Oddziałów, nazwiska ich jednak, jak również czas przybycia, notuje w kontrolce portier lub dyżurny;
  - e) czas opuszczania biura przez wszystkich pracowników, przebywających w nich po godzinach urzędowych, odnotuje również portier lub dyżurny w kontrolce;
  - f) gdy z kontrolki wynika że wszyscy pracownicy opuścili już gmach miejski, portier lub dyżurny winien sprawdzić, czy kogokolwiek nie ma na terenie biura;
  - g) naczelnicy wydziałów (dyrektorzy przedsiębiorstw), zaopatrzą pracowników, wykonywujących pracę w godzinach nadliczbowych, w odnośne zaświadczenia, w których oznaczą czas trwania pracy (wydane zaświadczenia po wygaśnięciu potrzeby winny być bezwzględnie odbierane).
6. Należy niezwłocznie zwolnić wszystkich Niemców, zatrudnionych czy to w charakterze pracowników stałych, czy też jako siły pomocnicze przygodne. Odpowiedzialność za należyte zabezpieczenie lokali biur miejskich wkładam na naczelników i kierowników wydziałów, urzędów i przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego.

Okólnik niniejszy należy podać do wiadomości pracowników, a w szczególności dyżurnych i portierów w gmachach biur miejskich.

Łódź, dnia 19 kwietnia 1945 roku.

Prezydent Miasta

(—) Kazimierz Mijał.

OKÓLNIK NR. 18.

Do
Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

Przedmiot:
Podział resortów w Zarządzie Miejskim w Łodzi.

W związku z powołaniem przez Miejską Radę Narodową ławników Zarządu Miejskiego podaję do wiadomości, że Kolegium członków Zarządu Miejskiego podzieliło między sobą resorty następująco:

a) zwierzchni nadzór nad Wydziałami i Przedsiębiorstwami:

Prezydent Miasta:

Wydział Kultury i Sztuki
Wydział Apropozycji i Handlu

Wiceprezydent Duniak Stanisław:

Wydział Gospodarczy
Wydział Przemysłowy

Wiceprezydent Gallas Kazimierz:

Wydział Przedsiębiorstw Miejskich i przedsiębiorstwa miejskie
Wydział Mieszkaniowy

Wiceprezydent Ajnenkiel Eugeniusz:

Wydział Oświaty
Wydział Techniczny

b) bezpośredni nadzór nad Wydziałami i Przedsiębiorstwami:

Prezydent Miasta:

Wydział Prezydyalny
Wydział Wojskowy
Wydział Prawny
Wydział Kontroli
Urząd Stanu Cywilnego
Komunalna Kasa Oszczędności
Straż Pożarna m. Łodzi
Liga Obrony Powietrznej miasta Łodzi i okolic

Wiceprezydent Duniak Stanisław:

Wydział Opieki Społecznej
Wydział Plantacyj

Wiceprezydent Ajnenkiel Eugeniusz:

Wydział Zdrowia Publicznego
Wydział Statystyczny
Wydział Ewidencji Ludności
Archiwum Miejskie

Wiceprezydent Gallas Kazimierz:

Wydział Finansowy
Wydział Podatkowy

Ławnik Wiktor Jan:

Wydział Kultury i Sztuki

Ławnik Szymański Longin:

Wydział Przemysłowy

Ławnik Badzian Wienczysław:

Wydział Przedsiębiorstw Miejskich i przedsiębiorstwa miejskie

Ławnik Nowicki Bolesław:

Wydział Techniczny

Ławnik Wróblewski Edward:

Wydział Apropozycji i Handlu

Ławnik Wasiak Bolesław:

Wydział Mieszkaniowy

Ławnik Jagodziński Julian:

Wydział Oświaty

Ławnik Skarbek Paweł:

Wydział Gospodarczy.

W związku z niniejszym anulowany zostaje podział resortów, przytoczony w okólniku Nr. 4 z dnia 9 marca r.b.

Łódź, dnia 23 kwietnia 1945 roku.

Prezydent Miasta
(—) Kazimierz Mijał

OKÓLNIK NR. 19.

Do
Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

Przedmiot:
Statut o opłacie administracyjnej
na rzecz Gminy Miejskiej Łódź.

W załączeniu przesyła się wyciąg z protokołu posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej z dnia 27 kwietnia 1945 r. w sprawie nowych stawek opłat administracyjnych w Zarządzie Miejskim i poleca się niezwłocznie wprowadzić w życie wyszczególnione w wyciągu stawki.

Okólnik niniejszy oraz nowe stawki opłat należy podać do wiadomości wszystkim pracownikom zatrudnionym przy wymiarze i poborze opłaty administracyjnej.

Łódź, dnia 2 maja 1945 roku

Prezydent Miasta
(—) Kazimierz Mijał

OKÓLNIK NR. 20.

Do
Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

P r z e d m i o t :
Regulaminy dla członków Zarządu Miejskiego pełniących nadzór nad działalnością wydziałów (przedsiębiorstw) oraz dla wydziałów i przedsiębiorstw.

W załączeniu przesyła się do wiadomości i wprowadzenia w życie zatwierdzone przez Kolegium Zarządu Miejskiego uchwałą Nr. 11 z dnia 26 kwietnia 1945 roku:

- 1) Tymczasowy Regulamin dla członków Zarządu Miejskiego pełniących nadzór nad działalnością wydziałów i przedsiębiorstw i
- 2) Regulamin zasadniczy dla wydziałów i przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego.

Postanowienia regulaminów należy podać do wiadomości wszystkim pracownikom wydziału (przedsiębiorstwa).

Łódź, dnia 2 maja 1945 roku.
Prezydent Miasta
(—) Kazimierz Mijał.

OKÓLNIK NR. 21.

Do
Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

P r z e d m i o t :
Rejestracja Szkód Wojennych
Zarządu Miejskiego.

W związku z zarządzeniem Biura Odszkodowań Wojennych przy Prezydium Rady Ministrów z dnia 1 marca 1945 roku zarządzam rejestrację szkód wojennych poniesionych przez wszystkie wydziały, urzędy i przedsiębiorstwa Zarządu Miejskiego.

W tym celu wszystkie wydziały, urzędy i przedsiębiorstwa Zarządu Miejskiego komisyjnie przeprowadzą rejestrację i oszacowanie szkód poniesionych w czasie wojny obecnej i wypełnią załączone kwestionariusze w dwóch egzemplarzach.

Konferencja Krymska sprawę odszkodowań wojennych wysunęła na pierwszy plan zagadnień powojennych i zapowiedziała ukonstytuowanie się Komitetu Reparycyjnego w Moskwie. Zakończenie wojny aktualizuje to zagadnienie i każe przyspieszyć akcję przygotowawczą.

W związku z przyjęciem zasady reparacji w naturze należy w czasie akcji spisowej ustalać nie tylko wysokość szkody w gotówce według wartości z 31 sierpnia 1939 roku, ale także rodzaj i ilość zniszczonych lub wywiezionych przed-

miotów majątkowych, służących procesowi produkcji, jak również przedmiotów osobistego użytku.

W szczególności ustalić należy:

1. Jakie przedmioty (urządzenia) i w jakiej ilości zostały uszkodzone (częściowo czy zupełnie), przy uwzględnieniu ich wartości artystycznej, naukowej, zabytkowej itp.;
2. jakie przedmioty (urządzenia) i w jakiej ilości zostały wywiezione i w miarę możliwości wskazać, dokąd zostały wywiezione;
3. wysokość szkody oszacować wedle wartości z dnia 31 sierpnia 1939 roku w przeliczeniu na złote w zlocie;
4. jakie przedmioty są potrzebne dla restytuowania stanu przed uszkodzeniem i jaka jest ich cena nabycia w przeliczeniu na złote w zlocie;
5. w rubryce 15-b kwestionariusza głównego (nieruchomości) należy wypełnić pytania, pomimo, że szczegółowe ustalenie i oszacowanie szkód, powstałych w nieruchomościach, przeprowadzi w swoim czasie Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych;
6. zaleca się Wydziałom, Urzędem i Przedsiębiorstwom szczegółowe przeprowadzenie rejestracji poniesionych szkód i dopiero ze szczegółowych operatów wnieść je na załączony kwestionariusz. Szczegółowy operat szkód należy wraz z kwestionariuszem przesłać do Biura Rejestracji Szkód Wojennych (ulica Piotrkowska 104, p. 244-247).

Łódź, dnia 6 maja 1945 roku.

Prezydent Miasta
(—) Kazimierz Mijał

OKÓLNIK NR. 22.

Do
Wszystkich Wydziałów,
Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego
w Łodzi

P r z e d m i o t :
Sprawy organizacyjne.

Podaję do wiadomości, że:

- 1) Na podstawie uchwały Prezydium Zarządu Miejskiego Nr. 66 z dnia 23 kwietnia 1945 roku dotychczasowy Główny Urząd Mieszkaniowy przemianowany zostaje na Wydział Mieszkaniowy, zaś Rejonowe Biura Mieszkaniowe na Obwodowe Oddziały Mieszkaniowe;
- 2) na podstawie uchwały Miejskiej Rady Narodowej Nr. 43 z dnia 10 maja 1945 roku dotychczasowy Wydział Prawny przemianowany zostaje na Oddział Prawny i włączony organizacyjnie do Wydziału Prezydyjnego; Oddział Prawny, mieści się w gmachu przy ul. Piotrkowskiej 104 (lewa oficyna, II piętro);

- 3) w związku ze zlikwidowaniem Wydziału Prawnego — Wydział Kultury i Sztuki otrzymuje kolejną numerację „XV“ (zamiast „XX“), która jednocześnie będzie jego cechą wydziałową;
- 4) na podstawie uchwały Prezydium Miejskiej Rady Narodowej z dnia 6 kwietnia 1945 roku powołany zostaje do życia Zakład Oczyszczania Miasta, którego biuro mieści się czasowo w lokalu Wydziału Przedsiębiorstw Miejskich w gmachu przy ul. Piotrkowskiej 104 (poprzeczna oficyna, I piętro).
- W załączeniu aktualny wykaz wydziałów i przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego.

Wykaz Wydziałów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego.

I Wydział Prezydialny	Piotrkowska 104
II „ Finansowy	Piotrkowska 98
III „ Podatkowy	Al. Kościuszki 1
IV „ Oświaty	Piotrkowska 37
V „ Opieki Społecznej	Zawadzka 11
VI „ Zdrowia Publicznego	Piotrkowska 113
VII „ Techniczny	Piotrkowska 64
VIII „ Plantacyj	Piotrkowska 17
IX „ Gospodarczy	Legionów 8
X „ Statystyczny	Al. Kościuszki 1
XI „ Ewidencji Ludności	Zachodnia 63
XII „ Wojskowy	Piotrkowska 104
XIII „ Przedsiębiorstw Miejskich	Piotrkowska 104
XIV „ Przemysłowy	Legionów 8
XV „ Kultury i Sztuki	Piotrkowska 37
XVI „ Apropozycji i Handlu	Al. Kościuszki 21
XVII „ Kontroli	Piotrkowska 104
XVIII Urząd Stanu Cywilnego	Al. Kościuszki 1
IXX Wydział Mieszkaniowy	Wólczańska 18
Arch. Archiwum Miejskie	Plac Wolności 1
Str. Straż Pożarna m. Łodzi	Sienkiewicza 58
LOP. Liga Obrony Powietrznej m. Łodzi	
1 okolic	Wólczańska 18
K.W. Kanalizacja i Wodociągi m. Łodzi	Wierzbowa 52
G.M. Gazownia Miejska	Targowa 18
KKO. Komunalna Kasa Oszczędności	Piotrkowska 77
Rz. Rzeźnia Miejska	Inżynierska 1
ZOM. Zakład Oczyszczania Miasta	Piotrkowska 104

Okólnik niniejszy należy podać do wiadomości wszystkich pracowników Zarządu Miejskiego.

Łódź, dnia 14 maja 1945 roku,

Prezydent Miasta
(—) Kazimierz Mijał

Do OKÓLNIK NR. 23. Wszystkich Wydziałów, Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego w Łodzi

Przedmiot:

O opłacie administracyjnej na rzecz
Gminy Miejskiej Łódź.

Nawiązując do okólnika Nr. 19 z dnia 2 maja 1945 roku, w załączeniu przesyła się wyciąg z protokołu posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej z dnia 10-go maja 1945 roku, zawierający uchwałę Nr. 40 w sprawie wysokości opłat za świadczenia Wydziału Przemysłowego.

W najbliższym czasie Wydział Prezydialny opracuje jednolity tekst statutu o opłacie administracyjnej na rzecz Gminy Miejskiej Łódź, który przesłany zostanie Wydziałom, Urzędom i Przedsiębiorstwom do służbowego użytku.

Okólnik niniejszy należy podać do wiadomości zainteresowanych pracowników.
Łódź, dnia 14 maja 1945 roku.

Prezydent Miasta
(—) Kazimierz Mijał

Do OKÓLNIK NR. 24. Wszystkich Wydziałów, Urzędów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego w Łodzi

Przedmiot:

Podróże służbowe i diety.

Komunikuję, że przy delegowaniu pracowników do podróży służbowych należy każdorazowo występować z wnioskiem do Wydziału Prezydialnego, podając cel podróży, dla uzyskania zgody Prezydenta Miasta na jej odbycie.

Delegowanie pracowników w podróż służbową bez zgody Prezydenta pociąga za sobą niewyplacanie zwrotu kosztów podróży.

Jednocześnie komunikuję, że ustalone zostały następujące normy pokrywania wydatków, związanych z delegacjami służbowymi:

1) diety za pełną dobę:

a) dla pracowników do VII stopnia służbowego (według tabeli upos. pracown. państw.) zł. 70.—,

b) dla pracowników od VI stopnia służbowego wzwyż zł. 100.—,

2) diety za 12 godz. podróży 50% sumy przypadającej za dobę,

3) diety ponad 12 godzin tak jak za pełną dobę,

4) zwrot udokumentowanych kosztów noclegu,

5) zwrot kosztów podróży — kolei, autobusów,

6) drobne wydatki — telefony, depesze itp.

Inne wydatki nie będą pokrywane.

Łódź, dnia 30 maja 1945 roku.

Za Prezydenta Miasta
(—) Adam Ginsbert,
Dyrektor Zarządu Miejskiego.

Ogłoszenia drobne

Banaszczykowi Józefowi, zam. w Łodzi przy ul. Śląskiej 28a skradziono kartę rejestracyjną, wydaną przez Wydział Wojskowy Zarządu Miejskiego w Łodzi oraz dowody osobiste.

Brzeziński Kazimierz, zam. w Łodzi przy ul. Żeromskiego 43 zagubił kartę rejestracyjną, wydaną przez Wydział Wojskowy Zarządu Miejskiego w Łodzi oraz dokumenty osobiste.

Budziewski Czesław Ludomir, zam. w Łodzi przy ul. Wspólnej 3, zagubił dowód osobisty (palcówkę), wydany przez niemieckie władze okupacyjne w Łodzi.

Działowskiemu Herszowi, zam. w Łodzi przy ul. 1 Maja 23, skradziono kartę rejestracyjną, wydaną przez Wydział Wojskowy Zarządu Miejskiego w Łodzi oraz zaświadczenie Komitetu Żydowskiego m. Łodzi.

Głodowskiemu Stanisławowi, zam. w Łodzi przy ul. Lipowej 14, skradziono: kartę rejestracyjną, wydaną przez Wydział Wojskowy Zarządu Miejskiego w Łodzi, dowód osobisty, metrykę urodzenia oraz inne dokumenty.

Grzelczak Halinie, zam. w Łodzi przy ul. Cegielnianej 4, skradziono kartę rejestracyjną Nr. 482, wydaną przez Wydział Podatkowy Zarządu Miejskiego w Łodzi, dowód osobisty oraz pieniądze.

Jacakowi Marianowi, zam. w Łodzi przy ul. Piłsudskiego 35 skradziono: kartę rejestracyjną, wydaną przez Wydział Wojskowy Zarządu Miejskiego w Łodzi, dowód osobisty oraz pieniądze.

Jagodzki Zdzisław, zam. w Łodzi przy ul. Dzikiej 32, zagubił kartę rejestracyjną, wydaną przez Wydział Wojskowy Zarządu Miejskiego w Łodzi, dowód osobisty oraz inne dokumenty.

Lewandowski Józef i Drażkiewicz Stanisław, zam. w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 83, zagubili kartę rejestracyjną, wydaną przez Wydział Podatkowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.

Mizerze Zofii, zam. w Łodzi przy ul. Skrzywana 22, skradziono: legitymację służbową Nr 8004, wydaną przez Zarząd Miejski w Łodzi, dowód osobisty (palcówkę) oraz książkę ubezpieczeniową, wydaną przez Ubezpieczalnię Społeczną m. Łodzi.

Pawłowskiemu Aleksandrowi, zam. w Łodzi Radogoszcz przy ul. Warmińskiej 10, skradziono: kartę rejestracyjną, wydaną przez Wydział Podatkowy Zarządu Miejskiego w Łodzi oraz patent na prowadzenie handlu.

Paź Jan, zam. w Łodzi przy ul. Lipowej 27, zagubił kartę rejestracyjną, wydaną przez Wydział Podatkowy Zarządu Miejskiego w Łodzi, patent, wydany przez Związek Kupców i Przemysłowców w Łodzi oraz zł. 15.000.

Urbańskiemu Ryszardowi, zam. w Łodzi przy ul. Śródmiejskiej 58, skradziono: kartę rejestracyjną wydaną przez Wydział Wojskowy Zarządu Miejskiego w Łodzi, dowód osobisty (kennkartę) oraz inne dokumenty.

Zakrzewski Piotr, zam. w Łodzi przy ul. Mazurskiej 23, zagubił kartę rejestracyjną, wydaną przez Wydział Wojskowy Zarządu Miejskiego w Łodzi, dowód osobisty (palcówkę) oraz inne dokumenty.

Zakrzewska Zuzanna, zam. w Łodzi przy ul. Cegielnianej 13, zagubiła kartę rejestracyjną Nr. 5452, z dnia 19 maja 1945 roku, wydaną przez Wydział Podatkowy Zarządu Miejskiego w Łodzi.